

PATRYK VEGA:
MRO CZNY BIZNES s. 12

CZAS
ODNOWY s. 36

PAMIĘTAJMY
O WYKLĘTYCH s. 18

ROZDARTA
AMERYKA s. 20

28.02.2021
nr 09 (800)
cena 5 zł
(w tym 8% VAT)
NR INDEKSU 205 109
ISSN 1734-9079
www.idziemy.pl

idziemy

Człowiek na sprzedaż

s. 10

*Ofiarą handlu
ludźmi pada
40 mln osób.
10 mln z nich
to dzieci.*

Wierzymy, że warto pomagać

1%

JEDENPROCENT.CARITAS.PL

indywidualnie, **rodzinnie**, **zawsze**

Przełącz 1% podatku dla Caritas Polska

WPISZ W FORMULARZU PIT NUMER KRS 0000198645

Wyjazdy wakacyjne dla dzieci, opieka nad osobami starszymi i samotnymi, prowadzenie świetlic socjoterapeutycznych, noclegowni, punktów żywieniowych, ośrodków rehabilitacyjnych czy domów opieki to tylko część naszych działań.

Więcej informacji, rezultaty działań, formularze w wersji on-line i do pobrania można znaleźć na stronie: jedenprocent.caritas.pl

ks. Henryk Zieliński

Nie wolno milczeć!

Tym razem zajmujemy się współczesnym niewolnictwem i handlem ludźmi. Wynika to z wielu przyczyn. Nie ukrywam, że najmocniejszą był film Patryka Vegi „Oczy diabła”. Sądziłem bowiem naiwnie, że ten dokument wstrząśnie opinią publiczną w stopniu nie mniejszym niż filmy braci Sekielskich o przypadkach pedofilii wśród duchowieństwa. Nic takiego jednak nie nastąpiło! Przez największe media nie przetoczyła się publiczna debata o zbrodniczym procederze ujawnionym przez Vegę. Nie było politycznego trzęsienia ziemi. Najmocniejszą bodajże reakcją nastąpiła ze strony środowisk przestępczych, bo ujawnienie kulis działania międzynarodowej mafii handlującej dziećmi to inna skala ryzyka niż wyreżyserowanie filmu choćby o najbardziej zepsutych księżach. Vega stał się adresatem pogroźek, a nad ujawnionym przez niego procederem już zapada cisza.

Film Vegi został upubliczniony nie tylko tuż przed Międzynarodowym Dniem Modlitw i Refleksji za Ofiary Handlu Ludźmi, ale również na krótko przed Wielkim Postem. To jest czas miłosierdzia. A jak przypomniał u nas w wywiadzie przed tygodniem abp Grzegorz Ryś, do praktyki miłosierdzia w Kościele należy zaangażowanie w przywrócenie wolności ludziom, którzy popadli w niewolę. Przez wieki Kościół przeznaczał na wykup niewolników część swoich dochodów. Zwykle tę, która była składana na budowy i remonty świątyń. Ale nie tylko to. Wielu świętych, a nawet niekanonizowanych chrześcijan poświęcało na wykup niewolników całe swoje majątki. W celu wykupywania niewolników powstawały specjalne zgromadzenia zakonne, jak choćby znani również w Polsce trynitarze. Kiedy brakowało im pieniędzy na wykupienie kolejnego chrześcijanina, nierzadko jeden z zakonników oddawał się w niewolę w zamian za wolność współbrata w wierze.

Zaangażowanie w walkę z niewolnictwem i handlem ludźmi jest wpisane także w biografię św. Wojciecha. Jako biskup Pragi starał się kogo mógł wykupić. Kiedy zabrakło mu środków, przyśnił mu się Chrystus, mówiący: „Jam jest Jezus Chrystus, którego sprzedano i oto znowu sprzedają mnie żydom, a ty jeszcze

śpisz!”. Po tych słowach święty biskup podjął interwencję u księcia czeskiego Bolesława II. Historia ta została utrwalona na słynnych Drzwiach Gnieźnieńskich z ok. roku 1170. Jedna z kwater w lewym skrzydle przedstawia św. Wojciecha oskarżającego „żydów” przed czeskim księciem. Owi „żydzi”, w tatarskich nakryciach głowy, trzymający związanych

powrozami Słowian, to zapewne Chazarowie, którzy w IX wieku przyjęli rabiniczny judaizm. Święty nie mógł milczeć wobec tego zła.

Dzisiejsza skala niewolnictwa wyrażana w liczbach bezwzględnych jest wyższa, niż to miało miejsce w średniowieczu. Coraz bardziej wyrafinowane stały się także formy wykorzystywania ludzi, przy których nawet dawne haremy, galery czy wcielenie w szeregi janczarów wydają się humanitarne. Dzisiaj – jak ujawnia Vega – zaledwie kilkuletnie dziewczęta i chłopcy są zamykani w domach rozpusty dla zbrodniców, faszzerowani narkotykami, mordowani w seksualnych orgiach, a wreszcie wykorzystywani „na części”, czyli na organy do przeszczepów. To woła o pomstę do nieba! Papież Franciszek w tym kontekście cytuje pytanie skierowane przez Boga do Kaina: „Gdzie jest brat twój?”. Gdybyśmy nie mieli żadnego innego udziału w tej kainowej zbrodni, jak tylko milczenie, to nie możemy wymówić się od winy.

Dobrze, że wśród filmowców pojawiają się ludzie wrażliwi na tę zbrodnię. Oby nie byli ostatnimi sprawiedliwymi we współczesnej Sodomie. Znany już z naszych łamów Eduardo Verástegui oraz odtwórca roli Pana Jezusa w „Pasji” kończą oparty na faktach film „Sound of Freedom” (Dźwięk wolności). Podobnie jak Vega są katolikami i podobnie jak on realizują ten obraz za własne pieniądze. Tych spraw nie pozwólmy zamieść pod dywan. Wobec diabelskiej skali zła potrzeba większej diabelskiej polityki, polityków, a zwłaszcza tzw. chrześcijańskiej opinii publicznej. Ale potrzeba też zaangażowania ludzi Kościoła – nie tylko samego papieża Franciszka.

Poobijani oskarżeniami o nadużycia seksualne nie możemy poprzestać tylko na biernej obronie swojego wizerunku i czekać, co dalej. Kościół, który zajmuje się tylko sobą, nie jest nikomu potrzebny – mówił kiedyś na łamach „Idziemy” abp Marek Jędraszewski. Nawet poobijany Kościół nie może być wycofany wobec skandalu niewolnictwa i handlu ludźmi. Nie wolno nam milczeć!

henryk.zielinski@idziemy.com.pl

28.02.2021 **idziemy** w numerze:

foto: PAP/Wojciech Pacewicz

TEMAT TYGODNIA

Człowiek na sprzedaż s. 10

Mroczny biznes s. 12

NA CZASIE

W obronie wolności s. 4

Wielkopostne trendy s. 8

Diabeł krąży... s. 9

NASZE SPRAWY

Pamiętamy o Wyklętych? s. 18

Rozdarta Ameryka s. 20

Smog kontra spacer s. 34

Starcie USA-Chiny s. 42

Gdy serce galopuje s. 43

Darowizny na COVID-19 s. 44

Program TV s. 47

MOJA WIARA

Nie w naszym imieniu! s. 23

Moja parafia s. 24

Czas odnowy s. 36

Znak św. Józefa s. 38

Twórczość moralnego sprzeciwu s. 54

Na okładce kadr z filmu „Sound of Freedom” (prod. Eduardo Verástegui, reż. Alejandro Monteverde)

Czytanie nie kończy się na papierze! Najnowsze wiadomości i opinie na stronie www.idziemy.pl. E-wydanie tygodnika można zakupić na stronach: www.eprasa.pl, www.egazety.pl.

Dlaczego potrzebujemy badań naukowych na temat prześladowań chrześcijan i organizowanej pomocy dla nich?

Od lat docierają do nas informacje o prześladowaniu chrześcijan. Ci, którzy zajmują się tematem wolności religijnej, bez wątpienia przyznają, że chrześcijaństwo jest najbardziej prześladowaną religią. Potwierdzają to liczby, które podaje Stolica Apostolska. Kilka lat temu stały przedstawiciel Ojca Świętego przy ONZ poinformował, że przez wiele lat utrzymywała się bardzo dramatyczna liczba 170 tysięcy chrześcijan ginących za wiarę rocznie – co trzy minuty ktoś tracił życie. Ostatnio sytuacja trochę się uspokoiła. Niemniej, zazwyczaj w okolicach świąt Bożego Narodzenia bądź Wielkanocy, dowiadujemy

fot. episkopat.pl

stwa dokonuje się już na poziomie języka. W Wielkiej Brytanii od wielu lat jest problem, by na święta zakupić kartkę z motywem bożonarodzeniowym. Zamiast o świątach Bożego Narodzenia mówi się o przerwie zimowej. Do tej pory dziwiliśmy się, że tak się dzieje na Zachodzie, a w ubiegłym roku wielu mieszkańców naszej stolicy zobaczyło w warszawskiej przestrzeni miejskiej życzenia świąteczne i grafikę, których przesłanie dalekie było od istoty świąt Bożego Narodzenia.

Tymczasem ludzi zajmujących się tematyką wolności religijnej ostatnie wydarzenia, w tym marsze, przeraziły. Nawet za czasów mrocznego komunizmu ZOMO i inne oddziały siłowe raczej unikały profanowania miejsc świętych czy wchodzenia na teren kościołów i uniwersy-

W obronie wolności

Z ks. prof. dr. hab. **Waldemarem Cisko**, dyrektorem Uniwersyteckiego Centrum Badań Wolności Religijnej, rozmawia Agnieszka M. Domańska

się o zniszczonych kościołach, eksplozjach czy porwaniach księży.

Stałym problemem jest sytuacja chrześcijan na Bliskim Wschodzie, np. w Syrii, Iraku – to krwawiąca rana Kościoła. Zbliżająca się wizyta Ojca Świętego w Iraku będzie kolejną próbą ratowania wyludniającej się społeczności Kościoła Chaldejskiego. Przypomnijmy, że w 2003 r. liczyła ona 1,5 miliona wiernych. Dzisiaj oficjalnie mówi się, że jest ich ok. 250 tysięcy, ale niektóre źródła podają tylko ok. 100 tysięcy. Dzisiaj stoimy przed pytaniem, czy z mapy Iraku zostaną wymazani chrześcijanie. Stowarzyszenie Pomoc Kościołowi w Potrzebie i inne organizacje, udzielając pomocy, starają się badać przyczyny nienawiści i tych sytuacji, które powodują, że ludzie giną za wiarę. Chcemy te dane usystematyzować.

Jak zrodził się pomysł, aby powstało Uniwersyteckie Centrum Badań Wolności Religijnej przy Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie?

Złożyło się na to kilka przyczyn. Wolność religijna była tematem, którym już wcześniej zajmowaliśmy się od strony naukowej. W ramach tej pracy Stowarzyszenie Pomoc Kościołowi w Potrzebie razem z Instytutem Statystyki Kościoła Katolickiego i Instytutem Ordo Iuris wydało podręcznik „Wolność religijna. Wybrane zagadnienia”. Chcemy na poziomie naukowym doprowadzać do wymiany poglądów, organizować konferencje i przybliżać problemy, które się pojawiają. Podobne centra działają już w Budapeszcie i Barcelonie, a kilka ośrodków naukowych rozwinęło się też w Stanach Zjednoczonych.

Centrum uzyskało wsparcie finansowe Ministerstwa Edukacji i Nauki, a przyczyniło się do tego m.in. zjawisko chrystianofobii, dostrzegalne na terenie całej Europy. Pan minister podczas otwarcia Centrum powołał się na własne doświadczenia: gdy mówi o chrześcijaństwie i wartościach chrześcijańskich, o wprowadzaniu do szkół tych wartości, które wynikają chociażby z nauczania św. Jana Pawła II, spotyka się wręcz z alergiczną reakcją czy obsesyjną nienawiścią. W Polsce doprowadzono do sytuacji, że gdy ktoś deklaruje swoją wiarę, spotyka się z aktem przynajmniej werbalnej agresji. Myślę, że dla wszystkich przykładem i ostrzeżeniem jest to, co dzieje się w ostatnich latach we Francji – płonące kościoły, czego symbolem jest katedra Notre Dame, czy wydarzenia z Nicei, gdzie modlący się w kościele zostali zamordowani. Francuski dziennik „Le Figaro” podał, że liczba ataków na miejsca kultu judaizmu, islamu i innych wyznań zmniejsza się, natomiast w ciągu roku–dwóch liczba ataków na miejsca kultu chrześcijan wzrosła niemal dwukrotnie.

Dotąd dyskryminację chrześcijaństwa traktowaliśmy jako problem innych państw. Ostatnio, obserwując polskie ulice, mogliśmy się przekonać, że to również nasz problem...

Widzimy, że jest potrzeba dyskusji. Poza tym dostrzegamy, że eliminacji chrześcijań-

tetów. Dzisiaj tę granicę przekroczono. W czasie marszów dochodziło do fizycznych ataków na księży, którzy szli z Najświętszym Sakramentem, do profanacji miejsc kultu i profanacji samego Najświętszego Sakramentu.

Chcielibyśmy, żeby różnice poglądów były prezentowane w formie sympozjów i dyskusji uniwersyteckich, nawet ostrych, a nie na ulicach.

Jakie działania podejmie Uniwersyteckie Centrum Badań Wolności Religijnej?

Przynajmniej dwa razy w roku chcemy organizować konferencje międzynarodowe, żeby tworzyć forum dyskusyjne. Będą wydawane ra-

porty, mamy w planach prowadzenie strony internetowej.

Już dziś korzystamy z doświadczeń innych ośrodków naukowych. Osobiście uczestniczyłem w świetnie zorganizowanej konferencji w Budapeszcie, poświęconej różnym aspektom wolności religijnej, mamy też dobre kontakty z Departamentem Stanu Stanów Zjednoczonych. Chcemy również nawiązać czy pogłębić współpracę z innymi ośrodkami, m.in. w Wiedniu. Naszymi naturalnymi partnerami w kolejnych działaniach będą Stowarzyszenie Pomoc Kościołowi w Potrzebie, Instytut Statystyki Kościoła Katolickiego czy inne Wydziały Teologiczne, gdzie niektórzy profesorowie już dziś tymi zagadnieniami się zajmują.

Papież w Iraku

Zazwyczaj pełne ludzi ulice Bagdadu świecą pustkami z powodu epidemii koronawirusa

Zaplanowana na 5-8 marca wizyta papieża Franciszka w Iraku ma mieć miejsce w rozdartym wojną i niestabilnym politycznie kraju, z wieloma wspólnotami religijnymi zranionymi konfliktami. Jeśli do niej dojdzie (z powodu koronawirusa i konieczności zapewnienia bezpieczeństwa Ojcu Świętemu oraz uczestnikom uroczystości nie jest to do końca wiadome), spełni się marzenie św. Jana Pawła II, który w 2000 roku chciał odbyć pielgrzymkę do Ur Chaldejskiego, ojczyzny Abrahama, którego żydzi, chrześcijanie i muzułmanie czczą jako swojego wspólnego przodka. Franciszek będzie pierwszym papieżem

odwiedzającym Irak i będzie to jego 33. zagraniczna podróż apostolska.

Zdaniem kard. Leonardo Sandiego, prefekta Kongregacji ds. Kościołów Wschodnich, wizyta Franciszka jest przejęciem od słów o braterstwie, wyrażonych w dokumencie z Abu Zabi i encyklice „Fratelli tutti”, do czynów i znaków pojednania. „Papież chce pocieszyć Irakijczyków, zwłaszcza lokalny Kościół, ale jego celem jest też pokazanie całemu światu, że możliwe jest braterstwo chrześcijan i muzułmanów” – stwierdził w wypowiedzi dla Radia Watykańskiego prefekt Kongregacji ds. Kościołów Wschodnich.

Rekolekcje z prymasem

Na czas tegorocznego Wielkiego Postu Polskie Radio przygotowało sześciocyfrowy cykl „Rekolekcji Wielkopostnych”, to fragmenty rozważań wygłoszonych przez

Prymasa Tysiąclecia w Łaskach pod Warszawą w 1959 roku. Emisja w każdą niedzielę po godzinie 8.00 w Familijnej Jedynce.

i

Ekumeniczna jałmużna

Caritas Polska wspólnie z Caritas Kościoła prawosławnego, Diakonią Kościoła ewangelicko-augsburskiego i Diakonią Kościoła ewangelicko-reformowanego zainaugurowała 16 lutego charytatywną akcję: „Jałmużna Wielkopostna”.

W ramach akcji rozprawdzonych zostanie prawie 350 tys. papierowych skarbonek, do których można będzie wkładać oszczędności z czasu postu. Finał zbiórki nastąpi 11 kwietnia, w Niedzielę Miłosierdzia. Zebrane datki będą przeznaczone na pomoc osobom starszym i cierpiącym wskutek pandemii. – Jałmużna jako znak miłosier-

fot. xh2

dzie wpisuje się w charakter Wielkiego Postu – powiedział ks. Marcin Iżycki, dyrektor Caritas Polska.

Miłosierdzie jest jedno – podkreślał ks. Doroteusz Sawicki, gospodarz spotkania z ramienia Kościoła prawosławnego. Dodał, że czynna miłość jest jak najdoskonalsza szczepionka na czas pandemii.

i

Krzysztof Ziemiec

solidarność między ludźmi niezależnie od wszystkiego.

Czemu o tym wspominam? Dlaczego łączę te dwie różne sprawy? Ich wspólnym mianownikiem jest chęć niesienia pomocy. Pomocy nie sobie, ale innym. Potrzebującym. Czasem ta pomoc jest niemożliwa, nierzadko trudna, niekiedy

każdego dnia, a pandemia tylko przyspieszyła lawinę często niekorzystnych zmian. Dziś na „rynku” mamy wiele różnych organizacji czy fundacji i instytucji, które pomagają. Jednak to harcerstwo uczy chyba najgłębiej odpowiedzialności oraz służby Bogu, człowiekowi i ojczyźnie. Uczy też zdolności do poświęceń, a nawet niesienia ofiary. Aby to zrozumieć, wystarczy sięgnąć choćby do dobrze nam znanych „Kamieni na szaniec”.

Tak się składa, że w Kościele katolickim 23 lutego przypada liturgiczne wspomnienie bł. ks. phm. Stefana Wincentego Frelichowskiego, patrona polskich harcerzy. Był on bez wątpienia wzorem Polaka, chrześcijanina, kapłana, którego życiową dewizą była służba Bogu i ojczyźnie. Zdolnym do

czynów nie tylko bohaterskich, ale wręcz heroicznych. Jako więzień w Dachau pomagał chorym na tyfus, za co zapłacił najwyższą cenę, umierając niedługo przed wyzwoleniem obozu. Takich bohaterów w naszej historii mamy znacznie

więcej. Wystarczy tylko ich przypominać.

Piszę o tym także dlatego, że w czasach, kiedy tak bardzo koncentrujemy się niemal wyłącznie na sobie, kiedy cwa-

niactwo, a nie poświęcenie jest w cenie, musimy pamiętać: gotowość do poświęceń, nie do odrzucania cierpienia wpisana jest w chrześcijański kod DNA. Cóż może być piękniejszego od codziennego stawiania się lepszym sługą Chrystusa, Kościoła, drugiego człowieka i ojczyzny.

Autor jest dziennikarzem TVP

Gotowość do poświęceń

W momencie pisania tych słów policja wznosiła poszukiwania ciała Jana Liwyńskiego – działacza opozycji w czasach PRL, posła na Sejm kilku kadencji, który w niedzielne popołudnie utonął, ratując swojego psa. Felieton powstaje również w dniu, kiedy skauti i harcerze na całym świecie obchodzą Dzień Myśli Braterskiej. Ma on przypominać o podstawowym założeniu ruchu skautowego, jakim jest braterstwo. Święto symbolizuje

też kończy się dramatycznie. Ale nie zawsze musi. Najważniejsza jest wola i przekonanie, że żyjemy głównie dla innych, nawet wtedy, jeśli narusza to naszą sferę komfortu i bezpieczeństwa.

Egzamin z czuwania i ze służby zdajemy każdego dnia, nawet jeśli nie jesteśmy harcerzami. Przecież wspierać słabszych, seniorów czy wykluczonych ekonomicznie młodzież może każdy z nas. Trudne sytuacje dzieją się na naszych oczach

Gotowość do poświęceń, nie do odrzucania cierpienia wpisana jest w chrześcijański kod DNA.

W SKRÓCIE

■ **Nowy egzarcha.** Papież Franciszek mianował sekretarza Synodu Biskupów Ukraińskiego Kościoła Grekokatolickiego w Kijowie bp. Bohdana Dziuracha egzarchą apostolskim ukraińskich grekokatolików mieszkających w Niemczech i Skandynawii.

■ **Mniejszy czynsz.** Sklepy w kamienicach należących do Watykanu płacą obecnie jedną trzecią czynszu w związku z kryzysem epidemicznym – ujawnił szef Administracji Dóbr Stolicy Apostolskiej bp Nunzio Galantino.

■ **USA wydały zbrodniarza.** Stany Zjednoczone wydały RFN 95-letniego Friedricha Karla Bergera, który był strażnikiem w niemieckim obozie koncentracyjnym podczas II wojny światowej. Mieszkał w USA od 1959 r. Jako uzbrojony strażnik brał udział w prześladowaniu więźniów w obozie w Neuengamme.

■ **Ksiądz w szpitalu.** Brytyjski ksiądz Filip, mąż królowej Elżbiety, został za pobiegawczo przyjęty do szpitala, po tym, jak źle się poczuł – poinformował pałac Buckingham.

■ **Nowy kodeks karny.** Możliwość złagodzenia kary i resocjalizację wprowadził papież Franciszek, zmieniając niektóre przepisy watykańskiego kodeksu karnego. W przypadku dobrego sprawowania osoby skazanej i poddania się przez nią procesowi resocjalizacji możliwa jest redukcja wyroku w wymiarze od 45 do 120 dni za każdy rok odbytej kary. Przewidziane są także kroki mające na celu krzewienie, tam gdzie to możliwe, „mediacji z osobą poszkodowaną” – postanowił papież.

■ **Dyskryminacja wierzących.** Na ekranie komputera nie może być widać żadnych krzyży ani innych symboli religijnych w tle. Taki nakaz otrzymali studenci uniwersytetu w Turynie, przygotowujący się do sesji egzaminacyjnej.

■ **Już nie przewodniczący.** Anglojęzyczne media Korei Północnej zaczęły oficjalnie tytułować przywódcę tego kraju Kim Dzong Una mianem „prezydenta”, zamiast „przewodniczącego”, co eksperci oceniają jako próbę pokazania reżimu KRLD jako „normalnego kraju”.

■ **Statystyki cerkiewne.** Według najnowszych statystyk Rosyjskiego Kościoła Prawosławnego od początku pandemii koronawirusa w Rosji wyleczyło się z tej choroby 4246 kapłanów i mnichów, a z powodu wirusa lub jego następstw zmarło 147 zarażonych.

foto: PAP/EPA/Senate Television Handout

PAPIEŻ DZIĘKUJE

Ojciec Święty 20 lutego odwiedził panią Edith Bruck, żydowską poetkę ocalałą z zagłady, w jej domu w Rzymie. Podczas rozmowy z papieżem mieszkająca od 60 lat we Włoszech kobieta mówiła o jasnych chwilach, którymi usiane było doświadczenie piekła obozów koncentracyjnych, przywołała lęki i nadzieje związane z czasem, w którym żyjemy, podkreśliła wartość pamięci

i rolę osób starszych w jej pielęgnowaniu i przekazywaniu młodszemu. – Przyszedłem do pani podziękować za świadectwo i oddać hołd narodowi-męczennikowi szaleństwa nazistowskiego populizmu – powiedział papież. Niemal 90-letnia dziś Bruck przeszła przez obozy Auschwitz, Dachau, Christianstadt i Bergen-Belsen, gdzie w 1945 r. została wyzwolona przez aliantów.

APELACJA ODRZUCONA

Moskiewski Sąd Miejski odrzucił 20 lutego apelację Aleksieja Nawalnego od decyzji sądu niższej instancji o osadzeniu go w kolonii karnej. Adwokaci opozycjonisty oceniają, że może on w dowolnym momencie zostać wysłany do kolonii karnej na ponad 2,5 roku. Sąd odrzucił też wniosek adwokatów Nawalnego o uwolnienie go na żądanie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

foto: PAP/EPA/Yuri Kochelkov

ETNA AKTYWNA

Widowiskowa erupcja wulkanu Etna na Sycylii rozpoczęła się 16 lutego po południu. W rejonie Katanii unoszą się kłęby dymu, a z krateru wulkanu wypływają ogromne ilości lawy. To jedna z najbar-

dziej spektakularnych aktywności wulkanu w ostatnim czasie – podkreślają eksperci. W Katanii zebrał się sztab kryzysowy, by ocenić sytuację. Tamtejsze lotnisko zostało zamknięte.

foto: PAP/EPA/Orietta Scardino

fot. PAP/EPA/Andrzej Cukic

NOWY PATRIARCHA

Tłumy wiernych, dostojnicy Kościołów oraz politycy zebrali się w katedrze św. Michała w Belgradzie na ingresie Porfirego, nowego

patriarchy Serbskiego Kościoła Prawosławnego. 59-letni Porfiry jest postrzegany jako osoba umiarkowana w konserwatywnej Cerkwi.

OCALELI

Po awarii samolotu linii United Airlines, lecącego z Denver do Honolulu, do której doszło 20 lutego, na ziemię upadły fragmenty silnika Boeinga 777 (na zdjęciu), ale maszyna z 241 osobami na pokładzie zdołała zawrócić na lotnisko w Denver i tam wylądować. Nikt nie ucierpiał. Podróżujący, z którym rozmawiała telewizja CNN, twierdzą, że zaraz po starcie słyszalna była potężna eksplozja. Materiały filmowe wskazują, że doszło do zapalenia się silnika.

fot. PAP/EPA/Broomfield Police Department

POWODZIE W INDONEZJI

Ulewnie deszcze, jakie nawiedziły Dżakartę, spowodowały zalanie niektórych dzielnic stolicy Indonezji i lokalne podtopienia. Ewakuowano 1380 osób, których domy zostały zalane. Poziom wody sięgał tam 1,8 m. Władze 10-milionowej

Dżakarty są przygotowane do przeprowadzenia kolejnych etapów ewakuacji, które mogą okazać się nieuniknione, bo prognozy meteorologiczne na najbliższe dni nie są korzystne. Zapowiadane są ulewy, burze oraz wichury.

fot. PAP/EPA/Ragus Indohono

■ **Pielgrzymi wirtualni.** Do sanktuarium św. Antoniego w Padwie zazwyczaj przybywa ponad ćwierć miliona pielgrzymów. W ubiegłym roku na skutek pandemii przyjechało zaledwie 339 pielgrzymek, w których wzięło udział niespełna 14 tys. osób. Radikalnie zwiększyła się natomiast liczba pielgrzymów wirtualnych. Za pośrednictwem Facebooka z padewskim sanktuarium połączyło się 6,3 mln wiernych, z czego 1,2 mln jednego tylko dnia 13 czerwca, w liturgiczne wspomnienie św. Antoniego.

■ **Żądanie kardynała.** Arcybiskup Kolombo kard. Malcolm Ranjith po raz kolejny zażądał opublikowania rządowego raportu w sprawie ataków terrorystycznych, które miały miejsce na Sri Lance w Niedzielę Wielkanocną w 2019 r. W zamachach na kościoły i trzy hotele zginęło wówczas 279 osób, a 500 zostało rannych. Do ataków przynależała się lokalna grupa islamskich ekstremistów.

■ **Przed nowymi beatyfikacjami.** Papież Franciszek upoważnił Kongregację Spraw Kanonizacyjnych do promulgowania ośmiu dekretów – jednego o cudzie (do beatyfikacji) oraz siedmiu o heroicznosci cnót. Dekret o autentyczności cudu dotyczy włoskiej tercjarki franciszkańskiej Armidy Barelli (1882-1952), opiekunki opuszczonych dzieci w mediolańskiej dzielnicy przestępców, założycielki Instytutu Świeckiego Misjonarek Królewskości Chrystusa.

■ **„Nie” dla kapłaństwa kobiet.** Zdaniem kard. Camillo Ruiniego nie można się łudzić, że lekarstwem na brak powołań do kapłaństwa w Kościele katolickim mogłoby być święcenie mężczyzn żonatych czy wyświęcanie kobiet na kapłanów. Opinię tę były przewodniczący włoskiego episkopatu wydał w wywiadzie opublikowanym w dzienniku „Corriere della Sera”.

■ **Bez herbu.** Nowy biskup diecezji Chur w Szwajcarii Joseph Maria Bonnemain zerwał z tradycją i zrezygnował z własnego herbu. Duchowny stwierdził, że wystarczy mu znak Krzyża Jezusowego. „Krzyż jest znakiem miłującego oddania Chrystusa dla świata. Dlatego proszę nie oczekiwać ode mnie, żebym zaprojektował swój herb biskupi i nosił go, jak to jest w zwyczaju” – powiedział 72-letni nominat.

Serwis przygotowany na podstawie PAP, KAI i RV

Anna Meetschen

Wielkopostne trendy

Od Środy Popielcowej słyszymy zachęty do podejmowania wyrzeczeń wielkopostnych, robienia postanowień wielkopostnych, uczestnictwa w nabożeństwach wielkopostnych. Ale czy można mówić o wielkopostnych trendach? Okazuje się, że tak. Zjawisko to występuje rokrocznie głównie na Zachodzie, ale od jakiegoś czasu obserwujemy je, oczywiście w mniejszym stopniu, także na naszym podwórku.

Tegoroczny Wielki Post jest już drugim przeżywanym pod znakiem pandemii i związanych z nią obostrzeń. W tym roku jednak, przyzwyczajeni już do maseczek, dezynfekcji rąk, odstępów itp., możemy trochę bardziej pomyśleć o znaczeniu tego okresu liturgicznego, niż tylko skupiać się na obostrzeniach. Jednakże przeglądając zachodnie media, zarówno katolickie, jak i świeckie, można spostrzec, że w tym roku Wielki Post zdominowała następująca kwestia: Skoro od roku nasze życie dostosowane jest do ograniczeń, zakazów i wyrzeczeń z powodu pandemii, to czy podejmowanie dodatkowych świadomych wyrzeczeń w czasie Wielkiego Postu nie jest zbyt wielkim wymaganiem?

Odpowiedź jest prosta. Wyrzeczenia narzucone przez sytuację, akurat w tym roku spowodowaną pandemią, to coś zupełnie innego niż dobrowolne wyrzeczenie się z jakiegoś

lub – w przypadku Wielkiego Postu – Czyjegoś powodu. Nawet psychologowie podkreślają, że podjęcie dobrowolnego wyrzeczenia wymaga dużego wysiłku wewnętrznego i dlatego potrzebuje motywacji. Dla chrześcijan taką motywacją

w wielkopostnych wyrzeczeniach jest Osoba Chrystusa. Podejmując umartwienia, chcemy towarzyszyć Mu w Jego drodze na Kalwarię. Tymczasem na Zachodzie Wielki Post odłącza się od Męki i Śmierci naszego Pana, czyniąc z niego czterdziestodniową kampanię na rzecz środowiska, zdrowia, ładnego ciała, a nawet

Na Zachodzie Wielki Post odłącza się od Męki i Śmierci Jezusa, czyniąc z niego czterdziestodniową kampanię na rzecz środowiska, zdrowia, ładnego ciała, a nawet sztuki.

sztuki. W ostatnich latach niezmiennie popularnym trendem jest „post klimatyczny”, a – jak podają zachodnie media – w tym roku jest to opcja jeszcze łatwiejsza z powodu braku podróży lotniczych, rzadszego poruszania się samochodem czy domowego biura.

W niemieckim Hamm od lat prowadzona jest kampania „post od samochodu”. Zresztą, już w ubiegłych latach ewangelicy biskupi w Niemczech wzywali wiernych do porzucenia samochodów w Wielkim Poście i udawania się do sklepów czy do pracy rowerem lub pieszo. Jed-

nym z najnowszych trendów w poście klimatycznym jest „post od plastiku” – chodzi tu o zakupy w sklepach oferujących produkty bez opakowań. Jest jeszcze „post od chaosu”, czyli codzienne sprzątanie jednej szuflady czy szafki, aby po 40 dniach odzyskać dobre samopoczucie psychiczne. Następny jest „post zdrowotny”. W tegorocznym Wielkim Poście aż jedna trzecia Niemców deklaruje, że zamierza zrezygnować z alkoholu aż do Wielkanocy z uwagi na to, że spożywała go za dużo w czasie lockdownu.

W innym kierunku poszła Austria. W wielu tamtejszych kościołach i katedrach podczas Wielkiego Postu kładzie się nacisk na związek między wiarą a sztuką. Poszczególne diecezje oferują szeroki wachlarz wydarzeń artystycznych. Tradycją jest już projektowanie wielkopostnej zasłony głównego ołtarza w katedrze św. Szczepana w Wiedniu. W tym roku, podobnie jak w ubiegłym, przykryje go ogromny fioletowy sweter o powierzchni 80 m kw. i wadze 200 kg – „dzieło” artysty Erwina Wurma.

Z kolei we Włoszech katolickie media proponują nabożeństwa Drogi Krzyżowej nawiązujące do pandemii: każda stacja to odniesienie do strachu, lęku, braku nadziei, jakie ludzie odczuwają z powodu sytuacji pandemicznej.

Wydawałoby się, że Wielkiego Postu nie da się skomercjalizować, bo przecież to taki smutny i ciężki okres w roku. A jednak. Współczesne trendy wielkopostne to nic innego jak zeświecczenie największego misterium naszej wiary. Nie poddawajmy się im i zamiast diety wybierzmy post, w myśl słów abp. Fultona Sheena: „Kościoł pości, świat jest na diecie”.

fot. BP KEP

Zmiany w Watykanie

Kardynał Robert Sarah (na zdjęciu), który w czerwcu 2020 r. skończył 75 lat, przeszedł na emeryturę. Papież Franciszek przyjął jego rezygnację z funkcji prefekta Kongregacji Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów.

Urodzony w Gwinei duchowny w latach 1979-2001 był arcybiskupem Konakry. Papież Jan Paweł II odwołał go z Afryki i mianował sekretarzem Kongregacji Ewangelizacji Narodów. W 2010 r. Benedykt XVI mianował go przewodniczącym papieskiej Rady Cor Unum i wyniósł do godności kardynalskiej. Przez ostatnie siedem lat stał na czele Kongregacji Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów. Jest autorem licznych publikacji, w tym także wydanych w Polsce. Na razie Stolica Apostolska nie ogłosiła, kto będzie jego następcą.

Papież przyjął także rezygnację Wikariusza Generalnego Jego Świątobliwości dla Miasta Watykańskiego, archiprezbitera bazyliki św. Piotra, a także prezesa Fabryki Świętego Piotra, złożoną przez kard. Angelo Comastriego, i mianował jego następcą 55-letniego kard. Mauro Gambettiego OFM Conv., byłego kustosa generalnego Sacro Convento św. Franciszka w Asyżu.

Eutanazja do Trybunału

Prezydent Portugalii Marcelo Rebelo de Sousa skierował ustawę legalizującą eutanazję do Trybunału Konstytucyjnego. Wyraził przekonanie, że dokument ten jest nieprecyzyjny w kwestii zasad, na podstawie których miałyby zapadać decyzje o dopuszczeniu konkretnych osób do eutanazji.

Dariusz Kowalczyk SJ

Diabeł krąży...

„Obecność szatana w naszym życiu jest realna. Niektórzy twierdzą, że szatan nie istnieje, lecz że to my sami mamy w sobie na skutek różnych schorzeń tę tendencję do zła. To prawda, że jesteśmy zranieni, ale prawdą jest również to, że szatan istnieje i nas zwodzi” – to słowa papieża Franciszka. Dokładnie tak! Zło bierze się m.in. ze zranionego, zdeprawowanego serca człowieka. Ale to nie przekreśla prawdy, że istnieje i działa ten, którego sam Jezus nazwał „zabójcą” i „ojcem kłamstwa” (J 8, 44). Ewangeliczne opowieści o wypędzaniu złego ducha przez Mistrza z Nazaretu to nie jakaś figura retoryczna.

Kościół, m.in. poprzez liturgię słowa, zachęca nas do skonfrontowania się z działaniem Złego w naszym życiu. Robi to szczególnie w okresie Wielkiego Postu. Jedno z fundamentalnych czytań tego czasu to kuszenie Jezusa na pustyni, gdzie Jezus przebywał 40 dni. Trzy pokusy, z którymi konfrontuje się Jezus, są kwintesencją całego diabelskiego arsenału kuszenia. Pierwsza pokusa to pokusa chleba, symbolizująca wszelkie zniewolenie materialnymi dobrami tego świata. Niestety, dla posiadania rzeczy człowiek zdolny jest dopuścić się wielu świństw. Druga pokusa to pokusa idola: „oddasz mi pokłon, wszystko będzie Twoje” (Łk 4, 7). Tak! Iluż to idolom się poddajemy, myśląc, że skorzystamy z ich blasku, ale ten blask jest światłem fałszywym. Trzecią zaś pokusę można nazwać poku-

są zmiany historii życia. Jezus ma zacząć publiczne głoszenie Ewangelii, które zaprowadzi Go na krzyż, a diabeł obiecuje Mu życie bez cierpienia: „[aniołowie] na rękach nosić Cię będą”. Nam też świat obiecuje, że nie musimy nieść krzyża, a problemy

rozwiążemy aborcją, eutanzją, taką czy inną ucieczką od odpowiedzialności.

Sprawa jest jednak poważniejsza. Szatan nie kusi Jezusa jedynie do popełnienia jakichś w gruncie rzeczy banalnych grzechów. Istota jego kuszenia polega na chęci rozbicia relacji Syna do Ojca. Chodzi o to, by Chrystus wziął sprawę w swoje ręce i przestał odnosić się do Boga Ojca.

W gruncie rzeczy szatanowi chodzi o – jakkolwiek absurdalnie może to zabrzmieć – zniszczenie relacji trynitarnych, czyli zabicie Boga. Dlatego Jezus odpowiada szatanowi nie od siebie i na własny jedynie rachunek, ale powołuje się na słowa Boga Ojca. Istota kuszenia, którego doświadcza człowiek, polega na tym samym: zerwać relację z Bogiem, samemu poczuć się Bogiem i stanowić o dobru i złu. Wszystkie ideologie zła uderzają w prymat Boga i próbują na tronie przysługującym jedynie Bogu umieścić „nowego człowieka”, „nowy, lepszy świat”.

Szatan istnieje! Dlatego znajdujemy w Biblii rozliczne napomnienia, by się go strzec. W 1 Liście św. Piotra Apostoła czytamy: „Bądźcie trzeźwi! Czuwajcie! Przeciwnik wasz, diabeł, jak lew ryczący krąży, szukając, kogo pożreć. Mocni w wierze przeciwstawcie się jemu!” (5, 8). Diabła możemy pokonać wiarą, czyli trwaniem przy Jezusie Chrystusie. Patryk Vega

w porażającym filmie o handlu dziećmi dla organów i dla biznesu pedofilskiego stwierdza, że diabeł jest dużo inteligentniejszy od człowieka, dlatego nie mamy z nim szans, jeśli liczymy tylko na siebie, jednak kiedy zaufamy Jezusowi, Zły staje się bezsilny. A zatem czuwanie nie oznacza lekkiego wyczekiwania, z której strony szatan nas uderzy, ale oznacza powierzenie się Chrystusowi. „Jezu! Ty się tym zajmij!” – jak mawiał ks. Dolindo z Neapolu.

Szatan nigdy nie był równorzędnym przeciwnikiem Boga. On już przegrał i o tym wie. Ale tym bardziej ryczy jak zraniona bestia. „Jam

Szatan nigdy nie był równorzędnym przeciwnikiem Boga. On już przegrał i o tym wie.

zwyciężył świat” (J 16, 33) – stwierdza Jezus w Ewangelii Jana. Ale historia ludzi jeszcze się nie skończyła. Szatan nie przesta-

je nas zwodzić. W XX wieku zwodził ludzkość m.in. hitleryzmem, komunizmem, marksizmem. Dziś podsuwa nowe ideologie, mniej brutalne, ale za to bardziej podstępne, skryte pod hasłami wyzwolenia człowieka, a szczególnie wszelakich tzw. mniejszości. Nie wolno być naiwnym. Trzeba starać się zrozumieć, co tak naprawdę się dzieje. Mogą nam w tym pomóc różne nauki szczegółowe, ale musimy pamiętać, że na najgłębszym poziomie jest to walka duchowa. „Nie tocimy bowiem walki przeciw krwi i ciału, lecz przeciw Zwierzchnościom, przeciw Władzom, przeciw rządcom świata tych ciemności, przeciw duchowym pierwiastkom zła na wyżynach niebieskich” – przestrzega Paweł Apostoł. W Wielkim Poście trzeba nam tę prawdę rozważać.

dkowalczyk@jezuici.pl
Autor jest profesorem Wydziału Teologicznego Papieskiego Uniwersytetu Gregorianum w Rzymie

Fałszywie oskarżeni

W Stanach Zjednoczonych odbywa się wiele rozpraw sądowych przeciw duchownym za molestowanie nieletnich, ale wzrasta też liczba procesów o zniesławienie księży niesłusznie oskarżonych. Konferencja Biskupów Katolickich USA ujawniła, że od 1 lipca 2018 do 30 czerwca 2019 r. za „niespełniające kryterium wiarygodności” uznano 1787 pozwów w sprawie molestowania małoletnich przez duchownych. Jeden procent tej liczby stanowiły fałszywe zeznania, 37 proc. to oskarżenia bez żadnych dowodów, 16 – zeznania „nieudokumentowane” (to znaczy, że prokurator nie mógł dowieść w żaden sposób, że zgłoszone przestępstwo w ogóle się wydarzyło). W pozostałych 46 proc. przypadków nadal toczy się postępowanie.

Dziennikarki skazane

Sąd w Mińsku skazał dwie dziennikarki Bielsatu, Kaciarynę Andrejewą i Darię Czulcową, za prowadzenie relacji on-line z protestu. Według sądu są one winne organizowania działań naruszających porządek publiczny. To pierwszy na Białorusi proces i wyrok skazujący dla dziennikarzy w sprawie karnej związanej z protestami przeciwko sfałszowaniu wyników wyborów prezydenckich.

REKLAMA

w|drodze

Nigdy nie jest za późno, żeby zacząć żyć!

Memento mori WIELKOPOSTNIE

w|drodze.pl

Zmuszanie dzieci i dorosłych do prostytucji, do żebrania, wyzyskowej pracy, pozbawianie ich narządów na przeszczepy – handel ludźmi w XXI w. trwa.

są przerażające, zwłaszcza że z biegiem lat nie maleją – ocenia Joanna Garnier, wiceprezes Fundacji Przeciwko Handlowi Ludźmi i Niewolnictwu La Strada. Kobiety stanowią zdecydowaną większość – 92 proc. przypadków wykorzystania seksualnego, mężczyźni 6 proc. Natomiast w przypadku pracy przymusowej mężczyźni stanowią 68 proc. ofiar tej formy wykorzystania, a kobiety prawie 21 proc.

państw azjatyckich – szczególnie Wietnamu. Ze względu na położenie geograficzne jesteśmy także państwem tranzytowym dla transportu ofiar z Europy Wschodniej i Azji na zachód.

Według raportu La Strady kobiety i dzieci z Polski padają ofiarą komercyjnego wykorzystania seksualnego w Polsce i innych krajach Europy, zwłaszcza we Francji i Niemczech. Ofiarami seks-

Człowiek na sprzedaż

Irena Świerdzewska

fol. PAP/Wojciech Pacewicz

Według stałego przedstawiciela Stolicy Apostolskiej przy Organizacji Bezpieczeństwa i Współpracy w Europie (OBWE) ks. Janusza Urbańczyka na świecie jest ponad 40 mln ofiar handlu ludźmi, w tym 10 mln to nieletni. Raport sporządzony w 2020 r. w 28 państwach Unii Europejskiej szacuje liczbę ofiar na 26 268, z czego 46 proc. było wykorzystywanych seksualnie, a 22 proc. stało się ofiarami przymusowej pracy.

– Liczby zawarte w dostępnych statystykach nie są miarodajne. Stanowią jedynie wierzchołek góry lodowej, ale i tak

Najwięcej ofiar „eksploatacji” seksualnej zanotowano w krajach: Węgry (97 proc. ofiar handlu ludźmi), Estonia (82 proc.), Słowenia (80 proc.), Rumunia (68 proc.), Niemcy (67 proc.). Najwięcej ofiar pracy przymusowej odnotowano na Malcie (82 proc.), w Portugalii (52 proc.), Belgii (51 proc.), Wielkiej Brytanii (46 proc.).

POLSKA Z „DWÓJKĄ”

Polska jest krajem docelowym, na którego terytorium „eksploatowane” są ofiary, głównie z Ukrainy, Bułgarii, Rumunii,

biznesu prowadzonego w Polsce są także kobiety z Ameryki Południowej i Europy Wschodniej, zwłaszcza Bułgarii, Rumunii i Ukrainy. Gangi nie wystawiają już pań na ulicach miast i przy drogach. Oferty umieszczają w internecie. Po wysłaniu SMS-a za kilkanaście złotych „klient” otrzymuje telefon zwrotny. Większość prostytucji odbywa się w domach, mieszkaniach. Kobiety często werbowane są „na miłość”, potem uwodzone i umieszczane w agencjach towarzyskich.

Najczęstszą formą współczesnego niewolnictwa stała się praca przymusowa.

Polacy stali się jej ofiarami w Europie, głównie w zachodniej i północnej części kontynentu, w szczególności w Niemczech, Norwegii, Szwecji i Wielkiej Brytanii. Ofiary pracy przymusowej w Polsce pochodzą z Europy, Azji i Afryki. Zjawisko handlu ludźmi do pracy przymusowej narasta w Polsce w coraz liczniejszej grupie migrantów z Ukrainy, Białorusi, Filipin i Wietnamu.

Werbownicy żerują na różnicach w dochodach, niskich zarobkach, jakie otrzymuje się w uboższych krajach Europy. Ofiary rekrutowane są często drogą internetową przez agencje pośrednictwa pracy lub przez prywatnych pośredników, oferujących atrakcyjne warunki zatrudnienia. Obiecuje się im wysokie wynagrodzenie, transport, zakwaterowanie. Często decyzję trzeba podjąć w ciągu jednego dnia. Dopiero na miejscu zwerbowani otrzymują do podpisania umowę, zawierającą inne warunki dotyczące pracy i płacy niż podane na początku rekrutacji. Dowiadują się też o prowizji od zatrudnienia. Zmuszani są do pokrywania kosztów zakwaterowania, wyżywienia, transportu, powodujących narastanie długu. – Pracownikom zabiera się dokumenty, telefony, zastrasza ich, a nawet stosuje przemoc fizyczną. Kobiety, które nie chciały oddać dokumentów, pocięto twarze. Sprawcy polują na osoby gorzej wykształcone, mniej poinformowane, bezrobotne czy o niskich dochodach – relacjonuje Joanna Garnier.

Biuro Departamentu Stanu USA co roku wydaje „Raport o handlu ludźmi” (TIP), służący monitorowaniu zwalczania handlu ludźmi. Szereguje on poszczególne państwa na podstawie podejmowanych starań na rzecz zwalczania handlu ludźmi, przyporządkowując do jednej z dwóch kategorii. W ubiegłorocznym raporcie Polska otrzymała gorszą – drugą kategorię.

W uzasadnieniu przedstawiono, że nasz rząd nie spełnił minimalnych standardów w kilku kluczowych obszarach. Prokuratorzy nadawali przestępstwu niższą kwalifikację, a po wniesieniu apelacji odstępowano od wyroków skazujących handlarzy. „Rządowe starania mające na celu identyfikację i ochronę pokrzywdzonych dzieci pozostawały niewystarczające” – czytamy w raporcie.

W 2018 r. prokuratura wszczęła 79 dochodzeń w sprawach przekazanych jej przez policję i straż graniczną. Większość dotyczyła przestępstw handlu ludźmi w celu wykorzystania seksualnego. 43 proc. skazanych handlarzy ludźmi od-

było karę pozbawienia wolności krótszą niż rok. Wyroki pozbawienia wolności do lat dwóch wydano w odniesieniu do 60 proc. skazanych, dwóch sprawców skazano na jeden rok, dwunastu – na karę pozbawienia wolności od roku do dwóch lat, ośmiu – na dwa lata, trzech

handlarzy ludźmi ukarano grzywną, nakazem prac społecznych i obniżeniem wynagrodzenia. Wyroki w zawieszeniu zasądzono w odniesieniu do 36 proc. sprawców handlu ludźmi.

W przypadku siedemnastu handlarzy ludźmi zasądzono grzywnę, z czego jedenaście kar finansowych zostało zawieszonych.

TROSKA PAPIEŻA

Kościół katolicki zawsze zabiegał o zlikwidowanie handlu ludźmi. W XII w. powstał zakon trzynitarzy, który zajmował się wykupywaniem niewolników z rąk muzułmańskich podczas wypraw krzyżowych. Szacuje się, że Zakon Świętej Trójcy od Wykupu Niewolników ocalił ok. 900 tys. osób.

Dziś nikt nie upomina się o pokrzywdzonych handlem ludźmi tak głośno jak Ojciec Święty Franciszek. Kilka tygodni po wyborze na papieża zlecił Papieskiej Akademii Nauk badanie tego proceduru w powiązaniu z handlem ludzkimi narządami. Watykan stał się swego rodzaju think tankiem i centrum strategii w walce z handlem ludźmi. Podjął współpracę z innymi religiami, organizacjami pozarządowymi i władzami państwowymi. W grudniu 2014 r. przedstawiciele światowych religii podpisali z papieżem Franciszkiem deklarację przeciwko handlowi ludźmi i współczesnemu niewolnictwu. Zakłada ona angażowanie różnych środowisk w praktyczne działania, by wykorzystać handel ludźmi, który określono „zbrodnią przeciwko ludzkości”. W kwietniu 2014 r. w Watykanie powstała Grupa Świętej Marty. Biskupi, eksperci organizacji pozarządowych i przedstawiciele międzynarodowych organów bezpieczeństwa i policji z ponad trzydziestu krajów spotykają się regularnie i rozmawiają na temat walki z handlem ludźmi.

Nie udało się jednak według założeń do 2020 r. zlikwidować handlu ludźmi, za procederem stoją silne gangi i wpływowe grupy, a dzieje się to przy całkowitym milczeniu mediów.

Papież Franciszek nie ustaje w działaniach, by zwrócić uwagę chrześcijan na problem, i wzywa do modlitwy, w 2015 r. ustanowił Międzynarodowy Dzień Modlitwy i Refleksji na temat Walki z Handlem Ludźmi. Jest on obchodzony 8 lutego, we wspomnienie Sudanki św. Józefiny Bakhity, która jako dziewięciolatka została porwana przez arabskich handlarzy niewolników.

Ojciec Święty spotyka się z ofiarami handlu ludźmi, które zostały uwolnione z piekła cierpienia. Jedną z nich była Meksykanka Karla Jacinto, uprowadzona w wieku dwunastu lat, przetrzymywana przez cztery lata jako niewolnica seksualna, gwałcona nawet trzydzieści razy dziennie. Stolica Apostolska ściśle współpracuje z międzynarodową siecią zakonną „Talitha Kum”, która przeciwstawia się współczesnemu niewolnictwu w 70 państwach na 6 kontynentach.

W Polsce w takim celu powstała Sieć Bakhity, powołana przy Konferencji Przełożonych Wyższych Zeńskich Zgromadzeń Zakonnych z inicjatywy sióstr zakonnych z różnych zgromadzeń. Zrzesza wiele osób działających na rzecz ratowania ofiar. W pierwsze piątki miesiąca o godz. 3 w nocy osoby związane z siecią modlą się za ofiary handlu ludźmi. S. Anna Maria Bałchan ze Zgromadzenia Sióstr Maryi Niepokalanej od ponad 20 lat zajmuje się pomocą kobietom uwikłanym w prostytucję. Założyła do tego celu Stowarzyszenie Po MOC dla Kobiet i Dzieci im. Marii Niepokalanej.

Ojciec Święty Franciszek w adhortacji apostołskiej „Evangelii Gaudium”, pisząc o handlu ludźmi, zostawia nam głęboką refleksję: „Zawsze bolała mnie sytuacja tych, którzy są ofiarami różnych form

handlu ludźmi. Chciałbym, żeby usłyszano wołanie Boga, pytającego nas wszystkich: «Gdzie jest twój brat?» (Rdz 4, 9). Gdzie jest twój brat niewolnik? Gdzie jest ten, którego codziennie zabijasz w małej nielegalnej fabryce, w sieci prostytucji, w dzieciach zatrudnianych do zebrania, w człowieku, który musi pracować w ukryciu, bo jego sytuacja jest prawnie nieuregulowana? Nie udawajmy, że nie wiemy. Istnieje wiele form udziału w przestępstwie. Pytanie skierowane jest do wszystkich! W naszych miastach zagnieździło się to mafijne i wynaturzone przestępstwo, i wielu ma ręce umaczone we krwi z powodu wygodnego i milczącego współudziału w tym procederze”

Dziś nikt nie upomina się o pokrzywdzonych handlem ludźmi tak głośno jak Ojciec Święty Franciszek.

że chcę się z nią skontaktować. Byłem pewien, że muszę w jakiś sposób zareagować, że nie mogę być obojętny na losy tej kobiety i jej dziecka.

Handel ludźmi, w tym dziećmi, jest jednym z najokropniejszych, a zarazem najbardziej dochodowych „biznesów”. Ma się jednak wrażenie, że świat o tym milczy. Dlaczego?

To straszne, ale rzeczywiście handel dziećmi to proceder międzynarodowy i bardzo dochodowy. Można zyskać jakieś wyobrażenie skali tej zbrodni, jeśli się zauważy, że jeden człowiek, handlarz dziećmi, z którym rozmawiałem, „robił podejście” do aż 500 kobiet, aby „przejść” od nich dzieci. Jest to więc niestety proceder na skalę światową!

Skoro taki człowiek zarabia 15 tys. euro na jednym dziecku, to z całą pewnością pieniądze są bardzo istotną motywacją w tym procederze. Na skalę światową mówimy o wielomilionowych zyskach. Ta najmroczniejsza dziedzina – handel dziećmi – jest najszybciej rozwijającą się na świecie: mówi się o 1,5 mln dzieci, które co roku są sprzedawane!

Myślę, że do końca nie zdajemy sobie sprawy ze skali zjawiska, ciężko nam gromadzić dane, które na dziś obrazują skalę procederu. W Polsce na przykład zbieramy dane o zaginięciach małoletnich i porwaniach. Jednakże, szukając dalej, nie odnajdziemy właściwie śladów procederu, o którym zrobiłem materiał. Wpływ na całą sytuację mają zarówno bardzo duże zainteresowanie porwanymi, sprzedawanymi, a potem wykorzystywanymi dziećmi, stosunkowo niskie wskaźniki egzekwowania prawa, jak i luki prawne, pozwalające sprzedać dziecko w taki sposób, by nikt go nie szukał.

foto: PAP/Marek Gorczyński

Mroczny biznes

Z **Patrykiem Vega**, reżyserem, autorem głośnego filmu „Oczy diabła”, rozmawia Iwona Flisikowska

Co było bezpośrednim impulsem do stworzenia filmu „Oczy diabła”?

Bezpośrednią przyczyną były przygotowania do realizacji innego mojego filmu: „Small World”. Odkrywając i analizując proceder porywania nielet-

nich, wszedłem w świat przestępczości powiązanej z handlem dziećmi w Europie. Ktoś ze środowiska przestępczego powiedział mi, że w jego otoczeniu jest dziewczyna, która chce sprzedać dziecko na narządy albo do burdelu. Kiedy to usłyszałem, od razu zdecydowałem,

Masz kontakt z osobami, które wystąpiły w twoim filmie. Czy zdają sobie sprawę z tego, że uczestniczą w okrutnym procederze?

Oczywiście, osoby występujące w filmie „Oczy diabła” mają pełną świadomość uczestniczenia w nielegalnym

i kryminalnym procederze. Materiał jest bowiem historią opowiadaną przez ludzi, którzy siedzą w środku tego procederu i czerpią z niego zyski. Człowiek, który jest handlarzem i posiada informacje w postaci nazwisk, telefonów, miejsc, jest z pewnością kimś unikalnym w skali Europy. To jest bardzo zakonspirowany poziom przestępczości. Pozostaję w kontakcie z tym człowiekiem, który – z tego co wiem – dalej funkcjonuje w swoim świecie. Nie jest gotowy, by z tego wyjść. Chciałbym w ramach współpracy z instytucjami międzynarodowymi, np. z Komisją Europejską, wykorzystać jego wiedzę i kontakty do tego, by uderzyć szerzej w tę strukturę.

Mam również kontakt z matką biologiczną Marceliny. Ona po urodzeniu dziecka zmieniła miasto i próbuje zacząć życie w nowym miejscu. Mam nadzieję, że nie podejmie próby urodzenia kolejnego dziecka w podobnym celu, czyli sprzedaży niemowlaka.

Z jakim odbiorem spotkał się film, jak zareagowały odpowiednie służby?

Gromadząc wszystkie materiały, stworzyłem raport, który przesłałem do Komisji Europejskiej, do Ursuli von der Leyen. W oparciu o informacje, które przekazałem, skontaktowałem się ze mną oficjalnie zastępca dyrektora do spraw bezpieczeństwa Komisji Europejskiej Olivier Onidi. To jasno pokazuje, że w ich ocenie te informacje są poważne, a ich reakcja jest dla mnie

kluczowa, trzeba bowiem stworzyć zespół ludzi w skali Europy. Uważam, że tym problemem nie jest w stanie zająć się policja na poziomie jednego kraju.

To wymaga stworzenia zespołu ludzi – nie tylko z Europolu, ale również takich, którzy zajmują się ewidencjonowaniem zgónów czy nawet ewidencjonowaniem utylizacji tzw. odpadów medycznych. Otrzymałem także sygnały o woli współpracy ze strony polskich instytucji – zarówno ze strony Fundacji Itaka, jak i Stowarzyszenia Ekspertów Bezpieczeństwa. To wciąż jednak za mało jak na potrzeby upowszechnienia problemu w tzw. świadomości zbiorowej. Jestem otwarty na kolejne kontakty ze strony polskich i międzynarodowych instytucji.

Co możemy zrobić we własnym środowisku, aby uchronić dzieci przed handlarzami ludźmi?

Myślę, że każdy z nas może zareagować na zło, i to bardzo konkretnie. Przy odpowiednim przeszkoleniu i podniesieniu świadomości społeczeństwa instytucje, a szczególnie sieci społecznościowe mogą odegrać kluczową rolę w demaskowaniu handlarzy narządami. Wspominam o sieciach społecznościowych, ponieważ wiadomo, że reagują bardzo szybko i już dziś na forach me-

diów społecznościowych grupują się ludzie oferujący sobie wzajemną pomoc.

Musimy również za pomocą mediów i instytucji zajmujących się problemem handlu ludźmi i handlu dziećmi zwrócić uwagę na istniejące zagrożenie. Ponadto każdy z nas musi funkcjonować jako świadomy rodzic, unikać pozostawiania małoletnich bez opieki w miejscach, gdzie może dojść do podobnej tragedii. Co ważne, musimy reagować na każde podejrzanе zachowania dorosłych w otoczeniu dzieci, nie możemy bagatelizować potencjalnego problemu.

Jednocześnie, gdy jesteśmy świadkami zaginięcia dziecka, reagujemy od razu! Kontaktujemy się z odpowiednimi służbami, instytucjami. Warto tu wspomnieć choćby o telefonie alarmowym 116 000, jest to telefon w sprawie zaginionego dziecka i nastolatka. W Polsce operatorem tej europejskiej linii od marca 2009 r. jest fundacja Itaka. Telefon ten funkcjonuje w 32 krajach UE i jest numerem z puli specjalnych. Za pośrednictwem infolinii oferowana jest bezpłatna pomoc detektywów, psychologów i prawników w poszukiwaniu zaginionych dzieci. Miejmy nadzieję, że mój film i ludzie, którzy mnie wspierają, przyczynią się do zmniejszenia skali zbrodni, jaką jest handel dziećmi.

Według raportu na temat handlu ludźmi Biura Narodów Zjednoczonych do spraw Narkotyków i Przestępczości (UNODC) z 2018 r. w 24 tys. udokumentowanych przypadków handlu ludźmi w 142 krajach nastolatki stanowią 23 proc. ofiar, a dzieci 7 proc. W przypadku nieletnich ofiar 72 proc. dziewcząt wykorzystywanych jest seksualnie, a 21 proc. – do pracy przymusowej. 50 proc. chłopców staje się ofiarami pracy przymusowej, a 27 proc. – wykorzystywania seksualnego. Pozostali nieletni są zmuszani do żebractwa, zostają dziećmi żołnierzami, wykorzystywani są do popełniania czynów przestępczych, a także zmuszani do zawierania przymusowych małżeństw.

W 28 krajach Unii Europejskiej, według raportu z 2020 r., zarejestrowano 26 268 ofiar handlu ludźmi. Raport nie

podaje liczby nieletnich. Odnotowuje natomiast, że w przypadku handlu dziećmi 16 proc. wykorzystywanych jest do pracy przymusowej, a 37 proc. sprzedawanych jest w celach seksualnych. Połowę ofiar stanowią dziewczynki, przy czym trzy czwarte nie posiada obywatelstwa krajów UE.

Z krajowych danych Komendy Głównej Policji wynika, że w 2019 r. w Polsce wykryto 12 przestępstw zmuszania do prostytucji, 111 przestępstw stręczycielstwa, sutenerstwa, kuplerstwa – w tym również w stosunku do osób małoletnich.

Pandemia ujawniła nielegalny proceder handlu dziećmi nienarodzonymi. Z usług surogatek zatrudnianych w ukraińskiej klinice BioTexCom korzystają klienci z całej Europy, w tym z Włoch, gdzie surogacja jest prawnie

zakazana. Na Ukrainie jest co najmniej 500 urodzonych przez surogatki dzieci, z którymi – w związku z ograniczeniami wywołanymi pandemią – kliniki nie wiedzą, co zrobić. Włoska sieć ds. walki z „macicą do wynajęcia” przypominą, że surogacja to handel kobiecym ciałem, w którym towarem staje się również dziecko. Stała się wysoce dochodowym interesem, zwłaszcza w krajach ubogich mnożą się kliniki zajmujące się tym procederem. Szacuje się, że tylko w Indiach roczny przychód z wynajmowania łona kobiety wynosi 400 mln dolarów. W USA dziecko urodzone przez surogatkę kosztuje od 130 do 160 tys. dolarów. Do zalegalizowania surogacji mocno dążą środowiska homoseksualne, które obecnie korzystają głównie z usług amerykańskich klinik.

W SKRÓCIE

■ Odeszła rzeczniczka szkół katolickich.

W Krakowie, po ciężkiej chorobie, w 77. roku życia i 58. roku życia zakonnego zmarła s. Maksymiliana Wojnar, prezentka. Po studiach prawniczych w Warszawie przez dłu-

fol. BP KEP

gie lata pracowała w Sekretariacie Episkopatu Polski, a później w Radzie Szkół Katolickich jako jej sekretarz. Przez 25 lat pracowała na rzecz organizacji szkolnictwa katolickiego w Polsce. Szczególnym jej dzieckiem były spotkania Forum Szkół Katolickich.

■ **Post za skrzywdzonymi.** – Skrzywdzeni mają prawo liczyć na to, że na długiej i trudnej drodze zdrowienia nie zabraknie im także wsparcia całej wspólnoty Kościoła – zaznaczył przewodniczący KEP abp Stanisław Gądecki w związku z przypadającym w pierwszy piątek Wielkiego Postu dniem modlitwy i pokuty za grzech wykorzystania seksualnego małoletnich przez niektórych duchownych.

■ **Honor Heleny.** Zamordowana w 2017 r. na placówce misyjnej w Boliwii wolontariuszka Helena Kmieć została pośmiertnie odznaczona Odznaką Honorową za Zasługi dla Ochrony Praw Dziecka.

■ **Wartości jednoczą.** „Niech tegoroczny Wielki Post – Czas Pasyjny otworzy nas na poszanowanie wspólnych wartości, których źródłem jest Ewangelia. Niech jej słowa inspirują nas do wzajemnego szacunku i dialogu” – napisali rzecznicy Kościołów różnych denominacji chrześcijańskich we wspólnym dokumencie na Wielki Post.

■ **Zmarł Jan Lityński.** Nie żyje Jan Lityński, działacz opozycji demokratycznej w PRL, więzień polityczny. Uczestnik protestów w marcu 1968 r., członek KSS KOR, działacz „Solidarności”. W latach 1989-2001 poseł, minister i doradca prezydenta Bronisława Komorowskiego. Zginął 21 lutego w nurtach Narwi w pobliżu Pułtuska, próbując ratować psa.

■ **Msza za ofiary COVID-19.** W okresie Wielkiego Postu biskupi Europy uruchamiają sieć modlitwy, tzw. łańcuch eucharystyczny, za ponad 770 tys. osób w Europie, które zmarły z powodu COVID-19. W ramach tej inicjatywy przewodniczący KEP i wiceprzewodniczący Rady Konferencji Episkopatów Europy (CCEE) abp Stanisław Gądecki odprawi 15 marca Mszę Świętą za ofiary pandemii w kaplicy Pałacu Arcybiskupów Poznańskich.

fol. Biuro Prasowe Archidiecezji Krakowskiej

ROCZNICA U WOJTYŁÓW

– Śmierć ojca i przyjaciela jednocześnie, jego bolesne odejście, to historia ziarna pszenicy rzuconego w ziemię z przypowieści Pana Jezusa – mówił abp Marek Jędraszewski w czasie uroczystości 80. rocznicy śmierci Karola Wojtyły seniora, która 18 lutego odbyła się na Cmentarzu Rakowickim w Krakowie. Orędownictwo obojga rodziców papieża Polaka zawierzył on

sprawy osobiste, rodzin, Polski i Kościoła, wierząc, że są „szczególnymi patronami na czasy trudne, że ich wiara i wzajemna miłość, i promieniująca z nich dobroć, ich postawa będzie natchnieniem dla tych, którzy dzisiaj czują się odpowiedzialni w małżeństwach za swoją miłość, w rodzinach za to, żeby ich miłość przynosiła owoce w ich dzieciach”.

fol. PAP/Cezaryz Momiol

CHOCHOŁÓW WALCZĄCY

W Chocholowie na Podhalu świętowano 175. rocznicę wybuchu powstania chochołowskiego, zwanego „poruseństwem”, z 21-23 lutego 1846 r. Na czele zrywu przeciw austriackiemu zaborcy stanęli kapłani z okolicznych świątyń oraz organista jednej z nich. Uwięzionych w efekcie upadłego zrywu uwolniła rewolucja 1848 r., zwana Wiosną Ludów. Przed placem kościoła św. Jacka w Chocholowie, gdzie znajduje się pamiątkowy obelisk, odsłoniętą tablicę pamiątkową poświęcił bp Janusz Mastalski.

Z WĘGIER DO DOMU

Do 28 lutego w Sali Senatorskiej na Wawelu można podziwiać bezpłatnie zbroję Zygmunta Augusta, która dzięki staraniom premiera Morawieckiego u premiera Węgier Victora Orbana wróciła do Polski.

Na mocy decyzji sądu arbitrażowego w 1933 r. zbroja została przekazana z cesarskich zbiorów wiedeńskich do Muzeum Narodowego w Budapeszcie jako rzekoma własność króla Węgier Ludwika II Jagiellończyka. W rzeczywistości, jak wykazał w 1939 r. bronioznawca Bruno Thomas, zbroję zamówił w 1533 r. król Czech i Węgier (późniejszy cesarz) Ferdynand I z okazji zaręczyn swojej córki Elżbiety z synem Zygmunta I, trzynastoletnim Zygmuntem Augustem, wówczas już koronowanym (za życia ojca) królem Polski. Na napierśni-

ku i naramiennikach umieszczono wiązany monogram z liter „E” i „S” (Elisabetha, Sigismundus).

Kosztowna zbroja o wysokości 156,8 cm, wykonana ze stali kutej i trybowanej, pełniła funkcje nie tylko użytkowe, ale także reprezentacyjne i symboliczne. Na świecie istnieją tylko dwa tego typu dzieła z XVI w.

fol. arch. Zamku Królewskiego na Wawelu

TRZCINOWE ŻNIWA

Na Zalewie Wiślanym w Batorowie k. Elbląga trwa zbór trzciny, którą kosi się w sezonie zimowym podczas mrozów specjalnym kombajnem. Po obróbce używana jest do krycia dachów w Polsce, Niemczech, Danii i Holandii. Trzcinowe dachy słyną z trwałości i bardzo dobrej izolacji termicznej.

WYCZEKIWANA WYSTAWA

W siedzibie Muzeum Pamięci Sybiru w Białymstoku trwają prace nad montażem wystawy stałej. Zostanie ona podzielona na dwie części: pierwsza będzie dotyczyła historii wywozek, druga będzie omawiała zsyłki. Ważnym elementem wystawy będzie wyjaśnienie zwiedzającym różnic między słowami „Sybir” i „Syberia”.

Oddzielnym miejscem, które wcześniej pełniło funkcję schronu, będzie „Memoriał Katyński”. Na metalowych płytach utrwalone zostaną imiona i nazwiska osób, które zgi-

fol. PAP/Artur Reszko

nęły w Katyniu. W tym miejscu znajdują się również eksponaty z Muzeum Katyńskiego. Otwarcie muzeum zaplanowano na 17 września 2021 r.

PRZYRODA NA MURZE

Autorem malowideł na domu i budynku gospodarczym we wsi Lublino w powiecie stargardzkim jest 70-letni Edward Kułak, właściciel posesji. Pan Edward był dawniej

rybakiem dalekomorskim, pracował też jako stolarz. Malowaniem zajmuje się od dziecka. Miał kilka własnych wystaw, a dzieło na domu tworzy od kilkunastu lat.

■ **Na wieczną wartę.** Zmarł prof. Mieczysław Choraży – nestor krajowej onkologii, wybitny uczony, a także powstaniec warszawski, społecznik, nauczyciel i autorytet dla kilku pokoleń lekarzy; kawaler Orderu Orła Białego. W sierpniu skończyłby 96 lat.

■ **Szczepionka z Tarchomina.** Rozlewanie szczepionki przeciw COVID-19 w Polsce Tarchomin może ruszyć za kilka tygodni. Przygotowanie linii produkcyjnej kosztowało 40 mln zł. Od jesieni, kiedy ruszy ampułkarnia, będzie napęniać 16 tys. ampułek na dobę, czyli około 40 mln rocznie.

■ **Nie dla gender.** Marszałek Sejmu skierowała do pierwszego czytania obywatelski projekt ustawy „Tak dla rodziny, nie dla gender”, dotyczący wyrażenia zgody na wypowiedzenie przez Prezydenta RP Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej. W miejsce konwencji stambulskiej ustawa zobowiązuje rząd do pracy nad Międzynarodową Konwencją Praw Rodziny – dokumentem, który zagwarantuje kompleksową ochronę praw rodziny.

■ **Wciąż bez RPO.** Senat nie zgodził się na powołanie Piotra Wawrzyka na stanowisko rzecznika praw obywatelskich. Za kandydaturą sekretarza stanu w Ministerstwie Spraw Zagranicznych głosowało 48 senatorów, 51 było przeciw, a jedna osoba wstrzymała się od głosu.

■ **Kobieta na ekranie.** 8 marca ma rozpocząć nadawanie nowy kanał TVP Kobieta. Twarzami stacji będą m.in. Marta Manowska, Ida Nowakowska, Agata Konarska, Małgorzata Tomaszewska i Tomasz Kamel, którzy występują w spocie promującym nowy kanał.

■ **Nie żyje Zdzisław Najder** – historyk literatury, znawca twórczości Josepha Conrada, w latach 1982-1987 dyrektor Rozgłośni Polskiej Radia Wolna Europa. Miał 90 lat.

■ **Mniej promieniowania.** W Zakładzie Teleradioterapii Szpitala Morskiego im. PCK w Gdyni dr Adam Skórzak zainaugurował pracę najnowszego akceleratora – urządzenia do radioterapii. Zakupione za ponad 10 mln zł urządzenie umożliwia dokładniejszą diagnostykę, a napromieniowywanie ograniczone jest do minimum. Dzięki temu m.in. skróci się czas naświetlania pacjentów.

fol. PAP/Adam Warżawa

Jacek Karnowski

Wizja z koszmaru

Lewicowa europosłanka Sylwia Spurek znów znalazła się w centrum uwagi. Tym razem przedstawiła kompleksową propozycję zmian w sferze produkcji żywności. Owa „Piątka dla branży roślinnej” zakłada wprowadzenie zakazu reklamy mięsa, mleka i jaj, likwidację funduszy promocji tych produktów, powołanie funduszu promocji weganizmu, zająć „klimat i prawa zwierząt” już od przedszkola oraz zero-wy VAT na zamienniki mięsa, mleka, jaj. Posłanka Spurek tak uzasadnia swoją propozycję: „Już dawno powinien być zakaz reklamy każdego produktu, który szkodzi zdrowiu ludzi, negatywnie wpływa na klimat, powoduje cierpienie zwierząt, narusza prawa człowieka. Mamy zakaz reklamy i promocji papierosów – czas na zakaz promowania mięsa, mleka, nabiału”. Nie dodała, że po zakazie promocji przyjdzie czas na zakaz konsumpcji, ale przecież nie możemy mieć w tej kwestii żadnych wątpliwości.

Jak zawsze przy tego rodzaju propozycjach trochę się pośmialiśmy, ale – co charakterystyczne – mniej niż zwykle. Bo już rozumiemy, że lewica po to zgłasza swoje skrajne, nawet ekstremalnie skrajne pomysły, by w końcu je wdrożyć. Czasem latami oswaja nas z jakimś pomysłem, ale niemal nigdy nie rezygnuje. Branża rolnicza tym razem potraktowała te wynurzenia poważnie. Waldemar Broś, prezes Krajowego Związku Spółdzielni Mleczar-

skich, zaprosił panią Spurek na rozmowę o produktach mleczarskich „przy szklance wspólnego jogurtu”. Jak przekonywał, „krowy nie cierpią, że pozyskuje się od nich mleko, bo jest to zgodne z naturą, cierpiałyby, gdyby co najmniej dwa razy dziennie nie były dojone”.

Autorka propozycji odpowiedziała, że woli szklankę mleka roślinnego, i zgodziła się na rozmowę „o cierpieniu zwierząt, środowisku, o tym, co stoi za szklanką tzw. normalnego mleka”. Z kolei lider PSL Władysław Kosiniak-Kamysz całą sprawę skomentował następująco: „Sylwia Spurek postuluje zakaz reklamy i promocji mięsa, jajek i mleka – najlepszych towarów eksportowych polskiej żywności, marki znanej na całym świecie. To jakiś ponury żart? Co następ-

ne, delegalizacja schabowego i kontrole naszych talerzy?”. Tak, panie prezesie, dokładnie tak. Lewicowa rewolucja, którą nakręca przecież cała opozycja, będzie miała i takie skutki.

Ucierpią nie tylko abortowane dzieci, ale i przemysł spożywczy. Bo taki świat, który szkicuje pani Spurek, jest możliwy, ale to już nie będzie nasz świat. Finałem lewicowego marzenia jest przecież planeta Ziemia, na której nie będzie już wielu ludzi – istot, które w perspektywie lewicy jedynie przeszkadzają, wycinając lasy, trując środowisko, produkując dwutlenek węgla, rodząc dzieci – a więc kolejne pokolenia szkodników.

Pani Spurek tego wszystkiego oczywiście sama nie wymyśliła, to są działania zaplanowane na poziomie globalnym, realizowane z dużą konsekwencją. Jeśli więc Bill Gates, założyciel Microsoftu i jeden z oficjalnych ideologów lewicowej rewolucji, twierdzi, że „wszystkie zamoż-

ne państwa powinny przejść na syntetyczną wołowinę”, to możemy się spodziewać, że lada moment pomysł ten stanie się postulatem politycznym, za którym pójdą projekty ustaw, regulacji, rozporządzeń. „Można przyzwyczaić się do różnicy w smaku, a mówi się, że z czasem będzie ona smakować jeszcze lepiej” – zachęca Gates. Cóż, mimo wszystko brzmi to mało apetycznie, a nawet odrażająco. Doganiają nas wyobrażenia z filmów science fiction, i to tych straszniejszych, bliższych horrorom.

Walka z mięsem uzasadniana jest oczywiście troską o przyszłość naszej planety. „Hodowla bydła odpowiada za 18 proc. światowej emisji gazów cieplarnianych” – przekonuje pani Spurek. Może byśmy uwierzyli, że to o to chodzi, gdyby nie jej wrogość wobec każdego mięsa, także tego mniej klimatycznie szkodliwego. W każdym razie „walka z ociepleniem klimatu” okazała się jednym z genialniejszych, wyjątkowo użytecznych pomysłów lewicy. Rzekome ocieplenie jest właściwie tezą nieobalalną – np. rzekomo potwierdzają ją zarówno wyjątkowo łagodne, jak i wyjątkowo srogie zimy. A ponieważ klimat faluje od początku istnienia Ziemi, to zawsze będzie czym straszyć przeciętnych zjadaczy chleba (warto przypomnieć, że w latach 70. straszono globalną epoką lodowcową). Na naukowców i ich rozstrzygający autorytet nie możemy już liczyć; w tym środowisku obowiązuje obecnie większa dyscyplina światopoglądowa niż na moskiewskich uniwersytetach w czasach stalinizmu. Kto ma wątpliwości, wylatuje na bruk z wilczym biletem. Jeśli ma być groźnie, musi być pełna jednomyślność. I tak oto rosną pokolenia przerażone wizją końca świata za dekadę czy dwie. Wizją, którą stworzono wyłącznie w celach manipulacyjnych. Wizją, która ma uzasadnić zburzenie starego świata i budowę nowego. Jak z marzeń – albo jak z koszmaru.

Autor jest redaktorem naczelnym tygodnika „Sieci”

Owocny Wielki Post

Rzecznik Konferencji Episkopatu Polski ks. Leszek Gęsiak SJ zachęca do uczestnictwa w nabożeństwach wielkopostnych, w tym do nawiedzania kościołów stacyjnych. – Jeśli nie możemy uczestniczyć w nich osobiście, możemy skorzystać z transmisji oraz rekolekcji w mediach społecznościowych. – Proponuje także włączenie się np. w inicjatywę „Misjonarz na Post” czy akcję Caritas „Jałmużna Wielkopostna 2021”, która w tym roku organizowana jest pod hasłem Czas Miłosierdzia.

Historyczne porozumienia

fot. PAP/Darek Delmanowicz

40 lat temu działacze NSZZ „Solidarność” i działacze tworzącej się Solidarności Rolników Indywidualnych zorganizowali strajki w Ustrzykach Dolnych i Rzeszowie, które zakończyły się podpisaniem porozumień otwierających drogę do rejestracji pierwszej od czasów powojennych niezależnej organizacji chłopskiej – NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność”.

Główne uroczystości zorganizowane przez rzeszowski IPN pod patronatem prezydenta RP Andrzeja Dudy odbyły się 21 lutego w Rzeszowie. Wydarzenie upamiętniają także: film „Chłopski bunt '81” (TVP Historia, 26 lutego, godz. 20); plansze edukacyjne przygotowane przez Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej IPN w Rzeszowie; banery na elewacji siedziby rzeszowskiego IPN; dodatek historyczny do prasy lokalnej; wystawa „Tu rodziła się Solidarność Rolników” (od 12 kwietnia w piętnastu miastach).

Solidarni z misjonarzami

Umiłowani w Chrystusie Panu kapłani, osoby życia konsekrowanego, siostry i bracia!

II niedziela Wielkiego Postu jest w Kościele w Polsce Dniem Modlitwy, Postu i Solidarności z Misjonarzami. Ma więc swój wydźwięk misyjny: przypomina o powołaniu uczniów-misjonarzy oraz naszej odpowiedzialności za zbawienie tych, do których jeszcze nie dotarła Ewangelia Chrystusa.

W tym roku modlitwie, postom i ofiarom w intencji misjonarzy towarzyszy hasło: „Żyjemy Eucharystią”. Odnawiamy w sobie świadomość, że Eucharystia prowadzi nas do świata. Posilając się nią, idziemy do innych, by dzielić się Bożą radością i nadzieją. Żyjemy Eucharystią – to znaczy urzeczywistniamy to, co Ona oznacza, i korzystamy z mocy, które ofiarowu-

je. Wypełniamy swą misję wobec świata, potrzebującego Bożej łaski i mocy.

W tę niedzielę ogarniamy serdeczną modlitwą 1883 misjonarek i misjonarzy w dalekiej Azji i Oceanii, Afryce i na Madagaskarze oraz w Ameryce Łacińskiej. Dziękując Bogu za ich trud i oddanie sprawie Ewangelii, prosimy, by strzegł ich od niebezpieczeństw, wspomagał w trudnościach i błogosławił ich pracy. Módlmy się, by czerpali z Eucharystii siłę do codziennych zmagani, posługi słowa i dawania świadectwa miłości. Jesteśmy dumni, że w czasie pandemii misjonarze pozostali na placówkach, chociaż wiele organizacji pozarządowych wycofało się z terenów misyjnych. Ich postawa nie jest romantycznym zrywem serca ani też szarżującą odważą, ale wyrazem zaufania Bogu i miłości do ludzi, do których zostali posłani. Mi-

sjonarze pozostali, by być znakiem nadziei i nieść ulgę strapionym, chorym i ubogim. Dlatego mają prawo do modlitwy, ofiar duchowych i materialnych.

Zachęcając wszystkich do troski o misję, serdecznie dziękuję w imieniu młodych Kościołów misyjnych za wszelkie dobro im ofiarowane. Dziękuję kapłanom, osobom życia konsekrowanego oraz wierzącym świeckim za pomoc misjom. To zwyciężające, ofiarne i hojne zaangażowanie misyjne Kościoła w Polsce świadczy o tym, że żyjemy Eucharystią. Dziękuję wspólnotom parafialnym, które borykając się z trudnościami związanymi z pandemią, nie zamykają się na potrzeby świata misyjnego.

Szczególne słowo wdzięczności kieruję do chorych, którzy ofiarowują swe modlitwy i cierpienia w intencji misji. Dziękuję za Wasze duchowe wsparcie dla misjonarek i misjonarzy, za wymianę darów w Kościele. Eucharystia daje Wam moc do dźwigania krzyża choroby i niepełnosprawności. Wy zaś upraszacie dla misjonarzy łaski potrzebne w głoszeniu Ewangelii.

Zwracam się z gorącym apelem do rodzin, które w obecnym czasie jawią się jako Kościoły domowe. Otoczone modlitwą misje ad gentes. Módlcie się o powołania misyjne, by nie zabrakło tych, którzy będą głosić Ewangelię. Nie zapominajcie też w swych modlitwach i dobrych uczynkach o rodzinach w krajach misyjnych. Wychowujcie dzieci i młodzież w duchu solidarności i braterstwa chrześcijańskiego. Misjonarze oczekują naszej pomocy. Prowadząc wiele dzieł ewangelizacyjnych, edukacyjnych, medycznych i charytatywnych, potrzebują na nie środków materialnych. Pomóżmy dziś misjonarkom i misjonarzom, przekazując ofiary do puszek. Dzieło Pomocy „Ad Gentes” w ubiegłym roku zrealizowało 99 projektów na kwotę 470 000 zł i wsparło walkę ze skutkami pandemii wśród ubogich kwotą ponad 2,6 mln zł. Dołączmy do grona Darczyńców misji poprzez ofiary na jego konto, a także wysyłając SMS o treści „Misje” na numer 72032 (koszt 2,46 zł z VAT). Więcej informacji o sposobach pomagania misjom znajdziemy na stronach www.misje.pl i www.adgentes.misje.pl.

Zapewniając o modlitwie i wdzięczności za pomoc misjom, Wszystkim z serca błogosławię: w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego.

+ Jerzy Mazur SVD

Przewodniczący Komisji Episkopatu Polski ds. Misji

28 lutego 2021
**Dzień Modlitwy,
 Postu i Solidarności
 z Misjonarzami**

**Żyjemy
 EUCHARYSTIA**

Dzieło Pomocy „Ad Gentes”
 ul. Byszeńska 1, 03-729 Warszawa
 skr. poczt. 112
 telefon: +48 22 743 95 24
www.adgentes.misje.pl

Wyślij SMS o treści MISJE na nr 72032
 (koszt SMS-a 2,46 zł z VAT)

Logos: EM, TV, E-SAVE, plus

fot. PAP/Paweł Supernak

Pamiętamy o Wyklętych?

Z dr. **Jarosławem Szarkiem**, prezesem Instytutu Pamięci Narodowej,
rozmawia Agnieszka M. Domańska

Czy jako społeczeństwo pamiętamy o Żołnierzach Wyklętych?

Ten fragment naszej historii przez dziesięciolecia był wymazany z ludzkiej pamięci lub funkcjonował poprzez obraz nadany mu przez władze komunistyczne. Do naszej pamięci na dobre powraca dopiero od kilkunastu lat, a przed dziesięcioma laty ustanowiono Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzów Wyklętych. Jest to jedno z najmłodszych świąt, wyrosłe z oddolnej aktywności wielu środowisk młodzieży i niezliczonych historyków, którzy po 1989 r. zaczęli o Żołnierzach Wyklętych pisać. Po swoim powstaniu wsparł te inicjatywy i zainicjował badania na szeroką skalę Instytut Pamięci Narodowej, a szczególną rolę odegrał w tym dziele śp. prezes Janusz Kurtyka i naukowcy wokół niego skupieni. Dzisiaj

to święto stało się trwałym elementem naszej tożsamości, ale niestety wiedza o tym, kim byli Żołnierze Wyklęci, jakie były ich losy, nie jest aż tak znacząca, jak byśmy mogli wnioskować z obecności tej tematyki w mediach. Nawet badania socjologiczne pokazują, że choć akceptacja młodego pokolenia dla Żołnierzów Wyklętych wynosi blisko 90 procent, to połowa z nich nie wie, kim byli.

Dlaczego potrzebujemy takich świąt jak 1 marca, czyli Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzów Wyklętych?

Pamiętać o tych, którzy w przeszłości podejmowali walkę w imię odzyskania niepodległości, trzeba cały czas, ale ten dzień ma być oddaniem im hołdu przez państwo. Kim byli Żołnierze Wyklęci? To żołnierze Armii Krajowej, struktur pod-

ziemia narodowego walczących z okupantem niemieckim w czasie II wojny światowej. Sytuację, w jakiej znaleźli się po wkroczeniu armii sowieckiej, oddaje ostatni rozkaz wydany przez komendanta głównego AK gen. Leopolda Okulickiego: „Nie jest to jednak zwycięstwo słusznej sprawy, o którą walczyliśmy od roku 1939. W istocie bowiem – mimo stwarzanych pozorów wolności – oznacza to zmianę jednej okupacji na drugą”. Polska nie stała się państwem wolnym i niepodległym, a z nadzieją na jej odzyskanie przez pięć lat walczone z okupantem niemieckim i ponoszono wszelkie cierpienia. Wojna się skończyła, a ich witaly plakaty z napisami „AK – zapłuty karzeł reakcji” i czekały więzienia NKWD i UB, wywózki w głąb Związku Sowieckiego. Przed rokiem IPN otworzył na warszaw-

skiej Pradze placówkę edukacyjną w siedzibie NKWD, w miejscu, przez które przeszli żołnierze konspiracji, działacze Polskiego Państwa Podziemnego, m.in. sądzeni później w procesie szesnastu w Moskwie. Na ścianach piwnic pozostały dziesiątki nazwisk i wyrzyte napisy, ilustrujące, jak traktowano tam więzionych, skoro pisali: „śmierć naszym wybawieniom”.

1 marca 1951 r. z wyroku komunistycznego sądu zamordowano członków IV Zarządu Głównego Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość” na czele z płk. Łukaszem Cieplińskim, a wszyscy mieli przeszłość w Armii Krajowej. Płk Ciepliński pozostawił grypsy będące testamentem jego pokolenia. IPN wydał kolejną już ich edycję i zadba, żeby publikacja trafiła do każdej szkoły średniej. Wciąż bardzo wymownie brzmią słowa płk. Cieplińskiego „Cieszę się, że będę zamordowany jako katolik za wiarę świętą, jako Polak za Polskę niepodległą i szczęśliwą. Jako człowiek za prawdę i sprawiedliwość”.

Jak przebiegają obecnie prace poszukiwawcze ofiar systemu komunistycznego?

Prace poszukiwawcze i ekshumacje są jednym z najistotniejszych elementów działalności IPN. Chcemy odnaleźć każdą ofiarę systemu komunistycznego. W ubiegłym roku, ze względu na obostrezenia sanitarne, prace miały nieco mniejszy zasięg niż w latach poprzednich, ale były prowadzone w słynnym praskim Więzieniu Karno-Śledczym nr III, tzw. „Toledo”. Jak najczęściej można rozpoznać ofiary? Towarzyszą im orzełki, święte medaliki, ryngrafy, różańce. Te przedmioty wiele mówią o świecie wartości, z którego wyrastali Żołnierze Wyklęci, i o tym, co było dla nich oparciem.

Pamięć o ludziach, którzy podjęli walkę z systemem komunistycznym, miała zostać zupełnie wymazana?

Oni mieli zostać wyklęci – dlatego grzebano ich w miejscach nieoznaczonych, wielu z nich do dzisiaj nie odnaleźliśmy. Słynnych powązkowskich „Łączek” są dziesiątki, jeśli nie setki w całej Polsce. Skalę tych represji po części pokazujemy w placówce na Strzeleckiej. Jako Instytut Pamięci Narodowej szukamy ich grobów i będziemy szukać zawsze. Kolejną kwestią jest to, że poprzez pokazanie prawdy o tych ludziach zdejmujemy z nich propagandowe kłamstwa, którymi komuniści ich obrzucali, chcąc, by Polacy się od nich odwrócili. Stąd gi-

gantyczna kampania nienawiści – setki książek, artykułów i filmów, które przez dekady budowały czarną legendę. Chcąc

odebrać im cześć, grzebano ich niekiedy w mundurach niemieckich, nazywano bandytami. Komuniści zadali sobie wiele trudu, żeby o nich zapomniano.

Na „Łączce”, na ich grobach, w latach 80. grzebano działaczy komunistycznych. Los Żołnierzy Wyklętych dotknął także ich rodziny: dla nich zamknięte były uniwersytety, nie mogli zdobyć pracy – mieli być ludźmi drugiej kategorii.

Nowe publikacje, seminaria, placówki edukacyjne – Instytut Pamięci Narodowej podejmuje wiele działań, by przekazywać prawdę o historii?

Czynimy to od początku istnienia Instytutu, prowadząc badania naukowe i je popularyzując. Nigdy nie brakowało krytyków zarzucających nam, że pracujemy pod określone tezy, co nie odpowiada prawdzie. Wystarczy sięgnąć do naszych publikacji. Coraz częściej próbuje się dyskredytować działalność powojennego podziemia antykomunistycznego, które funkcjonowało w warunkach trudno dla nas wyobrażalnych. Wybory, przed którymi stawali Niezłomni Żołnierze Wyklęci, były dramatyczne, a dzisiaj dyskutujemy nad nimi, siedząc w wygodnych fotelach. Obecne dyskusje często nie oddają ani skali złożoności tamtych decyzji, ani dramatu, w jakim ci ludzie się znaleźli. Niestety, poza Instytutem nie

podejmuje się badań nad tym obszarem historii, który w dużej mierze pozostaje jeszcze nie opisany. Dzisiaj Niezłomni Żołnierze Wyklęci nie wywołują już takich emocji jak przed laty. Składa się na to wiele przyczyn, ale wpływ na to ma również fakt, że Polacy często do czegoś się zapalają, ale szybko ten zapal gaśnie.

Jako Instytut Pamięci Narodowej podejmujemy szeroką działalność naukową, wydawniczą, edukacyjną, odnajdujemy groby naszych bohaterów i ich upamiętniamy. Poszerzamy narodową świadomość, odkrywamy nowe obszary. Od kilku lat młodemu pokoleniu pokazujemy ich rówieśników zaangażowanych w antykomunistyczne organizacje młodzieżowe działające na przełomie lat 40. i 50. XX w. Przeszło przez nie kilkanaście

tysięcy ludzi. W czasach apogeum komunistycznego terroru działali w konspiracji młodzieżowej: spotykali się na zbiórkach niszczonego przez czerwone harcerstwo ZHP, drukowali ulotki i za tę działalność byli represjonowani tak jak dorośli – wielu z nich otrzymało kilkuletnie wyroki. Od trzech lat w okolicach 1 marca w szkołach, na których terenie działali, otwieramy wystawy pod hasłem „Zapomniane ogniwo” i odsłaniamy tablice poświęcone tym organizacjom. Choć temat często jest nieznany, nauczyciele i młodzież przyjmują go z dużymi emocjami.

Ostatnio bardzo głośnie były sytuacje, gdy media społecznościowe blokowały treści publikowane przez IPN.

Mieliśmy ostatnio kilka takich sytuacji. Jedna dotyczyła filmu dokumentalnego poświęconego niemieckiemu obozowi dla dzieci przy ul. Przemysłowej w Łodzi, jedynemu obozowi dziecięcemu na terenie okupowanej Europy, gdzie trafiały dzieci odbierane rodzicom, którzy byli represjonowani za działalność niepodległościową. Były to dzieci przeznaczone do germanizacji i wykorzystywane do niewolniczej pracy. Film, przygotowany w kilku językach dla mediów społecznościowych, został zablokowany, podobnie jak posty dotyczące wywózki dzieci z Zamajszczyzny. Te materiały doskonale pokazują, czym była okupacja niemiecka, jakie represje stosowano wobec najbardziej niewinnych – dzieci. Po proteście w tej sprawie otrzymaliśmy odpowiedź z przeprosinami, że to wina „zaautomatyzowanych urządzeń”, a przecież ktoś je programuje.

Niestety, prawda o II wojnie światowej staje się dzisiaj elementem walki politycznej, a to tylko jeden z dowodów to potwierdzających. Do tego dochodzą coraz bardziej niepokojące głosy z Rosji, gdzie wraca się do narracji z czasów komunistycznych, kwestionując elementarne fakty. Pozostaje też sprawa niemieckiej odpowiedzialności za ofiary i cierpienia wojny oraz próby czynienia Polaków współodpowiedzialnymi za zbrodnie niemieckie, co jest zupełnie oderwane od faktów. Polska od pierwszego do ostatniego dnia okupacji była państwem, które nie poszło na instytucjonalną współpracę z Niemcami, ale przez pięć lat toczyło z nimi walkę i zapłaciło za to gigantyczną cenę.

Kazimierz Dadak

Procesy zachodzące ostatnio w Ameryce znacząco wpływają na pozycję i bezpieczeństwo Polski w świecie.

Według badań opinii publicznej przeprowadzonych przez Reutera i Ipsos po ubiegłorocznych wyborach 28 procent wszystkich wyborców było zdania, że miały miejsce „nieprawidłowości”, wśród republikanów zaś taką opinię wyraziło aż 68 procent. Z kolei w badaniu zrobionym przez portal Just the News i agencję Rasmussen 25 procent Amerykanów dało twierdzącą odpowiedź na pytanie, czy stany, w których większość mają republikanie, mogą ogłosić secesję. Zatem zającia, do których doszło w Waszyngtonie 6 stycznia, były nie tyle wybrykiem skrajnych radykałów, ile odzwierciedleniem głębokich podziałów panujących w USA.

„IDYLLA” ZAKŁÓCONA

Od dziesięcioleci wyniki wyborów prezydenckich w USA, z nielicznymi wyjątkami, były przewidywalne. Mimo wielkiego szumu medialnego po dwu kadencjach republikanina następowały dwie kadencje demokracji i na odwrót. Wybory można było przyrównać do sporów w dobrze rozumiejącej się rodzinie, zawsze wygrywał przedstawiciel establishmentu. Jedni reklamowali się jako przyjaciele szarego, ciężko pracującego obywatela, drudzy – jako niestrudzeni obrońcy przed wielkim zewnętrznym zagrożeniem, podczas gdy w istocie rzeczy wygrywali dobrze ustawieni, ponieważ w kraju, w którym lobbying jest legalny, wygrywają ci, którzy mają poparcie ludzi „z grubymi portfelami”.

Wygrana Donalda Trumpa w 2016 r. zakłóciła tę „idyllę”. Amerykańskie elity zostały zupełnie zaskoczone. Formalnie rzecz biorąc, Trump kandydował z ramienia Partii Republikańskiej, ale jak to w 2016 r. trafnie określiła Betsy DeVos, wśród jej przywódców był postrzegany jako intruz (interloper). Co gorsze, po szczęśliwej wygranej (zdobył mniej głosów, ale uzyskał większość w kolegium elektorów) nie zmienił swego stylu, był całkowicie niezależny, robił to, co

uważał za słuszne, wszelkie próby okiełznania traktował jak osobistą obrazę i bez szankunku traktował wszystkich, którzy choćby w niewielkim stopniu sprzeciwili się jego decyzjom. Sposób, w jaki traktował współpracowników, mroził krew w żyłach. Taki potentat jak Rex Tillerson, były szef największej firmy naftowej ExxonMobil, który został sekretarzem stanu, o swej dymisji dowiedział się z wpisu na Twitterze.

szynktońskiego bagna”, ani nie wsadził Hillary Clinton do więzienia. Niemniej wśród zwykłych obywateli zyskał niezwykłą popularność, bo doskonale wczuwał się w ich potrzeby. Jako porywający mówca bez kłopotu trafiał do serc wyborców. Jego hasła „America First” (interes Ameryki zawsze na pierwszym miejscu) i „Make America Great Again” (uczynmy Amerykę ponownie wielką) elektryzowały i mobilizo-

Rozdarta Ameryka

Swoim zachowaniem Trump przyjaciół sobie nie zjednał, wręcz przeciwnie. Wśród elit liczba jego wrogów wzrastała z dnia na dzień – do końca pozostał intruzem. Biorąc pod uwagę, że Trump nie miał żadnego doświadczenia w polityce, żadnego zaplecza w postaci wypróbowanych współpracowników i trustu mózgów, była to taktyka samobójcza.

PRZEGRANA „INTRUZA”

Wbrew szumnym obietnicom Trump wielkiej rewolucji w polityce wewnętrznej nie zrobił. Ani nie zbudował muru na granicy z Meksykiem, ani nie osuszył „wa-

wały słuchaczy. Dzięki temu w wyborach w 2020 r. uzyskał prawie 12 mln więcej głosów niż cztery lata wcześniej. Przy takim oszałamiającym wyniku trudno było liczyć się z porażką, ale według oficjalnych wyników wygrał jego konkurent.

Trump tej przegranej nie uznał i wszelkimi sposobami usiłował podważyć wiarygodność ubiegłorocznych wyborów. Było to zachowanie bez precedensu. W podobnej sytuacji Al Gore w 2000 r. w końcu uznał wygraną George’a W. Busha, podobnie w 1960 r. Richard Nixon nie kwestionował wygranej Johna F. Kennedy’ego. Tamci byli politykami, Trump jest „intruzem”

Amerykański Kapitol – to tam doszło do zamieszek, które spowodowały dodatkowe kłopoty Donalda Trumpa

i nie tańczy, jak mu zagra establishment. W oczach dziesiątków milionów wyborców było to i nadal jest jego wielkim atutem – on walczy z elitami i jako taki reprezentuje interes ogromnych rzesz, które z wielkości USA nie ciągnęły wielkich korzyści. Ciężar „wojen bez końca” – tak Trump je trafnie nazwał – spada głównie na barki klasy średniej i biedniejszych. Obciążenie podatkami nieproporcjonalnie mocno dosięga pierwszych, drudzy ginęli w piaskach Iraku i górach Afganistanu. Trump obiecał zakończyć owe konflikty. Trzeba mu przyznać, że w tym zakresie był konsekwentny i osiągnął tyle, ile mógł.

Ten właśnie aspekt jego rządów wywołał największe zaniepokojenie elit. Trump i jego wyborcy rozumieją wielkość Ameryki jako spokój i dobrobyt w kraju, elity zaś – jako ogromne wpływy w świecie. Zwyczajni obywatele marzą o powrocie do polityki izolacjonizmu, natomiast establishment uważa, że zadaniem rządu jest obrona nawet mało istotnych interesów w każdym zakątku świata. Są to punkty widzenia nie do pogodzenia, kompromis jest tu niemożliwy.

LEWICA W NATARCIU

Obecnie na to różne widzenie polityki zagranicznej nakłada się coraz więk-

szy rozdzźwięk w sprawach wewnętrznych. Od czasu zabójstwa George’a Floyda radykalna lewica zintensyfikowała swe działa-

Trump i jego wyborcy rozumieją wielkość Ameryki jako spokój i dobrobyt w kraju, elity zaś – jako ogromne wpływy w świecie.

nia. Rozruchy, połączone z rabowaniem sklepów, niszczeniem mienia, a nawet użyciem broni, przewaliły się przez wiele amerykańskich miast. Z inicjatywy Black Lives Matter, antify i innych organizacji dokonywane jest „przewartościowa-

nie” amerykańskiej historii i tradycji, czego najlepszym przykładem było niszczenie pomników nie tylko generałów dowodzących wojskami Południa podczas wojny secesyjnej, ale nawet samego Jerzego Waszyngtona. Lewica energicznie działa także w zakresie spraw obyczajowych, forsuje się ideologię gender i prawa, by nie rzec przywileje, dla społeczności LGBT+. Dla ogromnych rzesz stanowi to jednoznaczny zamach na ich swobody. Od dłuższego czasu wyznawcy kultury śmierci domagają się nie tylko uznania i zagwarantowania jej podstawowych zasad w drodze zmian w prawie, ale wręcz żądają przystania do grona jej zwolenników. Na przykład podczas prezydentury Baracka Obamy zmuszano katolickie organizacje do oferowania ubezpieczeń zdrowotnych obejmujących refundację przerywania ciąży. W tym układzie wolność sumienia staje się pustym frazesem.

Od dziesięcioleci Partia Republikańska kreowała się na obrońcę tradycyjnych wartości, niemniej działania te były zupełnie nieskuteczne, a niektórzy oceniali je jako nieszczerze. Republikanie, gdy dochodzili do władzy, co najwyżej dokonywali kosmetycznych zmian w prawodawstwie, dlatego w tym zakresie kultura życia jest tam w powolnym, ale nieustannym odwróceniu. Dla zwolenników cywilizacji życia prezydentura Trumpa zrodziła duże nadzieje i można powiedzieć, że ich nie zawiódł. Nominacje na stanowiska sędziów sądów federalnych cechowały się troską o sprawy moralne, szczególnie kwestię obrony życia nienarodzonych, mimo że w przeszłości sam Trump był zwolennikiem przerywania ciąży.

PONOWNY IMPEACHMENT

Wielki wiec 6 stycznia został przez część jego uczestników zamieniony w napaść na Kapitol, siedzibę amerykańskiego Kongresu, i to w momencie, gdy obie jego izby obradowały na temat wyników wyborów

prezydenckich. Wtargnięcie do budynku, który w USA uchodzi za swoistą świętość, spowodowało niezwykle poruszenie. Autorstwo tego wybryku zupełnie niesłusznie jest przypisywane Trumpowi, on bowiem ani nie organizował tego zgromadzenia, ani nie podlegał do zakłócenia obrad Kongresu. W swoim przemówieniu podczas tej demonstracji wzywał do nieustępliwej walki, ale nie do gwałcenia prawa – wzywał do pokojowej demonstracji.

Tymczasem został oskarżony o podżeganie do insurekcji i izba niższa Kongresu uznała go za winnego tej zbrodni. Do wszystkich demokratów dołączyło się dziesięcioro republikanów. W Senacie także siedmioro republikanów podtrzymało wyrok niższej izby, ale było to zbyt mało, żeby miało jakieś konsekwencje dla Trumpa, ponieważ do impeachmentu potrzeba większości dwóch trzecich.

Dla żelaznego elektoratu Donalda Trumpa, a stanowi on około 40 proc. republikanów, cała ta sprawa wygląda na próbę zemsty, tym bardziej że obradom Senatu przewodniczył nie prezes Sądu Najwyższego John Roberts, ale senator z ramienia Partii Demokratycznej Patrick Leahy. Prezes Roberts nie wyraził zgody na udział w procedurze odsunięcia byłego już prezydenta od władzy. Powodów tej decyzji można się tylko domyślać, była to mało poważna inicjatywa.

Trump obiecał zakończyć międzynarodowe konflikty, w których ginęli Amerykanie, i w tym zakresie był konsekwentny.

W Izbie Reprezentantów Trumpa skazano „z mar-

szu”, nie przedstawiono żadnych twardych dowodów wskazujących na jego winę, adwokatom zaś nawet nie dano możliwości przedstawienia argumentów obrony. Leahy uważał Trumpa za winnego, więc o żadnym bezstronnym przewodniczeniu mowy być nie może.

Cała ta smutna historia wyraźnie wskazuje na poszerzenie się i tak już wielkich rozłamów. Niestety, tak jak i w Polsce, za oceanem też mamy do czynienia ze swego rodzaju wojną domową, i to na wielu płaszczyznach. Biorąc pod uwagę, że USA stoją przed największym wyzwaniem w swej historii, zmaganiem z Chinami, nie jest to optymistyczny obraz.

Dla Polski, szczególnie dla „dobrej zmiany”, która cały swój kapitał polityczny zainwestowała w sojusz z USA, nadejdą trudniejsze czasy. Obiecaliśmy wydać ogromne pieniądze na amerykańskie uzbrojenie, natomiast możliwe korzyści płynące z takiego zaangażowania mogą okazać się złudne.

Autor jest profesorem ekonomii, wykłada w Hollins University w stanie Wirginia w USA

foto: PAP/EPW Michael Reynolds

Marek Jurek

Demokracja niekonstytucyjna

Atakowana sprawiedliwość ma z reguły niewielu przyjaciół. W obliczu ataków aborcjonistów politycy prawicy unikają wypowiedzi w obrońnię życia, a politycy mniej czy bardziej centrowi – u władzy i w opozycji – chcą, żeby za nich wypowiadali się inni.

W grudniu Jarosław Gowin oświadczył: „po tym, gdy naruszono tak zwany kompromis aborcyjny z 1993 roku, którego byłem i jestem zwolennikiem, być może nie ma już innej drogi jak tylko referendum”. Były minister sprawiedliwości zapomniał, że ów – jak go nazywa – „kompromis aborcyjny” obaliła skutecznie lewicowa większość w 1996 roku. I choć potem Trybunał Konstytucyjny (orzeczeniem z 28 maja 1997 roku) zdecydowanie nakazał przywrócenie przepisów chroniących życie – jego decyzja została wykonana tylko częściowo i przepisy z 1993 roku nie obowiązują już prawie dwadzieścia pięć lat. Wypadałoby, żeby były minister sprawiedliwości znał te fakty, choć jeszcze ważniejsze jest, by pamiętał, że orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego „kompromisem” polityków nie podlegają. Trybunał w 1997 roku orzekł, że obrona życia w każdej jego fazie to nakaz praworządności i warunek demokracji. Tamto orzeczenie stanowi prawdziwy pomnik prawodawstwa wolnej Polski.

Jarosław Gowin cztery lata temu konsekwentnie brał udział w działaniach naruszających autorytet Trybunału. Dziś chce go rujnować dalej, choć tym razem nikt mu nie

każe. I ma już pierwsze efekty, wypowiedź znalazła naśladowców, bo skoro takie rzeczy mówi się „na prawicy”... Kilka tygodni po Gowinie podobną propozycję zgłosił Władysław Kosiniak-Kamysz.

Nie wiem, czy ci „umiarkowani” politycy zdają sobie

sprawę z tego, że destabilizują nie tylko prawo do życia (którym, zgodnie ze swoim nastawieniem, przejmują się również umiarkowanie), ale też demokrację konstytucyjną jako taką. Nie chodzi bowiem o to, że – jak głosi potoczna opinia – „nie głosuje się kwestii sumienia”. Najlepsza szkoła konserwatywna (Donoso Cortésa czy Russella Kirka) zasadnie uczy, że większość decyzji politycznych dotyczy sumienia. Począwszy od naprawy mostu, który może się zawalić, choć na jego remont trzeba poświęcić pieniądze, które można by wydać z „lepszem” wyborczym pożytkiem.

Rzecz w tym, że zwykłym decyzjom politycznym (rządu, parlamentu czy referendum) nie podlegają prawa podstawowe, gwarantowane przez konstytucję. To względ prawny, ale destabilizowanie go pociąga również praktyczne konsekwencje polityczne. Bo skoro można w referendum zalegalizować eutanazję chorych dzieci – dlaczego nie można jej przegłosować wobec chorych dorosłych? A tym bardziej dlaczego nie można przeprowadzić referendum nad przywróceniem kary śmierci? Albo nad wyłączeniem inwestycji zagranicznych? Albo po prostu nad definitywnym „uporządkowaniem sceny politycznej”, podniesieniem progu wyborczego do 10 proc. jak w Turcji i usunięciem z życia parlamentarnego takich partii jak PSL czy Porozumienie? Niech i o ich działalności orzeknie „większość”, czy są jej do czegośkolwiek potrzebne.

Ochrona przed eutanazją

Hispańscy biskupi zachęcają do sporządzenia testamentu, jako ochrony przed eutanazją. Niedawno izba niższa parlamentu przyjęła ustawę o eutanazji, co wywołało duży niepokój w społeczeństwie. Ustawa ma być jeszcze przyjęta przez senat, ale uważa się, że to zwykła formalność.

Wielu lekarzy i specjalistów obawia się, że chorzy zostaną pozbawieni opieki paliatywnej, a eutanazja będzie stosowana bezkrytycznie. Ich zdaniem ustawa jest niejasna i nie chroni praw chorego, zwłaszcza osób nieprzytomnych czy cierpiących np. na zespół Downa. Aby chronić pacjentów, któ-

rzy obawiają się, że eutanazja zostanie zastosowana bez ich zgody, episkopat Hiszpanii zachęca do spisania testamentu życiowego. Biskupi przypominają, że „ustawa o eutanazji stanowi, że nie może być ona zastosowana w przypadku, gdy dana osoba podpisała wcześniej dokument z rozporządzeniami, testament życiowy, dyspozycję lub inne prawnie uznane dokumenty”. Ważne jest, aby taki dokument został oficjalnie zarejestrowany. Testament życiowy pozwoli na „uniknięcie naruszenia godności i wolności osoby ubezwłasnowolnionej, a tym grozi ustawa o eutanazji”.

Ministerstwo do spraw samotności

Premier Japonii Yoshihide Suga utworzył 12 lutego nowe ministerstwo – ds. samotności i izolacji społecznej. Głównym jego zadaniem ma być „przeciwdziałanie i usuwanie” obu tych zjawisk oraz „budowanie nowych związków między ludźmi”. Na czele nowego urzędu stanął Tetsushi Sakamoto (ur. 1950). Wcześniej był on ministrem ds.żywienia regionów i zasłynął jako twórca różnych programów pomocy osobom starszym, samotnym i ubogim dzieciom. Działał także na rzecz wzrostu dzietności w rodzinach japońskich.

Szef rządu podkreślił, że dzieje się to w czasach pandemii, „od której bardziej niż mężczyźni cierpią kobiety i to wśród nich jest obecnie wię-

cej samobójstw”. Zwracając się do nowego ministra, wyraził nadzieję, że „rozpozna on ten problem i podejmie w związku z nim odpowiednie działania”.

Zdaniem polskiego dominikanina o. Jarosława Janocińskiego, od ponad 40 lat pracującego w Japonii, nazwa nowego ministerstwa, która w oryginale brzmi „kodoku to kitsutsu” (samotność i izolacja społeczna), rzeczywiście odzwierciedla duży problem społeczny w tym kraju. Są to słowa mające niekiedy bardzo bolesne w tej kulturze i społeczeństwie znaczenie. W ubiegłym roku w Japonii odnotowano 2153 samobójstwa, co jest dużym wzrostem w stosunku do poprzednich lat, kiedy to występowała tendencja spadkowa.

fot. PAP/EPA/Kimiyasu Mayama

Pyrrusowe zwycięstwa

**ks. Stefan
Moszoro-Dąbrowski**

Namnożyły się spory: napięcia między różnymi ludźmi, na różnych frontach, ze zmieniającymi się i czasami nieoczekiwanymi sojuszami, z różnymi

wersjami ostatecznego wyniku tych „potyczek”. Spory te powodują mocne zużycie, z czego wynika, że dla zwycięzców nie ma wyraźnych korzyści. De facto wszyscy przegrywają.

Takie zwycięstwa określamy jako „pyrrusowe”, nawiązując do króla Epiru, który podczas najeżdżania na Włochy podbił większą część Sycylii. Zmierzył się z rzymskimi legionami pod Herakleą na południu Włoch. Szacuje się, że Rzymianie liczyli około 30 000 żołnierzy, a Grecy około 25 000, ale byli wspierani przez dwadzieścia słoń wojennych. Zwycięstwo odnieśli Grecy, ale stracili około połowy wojska. Nie pozwoliło im to na zajęcie Rzymu ani wywarcie na niego presji, musieli zaproponować rozejm. Rzymski Senat nie zaakceptował tego, a także zawarł sojusz z Kartaginą, aby walczyć z Grekami. Rok później doszło do kolejnego starcia, pod Ausculum. Grecy znowu wygrali, ale był to sukces wojskowy

**W obecnych
czasach jest zbyt
wiele predyspozycji
do walki,
a znacznie mniej
do poszukiwania
wspólnych
rozwiązań.**

za wysoką cenę. Kroniki mówią, że Pyrrus, widząc wielkie straty, jakie poniósł, miał stwierdzić: „Kolejne takie zwycięstwo, a zostanę pokonany!”. W ten sposób wyrażenie „pyrrusowe zwycięstwo” zaczęło być używane w odniesieniu do zwycięstw, które są osiągane tak wysokim kosztem, że osłabiają zwycięzcę do tego stopnia, że można wątpić w jego sukces.

Wracając do naszych czasów. To naturalne, że istnieją różnice w ocenie, interesach, pomysłach. Wydaje się jednak, że w obecnych czasach, być może na skutek nowoczesnych narzędzi komunikacji, jest zbyt wiele predyspozycji do walki, a znacznie mniej do poszukiwania wspólnych rozwiązań, osiągania konsensusu czy dążenia do synergii pomiędzy różnymi siłami. Można więc powiedzieć, że przyszłość należy do tych, którzy posiadają umiejętności zarządzania empatią, z tymi, którzy są „za”, jak i z tymi, którzy deklarują się „przeciw”.

Warto pamiętać, że za każdą krytyką, którą otrzymujemy, za każdą dyskusją kryją się zawsze jakieś wspólne wartości, które podzielamy. Być może musimy dołożyć większych starań, aby je znaleźć i na nich budować, tak aby ułatwić dialog i spotkanie, nawet jeśli na początku jest to porozumienie w niewielu sprawach. W ten sposób komunikacja będzie lepsza, a przede wszystkim wyjdziemy ze szkodliwej binarnej strategii wygrana/przegrana i przejdziemy do nieco bardziej konstruktywnego społeczeństwa.

I

Nie w naszym imieniu!

**Magdalena
Wołochowicz**

Po niedawnej publikacji orzeczenia Trybunału

Konstytucyjnego o niezgodności z konstytucją aborcji ze względu na chorobę nienarodzonego dziecka na ulicach znów zawrzało. Choć protesty są o wiele mniej liczne niż jesienią, wydają się jeszcze bardziej wulgarne.

Używana przez zwolenników aborcji nazwa „Strajk kobiet” sugeruje, jakoby wszystkie kobiety były pokrzywdzone orzeczeniem TK i wszystkie przeciwko niemu protestowały. Nie jest to jednak prawda!

Jako wyraz przeciwstawienia się wrzucaniu wszystkich kobiet do jednego worka znana dziennikarka Dorota Łosiewicz, wraz ze środowiskiem tygodnika „Sieci”, zapoczątkowała

akcję „Nie w naszym imieniu”, do której zaczęło dołączać wiele wierzących kobiet, w tym i ja.

Akcja polega na umieszczeniu w mediach społecznościowych swojego zdjęcia z sercem narysowanym na swojej dłoni i umieszczeniu hasztaga #NieWNaszymImieniu. Nasze posty nie zawierają niecenzuralnych słów, są pełne uśmiechu i potwierdzenia, że nie jesteśmy przeciw czemuś czy komuś, ale za życiem.

Po co w ogóle taka akcja? Myślę, że potrzebujemy jasno wyrazić, że to, co nazywa się „Strajkiem kobiet”, nie jest w naszym imieniu. To zachęca i dodaje odwagi, kiedy widzimy, że nie jesteśmy jedynymi, które się z tzw. strajkiem nie identyfikują. Proaborcjonistki wyszły na ulicę i choć nie jest ich tak dużo, są bardzo głośne. My, kobiety wierzące, też powinnyśmy być głośne, choć

w inny sposób. Akcja „Nie w naszym imieniu” jest ważna i bardzo potrzebna, ale jeszcze bardziej liczy się nasze codzienne życie – kim jesteśmy i co reprezentujemy w pracy, w domu, na wakacjach czy względem sąsiadów. Czy ludzie nas otaczający mogą zobaczyć wartości, jakimi żyjemy?

Cieszy mnie też bardzo kampania billboardowa Fundacji Nasze Dzieci, promująca hospicja perinatalne, pomagające rodzicom, którzy dowiadują się, że ich nienarodzone dziecko jest chore i prawdopodobnie nie będzie żyć długo. Kiedy po raz pierwszy zobaczyłam jeden z takich plakatów, aż się uśmiechnęłam. Ten obraz dziecka w łonie matki w kształcie serca jest po prostu piękny. I bardzo potrzebny.

Można pomyśleć, że przeciętny człowiek wie, że w łonie matki znajduje się dziecko, a nie jakiś zlepek komórek. Zwolennicy aborcji jednak próbują nam wmówić coś innego i ma to niestety wpływ na część społeczeństwa, szczególnie młodych ludzi, których

**Dziecko
w łonie matki
jest dzieckiem
i dla każdego
powinno to być
normalnością.**

poglądy dopiero się kształtują. Ukazanie tego pięknego, choć dość oczywistego obrazu na ulicach naszych miast jest kluczowe, by poprzez ob-

raz kształtować prawdę, szczególnie w młodym pokoleniu. Dziecko w łonie matki jest dzieckiem i dla każdego powinno to być normalnością.

Niech ten obraz na plakatach oraz akcja „Nie w naszym imieniu” pracują w naszym społeczeństwie, przywracając prawdę i cenieńie życia od samego początku.

I

Moja parafia

ODPOWIADA **ks. Marek Kruszewski**

Jeżdżę na rekolekcje ignacjańskie, na Msze i adorację do różnych kościołów, słucham konferencji. Do własnej parafii chodzę z poczucia obowiązku. Utrudnia mi tam sprawę przeżywania obecności Boga sposób celebrowania sakramentów i przepowiadania. Forma jest nawet dość po ludzku atrakcyjna, lecz trudno mi cokolwiek wynieść z tego dla siebie. Czy grzeszę, bo jestem zbyt wymagająca lub estetyzująca?

Wędrowanie po kościołach występowało zawsze. W Jerozolimie, Rzymie i Warszawie chodzono do zakonników, do kościołów stacyjnych, na odpusty. Kościół posiada struktury terytorialne, żeby pomagać. Żeby człowiek nie był jak „bezański pies”. Miło mi czytać, że nie lekceważy Pani – mimo oporów – swojego kontaktu z parafią. Na pewno oferta duchowa w Polsce jest konkurencyjna i bogata. Warto jednak pamiętać, o co chodzi w życiu duchowym, także parafialnym.

Najważniejsze jest osobiste spotkanie człowieka z Bogiem i uobecnienie Ojca, Syna Bożego i Ducha Świętego w konkretnej wspólnotie chrześcijańskiej. Dokonuje się to przez: a) słowo, b) sakrament, c) świadectwo życia według Jezusa Chrystusa.

O doświadczaniu obecności Chrystusa, także u duszpasterzy i w rodzinach, decyduje nasza pokora. Jezus Chry-

stus w każdej Mszy Świętej składa Ojcu najwspanialszą Ofiarę, dziękczynienie i uobecnienie. Wkład wszystkich ludzkich duchowości jest pyłkiem wobec Mszy Świętej. Ów szczyt modlitwy i źródło wszystkich łask ma miejsce codziennie także w Pani parafii.

Na doświadczanie obecności Chrystusa, bardziej niż atmosfera parafii, przepowiadanie, księża, ma wpływ stan naszego serca. Jeśli jesteśmy uwikłani w zniewolenia, uzależnienia, grzechy ciężkie, to percepcja Boga będzie utrudniona. Szatan podsuwa i powiększa wątpliwości co do miłości Boga i prawd Bożych. Ciężko się skupić.

Nie zaprzeczam, że na nasze przeżywanie Boga wpływa atmosfera parafii, kościoła, zachowanie celebransów podczas liturgii. Odczuwamy podskórnie całe sakramentalne i eucharystyczne życie kapłana i osób modlących się wokół nas. Podobnie jest w doświadczaniu obecności Chrystusa, jeśli chodzi o Liturgię Słowa. Liczy się wewnętrzna moc prawdy Bożej i otwartość serca – bardziej niż style przepowiadania duchownych. Znam ludzi tak pokornych, że potrafią zawsze znaleźć coś dla siebie w kazaniu najmniej docenianych księży.

Zgłosiła się do mnie parafianka przez wiele lat zaangażowana na drogę neokatechumenalną, ze słowami: „wypada mi teraz wobec swojej parafii dać coś z siebie”, „tyle w nas miłości do Chrystusa, ile miłości do Kościoła”.

xmarekk@o2.pl

Autor jest proboszczem parafii św. Patryka w Warszawie

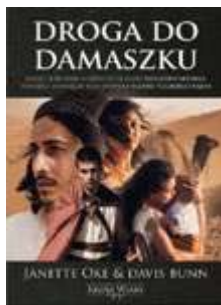
Cuda na szlaku

Kolejna część trylogii, po „Śledztwie setnika” i „Ukrytym płomieniu”, to ponownie frapująca powieść o początkach chrześcijaństwa. Duet Janette Oke i Davis Bunn przybliży nam je oczami młodej Julii po tym, jak poznaje ona trudną prawdę o swoich rodzicach. Dziewczyna towarzyszy ojcu – kupcowi – na Tajemniczym Szlaku Kadzidłowym. Na tym samym szlaku nawrócony na chrześcijaństwo Jakub przekazuje listy i wiadomości między społecznościami wierzących rozrzuconymi po całym kraju. Jesteśmy świadkami, jak na drodze do Damaszku dzieją się kolejne cuda, mimo poczynań fanatycznego młodego faryzeusza. A może nie „mimo”,

tylko „dzięki nim”. Misja młodych bohaterów zmieni nie tylko ich życia.

Oprócz znanych z poprzednich tomów nawróconego setnika Albana i jego podopiecznego pojawiają się Samarytanka, z którą przy studni rozmawiał Jezus, czy Szczepan – pierwszy męczennik za wiarę – jako bliscy głównych boha-

terów. Mimo prześladowań i w konspiracyjnej atmosferze poszerza się grono wyznawców Drogi, a czytelnik chłonie jej atmosferę z realistycznych opisów miejsc, osób i zwyczajów. **mo**

„Doga do Damaszku”
Janette Oke, Davis Bunn
Psalm 18
Warszawa 2020, 460 s.

W duchu pojednania

Nie wiadomo, z czym jest dzisiaj trudniej walczyć: z trędem, którym jest pandemia, czy z tym, którym jest dramatyczny podział między Polakami, czy może z trędem, którym jest wzajemne osądzanie siebie? – mówił w archikatedrze łódzkiej w ostatnie Święto Niepodległości abp Grzegorz Ryś. To fragment jednej z 29 homilii wygłoszonych w 2020 r. przez metropolitę łódzkiego, które opublikowało wydawnictwo Znak.

Homilie były głoszone np. podczas Mszy o beatyfikację Stanisławy Leszczyńskiej, do wspólnoty Chemin Neuf, w 40. rocznicę porozumień sierpniowych, podczas obchodów stulecia powstania diecezji łódzkiej i podczas spotkania ewangelizacyjnego „Jezus uzdrawia”.

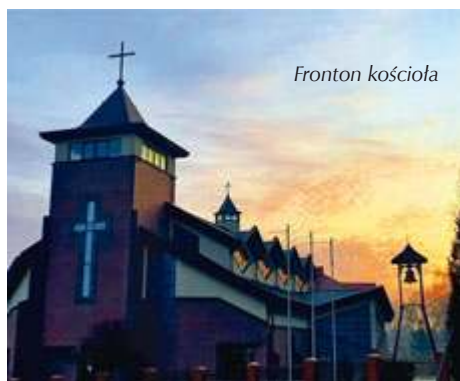
„Podziały społeczne, jak również polaryzacja postaw samych katolików wobec rozmaitych zjawisk, pogłębiają się i nie ma potrzeby tego podkreślać. Tym bardziej jednak warto, aby każdy z nas, którzy próbujemy żyć Ewangelią, powrócił jeszcze raz do owych rzeczy najbardziej podstawowych, a przez to uniwersalnych; na płaszczyznę bliskich, osobistych relacji z Bogiem i bliźnimi” – czytamy w nocie od redakcji.

Z pewnością książka abp. Rysia pomoże w tym zamiarze i jest pożyteczną lekturą na Wielki Post. **wś**

Z pewnością książka abp. Rysia pomoże w tym zamiarze i jest pożyteczną lekturą na Wielki Post. **wś**

„O bliskości. Jak żyć razem w podzielonym świecie”
Abp Grzegorz Ryś
Wydawnictwo Znak
Kraków 2021, 238 s.

Fronton kościoła

fot. archiwum księdza proboszcza

Parafia św. Hieronima w Warszawie-Starej Miłości posiada pierwsze w diecezji warszawsko-praskiej relikwie bł. Carla Acutisa. Jest współinicjatorem wystawy eucharystycznej o beatyfikowanym Włochu.

W lutym do kościoła wprowadzone zostały relikwie patronów młodzieży: bł. Carla Acutisa i bł. Karoliny Kózkówny. Dyrektor Wydziału Duszpasterstwa Młodzieży ks. Michał Dziedzic przez cały dzień prowadził prelekcje o obu postaciach. – Chcemy zapraszać do naszej świątyni młodych ludzi, aby się modlili, szukając opieki i pomocy w życiu. Relikwie bł. Carla Acutisa są pierwszymi w diecezji warszawsko-praskiej oraz jednymi z nielicznych w kraju relikwiami beatyfikowanego Włocha – tłumaczy proboszcz ks. Dariusz Marczak.

W relikwiarzu bł. Carla Acutisa znajduje się jego włos, natomiast sakramentalia bł. Karoliny Kózkówny zawierają część kości. Miejsce dla relikwii, wraz z wizerunkami błogosławionych, docelowo ma znaleźć się w centralnym miejscu świątyni, w ołtarzu patrona parafii św. Hieronima. Aktualnie parafia zbiera fundusze na budowę

drewnianego ołtarza, który ma powstać za kilka tygodni.

W kościele można obejrzeć kilkanaście plansz przedstawiających cuda eucharystyczne, wykonanych przez piętnastoletniego Carla Acutisa. Wystawa prezentowana jest dzięki współpracy parafii z Wydziałem Duszpasterstwa Młodzieży diecezji warszawsko-praskiej. Plansze opisują wszystkie cuda eucharystyczne, które dokonały się w Polsce, oraz po dwa z każdego eu-

Patronom młodzieży

Patryk Lubrzyński

ropejskiego kraju. Cała wystawa dostępna jest w internecie na stronie internetowej www.miracolieucaistici.org, docelowo prezentowana ma być w kolejnych parafiach diecezji.

Formację młodzieży w parafii wspierają osoby z parafialnego oddziału Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży, które uczestniczą w przygotowaniu młodych do sakramentu bierzmowania. Ważnym elementem formacyjnym są wyjazdy rekreacyjne i zajęcia sportowe. – Od wielu lat organizujemy kolonie dla dzieci. Msze św. odprawiane w różnych okolicznościach przyrody szczególnie przemawiają do dzieci i młodzieży – opowiada ks. Marczak. – Na uwagę zasługuje także piękna inicjatywa niecodziennych procesji Bożego Ciała, podczas której idziemy ulicami nie tylko naszej parafii, ale też parafii Najświętszego Serca Pana Jezusa w Starej Miłości, z której parafianie z kolei przemieszczają się naszą trasą. Całe osiedle w tym czasie się integruje, co jest mocnym świadectwem wiary – dodaje.

Kilka tygodni temu, w ustanowioną przez papieża Franciszka Niedzielę Słowa Bożego, do parafii zostało zaproszone Bractwo Słowa Bożego, które przybliżyło, jak rozumieć Biblię. – Wtedy to powstał pomysł zawiązania wspólnoty, która w szczególnie sposób będzie pracować

z Pismem Świętym. Pozostaje do ustalenia, czy będzie to forma Kręgu Biblijnego czy oddział Bractwa Słowa Bożego. Parafianie sami domagają się możliwości pogłębiania znajomości Ewangelii – dodaje ks. Dariusz. Przy parafii służy około 30 lektorów, 60 ministrantów i świeckich, którzy są gotowi pod nieobecność lektorów czytać Słowo Boże podczas Eucharystii. Na prośbę parafian przed niedzielą liturgią w mediach społecznościowych parafia pu-

Ksiądz proboszcz Dariusz Marczak

fot. archiwum księdza proboszcza

blikowane są komentarze duszpasterzy do niedzielnej Ewangelii.

Parafianie, którzy nie mogą wziąć udziału w Mszy św. w kościele, mają możliwość uczestnictwa w transmisjach internetowych. Podczas Eucharystii mogą złożyć ofiarę na kościół w postaci tacy on-line za pomocą kodu QR lub aplikacji płatniczej. W czasie maksymalnych ograniczeń (do pięciu osób w kościele) wierni na znak solidarności i jedności z duszpasterzami pozostawili w Wielki Czwartek w świątyni ogromny baner ze swoimi podobiznami, czym poruszyli pracujących w parafii księży.

Parafia liczy 6,2 tys. mieszkańców, tworzy ją część Starej Miłosny, Sulejówka i Zagórzka, a teren obfituje w rozległe lasy. Parafia ma dość krótką historię. Bp Kazimierz Romaniuk 18 września 2002 r. erygował wspólnotę parafialną, której pierwszym proboszczem został ks. Stanisław Popis. Budowę kościoła rozpoczęto 19 marca 2007 r., a 17 czerwca 2018 r. świątynia została konsekrowana przez bp. Romualda Kamińskiego.

– We wnętrzu kościoła trwają jeszcze prace, w transepcie ma powstać ołtarz poświęcony Matce Bożej, św. Janowi Pawłowi II i Słudze Bożemu kard. Stefanowi Wyszyńskiemu – mówi ks. Dariusz Marczak.

fot. archiwum księdza proboszcza

Wystawa eucharystyczna bł. Carla Acutisa

W SKRÓCIE

■ **Dla nadzwyczajnych szafarzy.** W katedrze na Kamionku 6 marca o godz. 12.00 odbędzie się dzień skupienia dla nadzwyczajnych szafarzy Komunii Świętej, z udziałem bp. Jacka Grzybowskiego.

■ **Gorzkie Żale.** Radio Warszawa (106,2 FM) w niedzielę o godz. 17.30 prowadzi transmisję nabożeństwa Gorzkich Żali z kościoła MB Nieustającej pomocy na Saskiej Kępie.

■ **Adoracja Krzyża.** W piątki o godz. 20w kościele Seminaryjnym przy ul. Krakowskie Przedmieście 52/54 odbywa się adoracja Krzyża.

■ **Kościołami stacyjnymi** w warszawskich diecezjach w najbliższym tygodniu będą: 28 lutego – II niedziela Wielkiego Postu – bazylika archikatedralna św. Jana Chrzciciela (ul. Świętojańska 8, AW); 1 marca – poniedziałek – parafia MB z Lourdes (ul. Wileńska 69, DWP); 2 marca – wtorek – parafia Niepokalanego Poczęcia NMP (ul. Przy Agorze 9, AW); 3 marca – środa – parafia św. Jakuba Apostoła (ul. Grójecka 38, AW); 4 marca – czwartek – parafia Narodzenia Pańskiego (ul. Ostrobramska 72, DWP); 5 marca – piątek – parafia św. Maksymiliana Marii Kolbego (ul. Rzymowskiego 35, AW); 6 marca – sobota – parafia Nawiedzenia NMP (ul. Przyrynek 2, AW); 7 marca – III niedziela Wielkiego Postu – bazylika Najświętszego Serca Jezusowego (ul. Kawęczyńska 53, DWP).

■ **Żegnamy jezuitę.** Ojciec Kazimierz Żylis SJ zmarł 15 lutego w szpitalu w Warszawie z powodu COVID-19. Odszedł do Pana w 75. roku życia, 49. roku powołania zakonnego i 48. roku kapłaństwa. Przez wiele lat posługiwał w parafiach na Litwie, Ukrainie i Białorusi. W ostatnich latach posługiwał w sanktuarium św. Andrzeja Boboli w Warszawie.

■ **Wandale przy kościele św. Augustyna.** Policja poszukuje sprawców wandalizmu, którzy w nocy z 20 na 21 lutegoweszli na teren przyległy do kościoła przy ul. Nowolipki i czerwoną farbą pomalowali drzwi wejściowe, powierzchnię przed drzwiami i ścianę. – Z uwagi na zabytkowy charakter drzwi naprawa będzie kosztować co najmniej kilka tysięcy złotych – ocenił proboszcz parafii ks. prał. Walenty Królak. Policja opublikowała na Twitterze film z monitoringu w pobliżu świątyni.

■ **Pro Patria dla proboszcza.** Proboszcz ochockiej parafii NMP Królowej Świata przy ul. Opaczewskiej, ks. prał. Kazimierz Sznajder, z okazji 70. urodzin 21 lutego otrzymał z rąk Jana Kasprzyka – szefa Urzędu do spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych – medal Pro Patria, jako wyraz wdzięczności za działania służące podtrzymywaniu tradycji niepodległościowej.

ŻEGNAMY KAPŁANÓW

Ks. prał. Ryszard Urbański zmarł 20 lutego w wieku 85 lat, w 57. roku kapłaństwa. Ponad 27 lat był proboszczem parafii MB Częstochowskiej w Otwocku-Świdrze II (do września 2011 r.). Wcześniej pracował w parafiach w diecezji łowickiej, a w diecezji warszawsko-praskiej jako wikary w parafii Narodzenia NMP w Mińsku Mazowieckim, spowiadał w Wyższym Seminarium Duchownym DWP, w archidiecezji warszawskiej był wikarym w parafii św. Szczepana w Raszynie i proboszczem parafii św. Stanisława BM w Sobikowie. Uroczystości pogrzebowe zaplanowano na 24 lutego w parafii św. Jakuba Apostoła w Skierniewicach pod przewodnictwem bp. Andrzeja Dziuby i bp. Romualda Kamińskiego. Mszę św. pogrzebową zaplanowano na 25 lutego w parafii Narodzenia

fol. www.diecezja.waw.pl

NMP w Zielonej Górze pod przewodnictwem bp. Jacka Grzybowskiego, ze złożeniem ciała w grobie rodzinnym na miejscowym cmentarzu; o tej samej porze odbędzie się Msza św. żałobna w parafii MB Częstochowskiej w Otwocku-Świdrze II.

Ks. prał. Tadeusz Szczękułski zmarł 20 lutego, w wieku 72 lat, w 49. roku kapłaństwa. Był proboszczem parafii Pilawce i Piątek, wieloletnim spowiednikiem wyższych seminariów duchownych w Warszawie i Łowiczu, audytorem Sądu Biskupiego. W diecezji warszawsko-praskiej pracował jako rezydent w parafii św. Patryka w Warszawie na Gocławiu. Uroczystości pogrzebowe zaplanowano na 24 lutego, Mszę św. żałobną w parafii w Jaktorowie, Mszę św. pogrzebową w parafii w Jazgarzewie, ze złożeniem ciała w grobie rodzinnym na miejscowym cmentarzu.

fol. www.diecezja.waw.pl

SZKOŁA
DLA SIERRA LEONE

Do szkoły św. Filipa w Barmoi Munu uczęszcza ponad 540 uczniów. Muszą pomieścić się w czterech klasach, a setka dzieci przedszkolnych w jednej sali. Budowę szkoły w Barmoi Munu na misji prowadzonej przez diecezję warszawsko-praską można wspomóc, wpłacając darowiznę na konto Dzie-

fol. www.diecezja.waw.pl

ła Misyjnego Diecezji Warszawsko-Praskiej na rachunek: 56 1540 1287 2001 6801 1413 0003, z dopiskiem: Barmoi.

ŁÓDŹ ZE ZRANIONYMI

fol. ks. Paweł Klys

– Dziękujemy Ci za tę godzinę, w której otwierasz nam oczy, przywracasz nam właściwe widzenie tych ofiar, tych zranionych ludzi oraz widzenie naszych czynów i naszego braku czynów. Chcemy Cię prosić, by ta dzisiejsza modlitwa pozostawiła w naszym życiu trwałe ślad – mówił abp Grzegorz Ryś. Archidiecezja łódzka włączyła się w trwający w całym

Łódź Kościele w pierwszy piątek Wielkiego Postu dzień modlitwy i pokuty za grzech wykorzystania seksualnego małoletnich. Wierni mogli uczestniczyć w celebracjach liturgicznych: Eucharystii, nabożeństwach Drogi Krzyżowej oraz Koronce do Bożego Miłosierdzia, nie tylko w świątyniach, ale również poprzez transmisję internetową. Nabożeństwu Koronki w kościele św. Faustyny w Łodzi przewodniczył abp Grzegorz Ryś, a uczestniczyli w nim alumni łódzkich seminariów: Wyższego Seminarium Duchownego w Łodzi, Archidiecezjalnego Misyjnego Seminarium Redemptoris Mater oraz Ogólnopolskiego Seminarium Duchownego dla Starszych Kandydatów do Świećceń.xpk

fot. ks. Paweł Klys

WYBRANI I POSŁANI!

W pierwszą niedzielę Wielkiego Postu w łódzkiej katedrze, podczas Mszy św. celebrowanej przez metropolitę łódzkiego, miał miejsce obrzęd wybrania i uroczystego wpisania imienia dziesięciu katechumenów przygotowujących się do chrztu w Archidiecezjalnym Ośrodku Katechumenalnym przy bazylice archidiecezjalnej. – Wybranie jest zawsze posłaniem, dlatego czytamy w dzisiejszej ewangelii, że po 40 dniach spędzonych w Duchu na modlitwie, na medytacji, na poznawaniu i potwierdzaniu

siebie przed Bogiem zaowocowało w Jego życiu misją. Wybranie nie jest do kontemplacji i nie chodzi o samozachwyt! W wybraniu nie chodzi o potwierdzanie „kim to ja nie jestem”, ale wybranie jest do posłania, i to jest to, co trzeba usłyszeć w katechumenacie – mówił abp Ryś. Obrzęd wybrania i uroczystego wpisania imienia jest drugim stopniem przygotowania do przyjęcia sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego, które katechumeni otrzymają w noc paschalną./xpk

STOLICA KULTURY

fot. arch. „Idziemy”

Powiat Mińsk Mazowiecki został Stolicą Kultury Mazowsza na bieżący rok. Wygrał w konkursie z powiatem żyrardowskim oraz miastem Ostrołęką. Prezentował bogaty i różnorodny harmonogram, skupiający się na jubileuszach: 600. rocznicy nadania praw miejskich miastu Mińsk Mazowiecki oraz 400. rocznicy praw miejskich dla Cegłowa. Na organizację przez cały rok imprez kulturalnych otrzyma 100 tys. zł od samorządu województwa mazowieckiego.

ROCZNICA OLSZYŃKI

W 190. rocznicę bitwy o Olszynkę Grochowską oraz 96. rocznicę erygowania parafii Najczystszej Serca Maryi 28 lutego o godz. 12.30 Mszy Świętej w kościele na placu Szembeka będzie przewodniczył bp Romuald Kamiński. Po Eucharystii odbędzie się marsz ulicą Chłopską do Alei Chwały, gdzie przy pomniku Bitwy o Olszynkę Grochowską nastąpi złożenie wieńców. Uroczystość będzie transmitowana przez TV Salve.NET.

fot. arch. „Idziemy”

■ **„Wesprzyj Kapłana”.** W Środę Popielcową ruszyła druga edycja modlitewnej akcji w intencji duchownych obydwu warszawskich diecezji. Do akcji można dołączyć przez formularz na stronie internetowej www.pocieszycielamaryi.pl oraz www.jednymsercem.pl. Każdy uczestnik wylosuje kapłana, za którego przez tydzień będzie się modlił, otrzyma także link do kapłańskiego profilu na stronie jego diecezji oraz propozycję modlitwy.

■ **„Post. Życie ma smak”.** Pod takim hasłem ruszyła wielkopostna inicjatywa dominikańskiego Duszpasterstwa Akademickiego „Studnia” przy parafii św. Dominika na warszawskim Służewie. Akcja polega na podjęciu postu o chlebie i wodzie przez jeden wybrany dzień Wielkiego Postu we wspólnych i indywidualnych intencjach. Wystarczy wejść na post.dastudnia.pl albo wpisać się do specjalnej księgi znajdującej się przy wyjściu z kościoła. W każdy piątek Wielkiego Postu w kościele na Służewie o godz. 18.00 będzie odprawiana Msza św. w intencjach uczestników postu.

■ Rekolekcje akademickie.

Dominikańskie Duszpasterstwo Akademickie „Studnia” przy parafii św. Dominika na warszawskim Służewie, ul. Dominikańska 2, zaprasza na rekolekcje wielkopostne „Nawróć się i uwierz w końcu w Ewangelię”. Rekolekcje wygłosi o. Lech Dorobczyński OFM. 7-10 marca, niedziela godz. 20.15, pon.-śr. godz. 19.30.

■ Msza w intencji harcerzy.

Przedstawiciele związków harcerskich działających w kraju i poza granicami, w tym Związku Harcerstwa Polskiego i Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej, modlili się 20 lutego w intencji kanonizacji swojego patrona bł. ks. Stefana Wincentego Frelichowskiego. Mszy św. w katedrze polowej Wojska Polskiego w Warszawie przewodniczył bp Józef Guzek.

■ Koncert „Pieśni czasów ostatecznych”.

Centrum Myśli Jana Pawła II zaprasza 28 lutego o godz. 19.00 na koncert on-line. W programie staropolskie pieśni o zarazie i o sądzie ostatecznym. Wyboru staropolskich utworów o końcu świata dokonał zespół Monodia Polska z Adamem Strugiem – śpiewacy tradycyjni, którzy od lat z sukcesami wykonują polską muzykę dawną i są dobrze znani publiczności festiwalu Nowe Epifanie. Zapisy na stronie internetowej: noweepifanie.pl/wydarzenia/piesni-czasow-ostatecznych/.

Popielec w konkatedrze

fot. Biuro Prasowe DW-P/Karolina Błaziejczyk

Mszy Świętej w konkatedrze Matki Bożej Zwycięskiej przewodniczył w Środę Popielcową bp Jacek Grzybowski. W homilii przypomniał znaczenie popiołu, którym posypywane są głowy wiernych Kościoła. – Znak popiołu, który jest dziś w liturgii szczególnieznaczony, jest znakiem różnie rozumianym. Można go rozumieć jako wyraz słabości świata, w którym ostatecznie wszystko obróci się w popiół. Nawet najpiękniejsze rzeczy i najdroższe budowle, które człowiek zbuduje, w pewnym momencie obracają się w popiół, nie mówiąc już o człowieku, który umiera, a jego ciało staje się częścią materii świata – powiedział hierarcha.

Zaznaczył, że znak popiołu nie musi być rozumiany tylko tak dogłębnie, tragicznie. Może być też rozumiany jako coś, co wyobraża nasze trudne doświadczenia, które są jak popiół, piasek, który przeszkadza nam

często w dobrym funkcjonowaniu. Coś małego, ale uciążliwego, co sprawia, że nie widzimy w sposób dokładny, przejrzysty istoty rzeczy.

Biskup pomocniczy diecezji warszawsko-praskiej odwołał się także do orędzia papieża Franciszka na tegoroczny Wielki Post, przywołując m.in. znaczenie prawdy w życiu każdego człowieka: – Prawda nie jest czymś zarezerwowanym dla grupy wybranych, [...] papież mówi, że prawda jest przesłaniem, które otrzymujemy i możemy zrozumieć dzięki mądrości serca otwartego na wielkość Boga, który nas kocha oraz dał nam rozum i wolę, abyśmy świadomi siebie poszukiwali prawdy. Papież pisze, że Prawdą jest sam Chrystus, który przyjmując całkowicie nasze człowieczeństwo, uczynił siebie drogą wymagającą, ale otwartą dla każdego – podkreślił bp Grzybowski.

Modlitwa z biskupami

Wkatedrze warszawsko-praskiej 19 lutego, w dniu modlitwy wynagradzającej i postu za grzechy wykorzystywania seksualnego osób małoletnich, o godz. 17 nabożeństwu Drogi Krzyżowej przewodniczył bp Romuald Kamiński, o godz. 19 bp Jacek Grzybowski. Modlitwa prowadzona była według materiałów duszpasterskich przygotowanych przez KEP. Autorami rozważań dwóch stacji Drogi Krzyżowej są osoby, które doświadczyły dramatu wykorzystania seksualnego. Pozostałe stacje zostały przygotowane przez różne osoby i środowiska, które wspierają osoby pokrzywdzone.

W parafii konkatedralnej Bożego Ciała na Kamionku pod przewodnictwem bp. Jacka Grzybowskiego odbył się 20 lutego Kapłański Dzień Pokutny. Był to ważny akt wspólnotowy

fot. <https://www.facebook.com/DiecezjaWarszawskoPraska/>

i liturgiczny dla kapłanów diecezji warszawsko-praskiej. Ze względu na ograniczenia sanitarne kapłani święceni w latach 2016-2020 (pięć najmłodszych roczników) spotkali się również 20 lutego pod przewodnictwem bp. Grzybowskiego w Domu Sióstr Służebnic Ducha Świętego (Siostry Werbistki) w Sulejówku.

Natomiast w kościele Matki Bożej Nieustającej Pomocy na Saskiej Kępie Gorzkim Załom w pierwszą niedzielę Wielkiego Postu przewodniczył bp Romuald Kamiński. W kazaniu pasyjnym zwrócił uwagę na wielką rolę modlitwy w życiu kapłanów i wszystkich wiernych.

Solidarni z ofiarami

fot. Wojciech Łączyński

W archikatedrze warszawskiej i przy Krucyfiksie Baryczków mieszkańcy stolicy modlili się 19 lutego w intencji osób wykorzystanych seksualnie. Bp Michał Janocha, który przewodniczył nabożeństwu, zaznaczył, że dziś stojemy razem, ramię w ramię z osobami, które doświadczyły dramatu wykorzystania. Wierni modlili się o odwagę reagowania, gdy komuś dzieje się krzywda.

– Jeśli w przeszłości sposobem reakcji mogło stać się zaniechanie, to dzisiaj chcemy, aby solidarność stała się naszym sposobem tworzenia obecnej i przyszłej historii – powiedział bp Janocha, rozpoczynając nabożeństwo Drogi Krzyżowej. – Daj nam zrozumieć, Panie, że w Twoim Kościele, gdy cierpi jeden członek, współcierpią wszystkie inne członki – modlił się wraz ze zgromadzonymi w świątyni.

Modlitwie przy kolejnych stacjach Drogi Krzyżowej towarzyszyły rozważania przygotowane m.in. przez mężczyznę i kobietę wykorzystanych w młodości przez duchownych oraz przygotowane przez duszpasterzy, świeckich, psychologów niosących pomoc osobom skrzywdzonym.

Idąc za krzyżem, od stacji do stacji, uczestnicy nabożeństwa słyszeli m.in. o strachu i lęku przed współodpowiedzialnością, o których wspominał w rozważaniach pracownik sądu kościelnego. Mężczyzna wykorzystany seksualnie mówił m.in. o „wzięciu krzyża” i „ból, który ma początek, ale nie ma końca”. Słowa „Boże mój, Boże, czemuś mnie opuścił” przytoczyła w swoim rozważaniu kobieta wykorzystana seksualnie. – Stając pod krzyżem Jezusa, nie możemy być Kościołem, który nie płacze w obliczu dramatów swoich dzieci. Nigdy nie możemy się do nich przyzwyczaić – apelowała.

fot. WSD DWP

Bp Romuald Kamiński udzielił posługi lektoratu siedmiu klerykom III roku oraz posługi akolitu sześciu klerykom IV roku diecezjalnego seminarium. Uroczystość odbyła się 21 lutego w kaplicy seminaryjnej na Tarchominie.

Przed przyjęciem posługi lektoratu i akolitu klerycy odbyli rekolekcje. Ćwiczenia duchowe dla całej wspólnoty seminaryjnej prowadził ks. dr Grzegorz Ciula – wicektor międzydiecezjalnego seminarium

Akolici i lektorzy

w Opolu. W rozmyślaniach nad relacją z Panem Bogiem posługiwał się hasłem przewodnim „Oto jestem”. – Kapłan powinien być zawsze drugi, tak aby Chrystus był zawsze tym pierwszym – mówił. Rekolekcjonista podkreślał fakt zbawczej Męki Chrystusa oraz potrzebę pamięci o niej i wdzięczności za nią.

Zadaniem lektorów jest m.in. czytanie lekcji z Pisma Świętego podczas Mszy Świętej (z wyjątkiem Ewangelii) oraz wygłaszanie komentarzy liturgicznych. Lektor może także przewodniczyć nabożeństwom (różanie, majowe, czerwcowe), klerycy-lektorzy mogą m.in. błogosławić pokarmy w Wielką Sobotę.

Lektorzy są także wezwani m.in. do przygotowania wiernych do godnego przyjęcia sakramentów oraz do pomocy w przygotowaniu i prowadzeniu katechezy dorosłych.

Akolita jest sługą ołtarza. Do jego obowiązków należy m.in. pomoc w przyjmowaniu darów, przygotowywanie ołtarza do celebracji, rozdzielanie Komunii Świętej oraz puryfikacja (oczyszczanie) naczyń liturgicznych, jednak jego posługa rozciąga się nie tylko na czas Mszy Świętej. Akolita może roznosić Najświętszą Eucharystię do chorych. Może także wystawić Najświętszy Sakrament do adoracji. **f**

fot. arch. TMPTIK

Żołnierzom Wyklętym

Na warszawskiej Pradze 1 marca jak co roku odbędą się obchody Dnia Żołnierzy Wyklętych organizowane przez warszawski oddział IPN i Towarzystwo Miłośników Polskiej Tradycji i Kultury. Wydarzeniu patronuje tygodnik „Idziemy”. Historyczne samochody przejadą w miejscach kaźni Żołnierzy Wyklętych, rekonstruktorzy wystawią wartość honorową i zapalą znicze, Marcin Łaszczyński z IPN będzie opowiadał o każdym z odwiedzanych miejsc:

1. ul. 11 Listopada 68 (dawny Wojskowy Trybunał Wojenny) – godz. 12.00-12.10;

2. ul. Strzelecka 8 (d. Kwatery Główna NKWD w Polsce, następnie WUBP) – godz. 12.20-12.30;

3. ul. Namysłowska (Pomnik ku Czei Pomordowanych w Praskich Więzieniach w latach 1944-1956) – godz. 12.35-12.50, złożenie

wieńców i uroczystości dzielnicowe, odśpiewanie hymnu;

4. ul. Cyryla i Metodego 4 (d. Miejski Urząd Bezpieczeństwa Publicznego Warszawa-Praga; ostatecznie Urząd Bezpieczeństwa Publicznego na m.st. Warszawę) – godz. 13.00-13.10;

5. ul. Jagiellońska 38 róg al. Solidarności, Liceum Władysława IV (Trybunał Wojskowy Armii Czerwonej 1944-1946) – godz. 13.20-13.30;

6. ul. Sierakowskiego 7 (siedziba NKWD 1944-1946, następnie Wojewódzki Urząd Bezpieczeństwa Publicznego 1946-1954), godz. 13.40-13.50;

7. tablica pamiątkowa Sierakowskiego 9 (szkoła im. Rotmistrza Witolda Pileckiego). Zakończenie godz. 13.55-14.00. **f**

Obłóczyny

fot. Wojciech Łączyński

Pięciu alumnów Wyższego Metropolitalnego Seminarium Duchownego w Warszawie 20 lutego, podczas niesporów pod przewodnictwem kard. Kazimierza Nycza, zostało włączonych do grona kandydatów do święceń. Trzech z nich: Mateusz Baran, Piotr Klefas i Wojciech Szmidt w niedzielę 21 lutego po raz pierwszy założyło strój duchowny.

Ks. Wojciech Bartkowicz, rektor WMSD, wręczając sutanny, przypomniał klerykom, że noszona sutanna upoważnia do oczekiwania od nich niesienia Słowa Bożego i udzielania łaski sakramentaliów. Podkreślił, że mają tworzyć przestrzeń ewangelizacji, przyjmować ziarno sakramentaliów i być wiernymi słuchaczami Słowa Bożego. – Założycie ten wyzywający wobec świata znak Bożych aniołów, to znaczy Bożych sług, którzy pomagają Jezusowi szerzyć Boże królestwo na pustynnej ziemi świata. Dawajcie świadectwo temu, że znacie tragiczny wymiar zmian klimatycznych, które mogą się wydarzyć w człowieku, gdy odsunie się od Boga. Bądźcie świadkami katastrof klimatycznych i huraganów. Każdy na swój sposób. Nie wstydźcie się tego nigdy: w ten sposób będziecie autentycznymi świadkami Ewangelii. Nawracajcie się i wierźcie w dobrą nowinę, a wtedy ogrody wokół was będą kwitły – mówił rektor. **f**

W Środę Popielcową, przed rozpoczęciem Eucharystii w Świątyni Opatrzności Bożej, która zainaugurowała również kolejną edycję wielkopostnych kościołów stacyjnych w Warszawie, kard. Kazimierz Nycz poświęcił Krzyż Paschalny w nowej odsłonie, który zawisł nad ołtarzem. – Wyciągnięta ręka Pana Boga, Manus Dei, jest najbardziej widoczna w Krzyżu Jezusa Chrystusa. Bo czymże jest ta wyciągnięta ręka Pana Boga, jeśli nie znakiem opieki nad człowiekiem, nad światem i Bożego prowadzenia – mówił podczas homilii metropolita warszawski.

Mieczysław Remuszko z Biura Prasowego Centrum Opatrzności Bożej podkreśla, że krucyfiks powstał w 2011 r. specjalnie dla Świątyni Opatrzności Bożej jako wotum narodu. Krzyż Paschalny został wykonany przez artystkę Hannę Dąbrowską-Certę jako krzyż ołtarzowy do Panteonu Wielkich Polaków. – Koncepcję dwustronnego krucyfiksu procesyjnego wymyślił bp prof. Michał Janocha, aby krzyż umożliwiał kontakt z wizerunkiem Chrystusa nie tylko wiernym, ale również kapłanom sprawującym liturgię. Bp Janocha widział tego typu krzyże na Łemkowszczyźnie – tłumaczy Mirosław Remuszko.

Jak wyjaśnia, wierni uczestniczący w modlitwie oglądają wizerunek Chrystusa Ukrzyżowanego. Zwieńczeniem Krzyża Manus Dei jest ręka Boga Ojca w geście błogosławieństwa. Układ palców, według tradycji, oznacza greckie litery IC XC, czyli skrót imienia Jezus Chrystus. Dwa palce, wskazujący

fol. Biuro Prasowe Centrum Opatrzności Bożej

Ręka Boga Ojca Patryk Lubryczyński

i środkowy, oznaczają dwie natury Chrystusa: boską i ludzką. W ramionach krzyża widać postacie Matki Bożej i Jana Ewangelisty, którzy rozważają w milczeniu Mękę i Śmierć Chrystusa. U stóp krzyża znajdują się postacie Adama i Ewy wychodzących z grobu, a scena nawiązuje do odkupieńczej śmierci Chrystusa.

Od strony odprawiających Eucharystię kapłanów krucyfiks przedstawia Jezusa w szatach arcykapłańskich składającego ofiarę. Kolory szat to symbole boskiej (błękit) i ludzkiej (czerwień) natury Chrystusa. Złoto jest symbolem Bożej światłości. Zwieńczenie krzyża stanowi znak Manus Dei. To ręka Boga Ojca trzymająca wieniec laurowy, który symbolizuje królewską godność Jezusa. Przy prawym ramieniu Zbawiciela widoczny jest wizerunek św. Jana Pawła II, natomiast przy lewym –

bł. ks. Jerzego Popiełuszki. Kielich u stóp Jezusa to symbol eucharystyczny. Promienie wokół kielicha symbolizują krew i wodę wypływającą z przebitego boku Pana.

W tym roku po raz pierwszy podczas Mszy Świętej rezurekcyjnej krzyż zostanie odwrócony i wierni zobaczą stronę chwalebną, przedstawiającą Chrystusa zmartwychwstałego. Krucyfiks znajduje się 30 metrów nad ołtarzem i waży 150 kilogramów. – Zawieszenie krzyża było skomplikowaną operacją logistyczną. Dotychczasowy krzyż został przeniesiony do kaplicy maryjnej, ponieważ we wcześniejszym przedstawieniu pojawiły się pierwsze pęknięcia i wyblaknięcia barw – mówi Mieczysław Remuszko. Krucyfiks został wykonany w pracowni wybitnego konserwatora sztuki Pawła Sadleja.

REKLAMA

Transmisja Drogi Krzyżowej
z parafii MB Częstochowskiej w Wołominie
piątek godz. 19.00

Brama do życia.
Wielkopostne rozważania o chrzcie
klerycy z Wyższego Seminarium Duchownego
Diecezji Warszawsko-Praskiej
codziennie godz. 6.25, 15.25 i 23.25

Radio Warszawa 106,2 FM i www.radiowarszawa.com.pl

Kupując kawę, można tu pomóc misjom w Afryce. Już od pięciu lat działa w Warszawie niezwykley sklep – kawiarnia Amakuru.

– Idea powstania Amakuru zrodziła się w 2014 r., gdy uświadomiliśmy sobie, że Rwan- da z jednej strony bardzo potrzebuje wsparcia, a z drugiej – że są tam, na terenach misyjnych, plantacje wysmienitej kawy. Dlaczego więc nie sprowadzać tej kawy do Polski, nie otwo- rzyć charytatywnego sklepu, a pieniądze ze sprzedaży służyłyby Rwandyjczykom – wspo- mina wiceprezes powstałej w 2008 r. pallo- tyńskiej Fundacji Misyjnej Salvatti.pl Monika Florek-Mostowska.

KAWA Z RWANDY

To w Rwandzie, kraju tysiąca wzgórz i po- łożonych na dużej wysokości dobrze nasło- necznionych stoków, na wulkanicznej glebie znajdują się jedne z najlepszych na świe- cie plantacji arabiki, która od 2008 r. zdo- bywa nagrody „Cup of Excellence” – naj- wyższe przyznawane kawom wyróżnienia jakości. Dodatkowo kawa z plantacji, któ- rych powstanie przez lata wspierali misjo- narze, a z którymi obecnie współpracuje Fundacja Salvatti.pl, jest zbierana ręcznie, by zebrać tylko dobre ziarna. Przy tym jest jednorodna, tzn. nie miesza się ziaren z róż- nych plantacji. Dlatego pomysł, by poma- gać Rwandyjczykom, sprzedając ich kawę, od początku zapowiadał sukces.

– Przecieraliśmy szlaki. Nie bez począt- kowych trudności zaczęliśmy organizować import kawy do Polski. Udało się znaleźć i wynająć od m.st. Warszawy lokal przy al. So- lidarności 101, gdzie 29 lutego 2016 r. Ama- kuru rozpoczęło swoją działalność. Importu- jemy też znakomitą, importowaną do Wielkiej Brytanii rwandyjską herbatę. Mało kto wie, że codzienna słynna London tea w 70 proc. po-

Sklep-kawiarnia Amakuru

fol. arch. Fundacji Misyjnej Salvatti.pl

Amakuru

Radek Molenda

chodzi z upraw w Rwandzie – zachwala Mo- nika Florek-Mostowska.

NIE TYLKO NA KAWĘ

Przez minione pięć lat sklep-kawiarnia dzięki swojej kawie dobra – smacznej, bo słu- żącej dobru – zyskał grono wiernych odwie- dzających to miejsce osób: nie tylko by kupo- wać, ale także by przy kawie miło spędzić czas, posłuchać etnicznej muzyki lub w spokoju po- pracować dzięki dostępności Wi-Fi.

Fundacja dba, by w Amakuru wiele się dzia- ło. Zanim wybuchła pandemia COVID-19, organizowane tu były promocje książek, spo- tkania, debaty. To tu tygodnikowi „Idziemy” udzielił wywiadu bliski przyjaciel papieża Franciszka Juan Grabois (<http://idziemy.pl/ko->

sciol/franciszek-odwraca-gore-lodowa/42170). Przez rok odbywały się tu comiesięczne, pro- wadzone przez strażaków szkolenia dla matek, dotyczące udzielania pierwszej pomocy nie- mowlętom i małym dzieciom. Przede wszyst- kim jednak Amakuru to wymarzone miejsce dla afrykanofilów i tych, którzy chcą dowie- dzieć się czegoś o misjach. – Rok temu mie- liśmy aukcję obrazów i wystawę zdjęć z Zan- zibaru, autorstwa aktorki i reżyserki Hanki Brulińskiej, poruszonej tamtejszymi dyspro- porcjami społeczno-ekonomicznymi. Chcemy zainteresować krajami misyjnymi także tych, którzy niekoniecznie kochają Kościół, a którzy chcą pomagać, wspierać misje – mówi Monika Florek-Mostowska.

W Amakuru można także kupić wyłącz- nie oryginalne wyroby etniczne z warsztatów w Afryce: unikalne ozdoby, rzeźby, biżuterię, przedmioty sztuki użytkowej, kolorowe chu- sty i szale, koszulki, sukienki z Etiopii, kartki pocztowe wyklejane ręcznie z liści bananow- ca. Jest też afrykańska sztuka sakralna i szyte z afrykańskich materiałów maseczki przeciw COVID-19. To wszystko można kupić, nie bę- dąc w Afryce, a mimo to wspierając tamte- jszych artystów.

TRZY RAZY POMAGAĆ

Amakuru została pomyślana jako realiza- cja założenia Fundacji Salvatti.pl, by pomagać Afryce nie raz, ale trzy razy. – Nie przestajemy w ramach misji dawać Rwandyjczykom przy- słowiową „rybę”. Chodzi jednak o wiele wię- cej: nie tylko dawanie także „wędkę” i uczenie, jak z niej korzystać, ale też traktowanie ich po partnersku i kupowanie od nich „złowionej” przez nich na tę „wędkę” „ryby”. Pokazujemy, że mogą na siebie, swoje dzieci, na ich edu- kację itd. zarobić własną pracą, a nie czekać na dary czy pieniądze od „białego człowieka”. A gdy uda nam się w Amakuru tę ich „rybę” sprzedać – dochód przeznaczamy na dalsze prowadzenie misji na tym terenie. Dlatego jesteśmy wdzięczni wszystkim, którzy do nas przyjdą lub skorzystają z naszego interneto- wego sklepu: www.sklep.salvatti.pl. I chcemy, by ludzie mieli świadomość, że kupując u nas najlepszą kawę, nie tylko sprawiają przyjem- ność sobie, ale też pomagają innym – tłumaczy Monika Florek-Mostowska.

We wspomnianym internetowym sklepie można zamówić wszystko, co znajdziemy w otwartym sześć dni w tygodniu Amakuru. Istnieje poza tym strona facebookowa: www.facebook.com/Amakuru.Coffee. Niedawno Fundacja otworzyła także kawiarnię i palarnię kawy przy rynku w Nowym Sączu.

Na swoje pięciolecie Amakuru przygo- towała jubileuszowe niespodzianki, kody ra- batowe, a dla naszych czytelników, na hasło „Idziemy”, do końca marca na wszystko przy- służy też 10 proc. rabatu.

Monika Florek-Mostowska na plantacji kawy w Rwandzie

fol. arch. Fundacji Misyjnej Salvatti.pl

Głośnym echem odbił się niedawno dokument Patryka Vegi „Oczy diabła” na temat handlu małymi dziećmi w Europie. O tym strasznym procederze opowiada również film fabularny „Sound of Freedom” (Dźwięk wolności), zrealizowany przez artystów z Meksyku i Stanów Zjednoczonych.

Cieężko zrozumieć i uwierzyć, że w XXI wieku dzieci, nawet niemowlaki, są ofiarami porwań, sprzedaży, a także wykorzystywania seksualnego. – Jest to najszybciej rozwijająca się międzynarodowa sieć przestępcza, jaką kiedykolwiek widział świat. Ponad dwa miliony dzieci rocznie wciąganych jest w najgłębsze zakamarki piekła – opowiada jeden z bohaterów „Sound of Freedom”, grany przez Jima Caviezel, odtwórcę m.in. postaci Jezusa z filmu „Pasja” Mela Gibsona. Jego historia inspirowana jest losami Tima Ballarda, któremu udało się uratować 127 dzieci, ofiar handlu w Kolumbii.

Długo oczekiwany zwiastun filmu jego producent i aktor Eduardo Verastegui zaprezentował w mediach społecznościowych w Międzynarodowy Dzień Walki z Handlem Ludźmi w ubiegłym roku. Twórcy filmu mówią wprost: handel dziećmi „to zbrodnia przeciwko Bogu i ludzkości, i skończy się tylko wtedy, kiedy podniesiemy głos i wymusimy niezbędną wolę polityczną i środki, które zostaną przeznaczone na walkę z tym przestępstwem”.

Poruszające jest osobiste świadectwo aktorów i ich zaangażowanie w realizację filmu. Eduardo Verastegui i Jim Caviezel opowiadają, że w czasie kręcenia „Sound of Freedom” każdego dnia uczestniczyli we Mszy św. Eduardo prawie od roku modli się na różańcu z setkami tysięcy osób ze wszystkich kontynentów w swoich mediach społecznościowych (Rosario Por El Mun-

fot. materiały promocyjne

Dźwięk wolności

Iwona Flisikowska

do – Różaniec na świecie), między innymi w intencji zakończenia pandemii, a także przerwania zbrodni porwania, sprzedaży i wykorzystywania dzieci.

Eduardo Verastegui współpracuje z ludźmi, którzy mogą powstrzymać zbrodnię, jaką jest handel dziećmi: spotyka się z dyplomatami, politykami i ludźmi dobrej woli. Założył Fundację Movimiento Viva Mexico, która również jest zaangażowana w temat traffickingu, a także pomaga osobom dotkniętym pandemią i jej skutkami. Niedawno aktor, jako fundator Movimiento Viva

Mexico, podpisał porozumienie z fundacją Bienvenido na temat pomocy dla emigrantów latynoamerykańskich na terenie Stanów Zjednoczonych. Dokument ma wymiar głęboko humanitarny, ponieważ stanowi ochronę dla rodzin i całej społeczności latynoskiej na terenie USA. Verastegui mobilizuje też środowisko artystyczne i media, aby mówić w imieniu bezbronnych

fot. materiały promocyjne

fot. materiały promocyjne

ofiar handlu ludźmi. – Niech „Sound of Freedom” dotrze do wielu serc i pomoże je zmienić. Wiara porusza góry i daje nadzieję – apeluje artysta.

Aktor jest członkiem Papal Foundation – fundacji, którą założył papież Franciszek. Przed rozpoczęciem zdjęć do filmu „Sound of Freedom” Eduardo Verastegui spotkał się z papieżem i poprosił o błogosławieństwo, aby obraz przyczynił się do powstrzymania handlu dziećmi i wykorzystywania ich. Film niebawem zagości na ekranach naszych kin. Miejmy nadzieję, że zmieni wiele serc.

W pętli czasu Mirosław Winiarczyk

Po otwarciu kin w Warszawie wznowiło działalność kilka sal studyjnych. Filmy wreszcie można oglądać w kinach, a nie w telewizji czy internecie. Nie wiadomo jednak, jak długo potrwa ten stan rzeczy.

W dwusłowym kinie Muranów na seansach przedpremierowych grany jest głośny ostatnio amerykański komediodramat „Palm Springs”, nagradzany na festiwalach i nominowany do Złotych Globów.

fol. Monolith Films

Film przypomina dziwną mieszankę gatunkową. Fantastyczna opowiadka o spotkanej przypadkiem parze, przeżywającej podczas wesela dziwne przygody, pomieszana tu została z wątkami i scenami rodem z głośnego „Dnia Świstaka”, filmów Quentina Tarantino, Davida Lyncha, a także rozmaitych obrazów sensacyjnych i horrorów.

Satyra na amerykańską współczesną obyczajowość przeplata się z miejscami makabryczną zabawą i hollywoodzkim melodramatem. W tym kontekście film można uznać za zabawny, w pewnym sensie dwuznaczny, komentarz do wydarzeń, które obecnie mają miejsce w Ameryce. Mam na myśli erozję tradycyjnych obyczajów i narastającą dominację relatywizmu moralnego u młodego pokolenia.

Bohaterowie filmu, Nyles i Sarah, wpadli w pętlę czasu. Podczas wesela siostry Sarah przeżywa nieustannie ten sam dzień w surrealistycznych i tragicomicznych wariantach. Wówczas pojawiają się wspomniane cytaty ze znanych filmów.

W tym gatunkowym miszmaszu widzom trudno podążać za kolejnymi wydarzeniami. Trzeba bardzo uważać, żeby nie dostać oczopląsu. Okazuje się, że młoda para żyła

fol. Monolith Films

dotychczas w poczuciu złudnej i nieograniczonej wolności, jakby w nierzeczywistym, wirtualnym świecie. Kolejne powroty do początku wesela, po dramatycznych przeżyciach w alternatywnej pętli czasowej, uświadamiają jednak bohaterom, że ich dotychczasowe życie miało w gruncie rzeczy charakter destrukcyjny.

Autorzy filmu dopuścili się dziwnego zabiegu dramaturgicznego. Po ukazaniu niewesołego stanu moralności Nylesa i Sarah każą wierzyć nam w ich autentyczne zakochanie, jak w tradycyjnym hollywoodzkim melodramacie. Film można polecić miłośnikom awangardowego kina amerykańskiego do krytycznej analizy i przemyślenia.

Palm Springs; USA 2020; reżyseria: Max Barbakow; aktorzy: Andy Samberg, Cristin Milioti, J.K. Simmons i inni; dystrybucja: Gutek Film, Monolith Films

Nie z własnej woli

„Do końca swych rządów komuniści głosili, że «ewakuacja» Polaków z Kresów Wschodnich to repatriacja, czyli powrót do ojczyzny. W rzeczywistości była to bezwzględna akcja wysiedleńcza” – pisze w najnowszym numerze „Biuletynu IPN” dr Grzegorz Chajko, historyk z Uniwersytetu Papieskiego im. Jana Pawła II w Krakowie.

Losom Kresowian poświęcono również kilka innych tekstów, w których pokazano ich do Polski, na jakie trudności napotykali po przyjeździe na Ziemię Odzyskane, także ze strony czujących się bezkarnie żołdaków sowieckich. Nie ułatwiały im życia także władze, które jeszcze do lat dziewięćdziesiątych w dowodach osobistych wpisywały Zabużanom jako miejsce urodzenia... ZSRR. Niezwykle ciekawy jest tekst Kazimierza Krajewskiego i Tomasza Łabuszewskiego „Operacja Zachód”, opisujący mało znaną akcję ewakuacji AK-owców z Kresów Północno-Wschodnich, która uratowała życie 4 tysiącom osób.

W numerze znajdziemy także tematy z późniejszych okresów PRL: o wizycie Edwarda Gierka na Wybrzeżu po Grudniu '70, o zmianach w konstytucji w 1976 r., o powstaniu Niezależnego Zrzeszenia Studentów w 1981 r., a także o zakończeniu działalności PZPR. Zaprezentowane zostały również sylwetki zmarłych ostatnio osób zasłużonych dla spraw kresowych: Jana Platera-Gajewskiego, ks. Romana Dzwonkowskiego i Władysława Siemaszki.

Do periodyku dołączona jest płyta DVD z filmem fabularnym nawiązującym do masakry z Grudnia '70 – „Skarga”.

Styczeńowo-lutowy numer „Biuletynu IPN” to z całą pewnością lektura nie tylko dla miłośników Kresów, ale dla wszystkich, którzy chcą poznać tę część naszych dziejów, która starannie przemilczana była przez dziesięciolecie PRL./wś

KONKURS

„Dlaczego nie kichamy przez sen?”, „Co sprawia, że burczy nam w brzuchu?” – to wybrane z blisko dwustu pytań, na które odpowiada książka „Jak długo trwa teraz?”.

Najdziwniejsze pytania pochodzą z rubryki „Ostatnie słowa” amerykańskiego magazynu „New Scientist” i opatrzone są naukowymi odpowiedziami specjalistów. Książka, która na polskim rynku ukazała się dzięki wydawnictwu Insignis, poprzez ciekawostki przemycia sporą dawkę wiedzy. Skłania też do refleksji nad zagadnieniami, które na co dzień wydają nam się zbyt powszednie, by się nad nimi zastanawiać, ale i nad takimi, które rozumowi ciężko ogarnąć, jak czarna dziura czy cząstki elementarne.

Wśród czytelników, którzy 1 marca między godz. 13 a 13.15 zadzwonią po nr 22 512 00 95 i odpowiedzą na pytanie: **Jaki według Tomasza a Kempis jest „ten, kto teraz żyjąc, stara się być takim, jakim chce, aby została go śmierć”?** – rozlosujemy 3 egz. książki „Jak długo trwa teraz?”. Odpowiedź na pytanie konkursowe nr 8: Autorem słów o ofierze dziecinnej na grobie Tadeusza Jasińskiego jest Adam Mickiewicz. Zwycięzcom gratulujemy!

Na długo przed nagłośnieniem problemu smogu wyjścia na spacer z dziećmi uniemożliwiały: mróz, deszcz, upał, katar. Dlaczego w sezonie jesienno-zimowym podwórka świecą pustką?

– Z naszymi trzema synami (10, 6 i 2 lata) wychodzimy na dwór codziennie co najmniej na godzinę – mówi Michał Omelianowicz, prowadzący blog „Baza zabawy”. – W ciepłe dni, gdy na podwórku są koledzy, starszych chłopców trudno ściągnąć do domu. Ale między październikiem a kwietniem koledzy siedzą w domach. By zachęcić synów do spaceru, zabieramy laski, krótkofalówki, lornetkę czy plecak, do którego zbieramy znaleziska.

POWÓD CZY WYMÓWKA?

W ulewę czy wichurę Omelianowiczowie nie wyganiają dzieci na dwór, ale deszcz już nie jest problemem – wystarczy dobre ubranie. – Amerykańskie badania mówią, że 86 proc. dzieci woli zabawę z rówieśnikami na podwórku od oglądania telewizji – mówi pan Michał. – Problem w tym, że w Polsce w porze jesienno-zimowej nie mają z kim. Jeśli mamy dobry kontakt z sąsiadami, warto zsynchronizować wyjścia z dziećmi na spacer. Jednak ludzie potrafią nie wychodzić po dwa–trzy tygodnie. Gdy na facebookowej grupie ojców zapytałem o powód, jedną z najczęstszych odpowiedzi był smog. Zaskoczyło mnie to. Nie neguję problemu smogu, jednak w Olsztynie, gdzie mieszkamy, zła jakość powietrza zdarza się rzadko. Mimo dość dobrej jakości powietrza podwórka przez połowę roku świecą pustkami. Tak naprawdę rodzicom przeszkadza, że to im jest zimno i nieprzyjemnie; że dziecko ma katar albo od spaceru może go dostać. A to błędne koło: dzieci chorują, bo nie mają odporności, a nie mają jej, bo unikają hartowania się na powietrzu.

Także w sporej części przedszkoli dzieci kiszą się w czterech ścianach: bo za dużo zachodu z ubieraniem się do wyjścia, bo próby do przedstawienia, bo ćwiczenie szlaczków. Podobnie jest w szkołach: bo pani od WF-u nie lubi zimna, bo rodzice dzwonili do dyrektora, żeby nie wypuszczał dzieci na smog. Podstawa programowa wychowania przedszkolnego mówi o spędzaniu na dworze jednej piątej czasu, w przypadku maluchów – nawet jednej czwartej. Mimo to chłodną i zimną porą

Smog kontra spacer

Monika Odrobińska

roku dzieci rzadko widać w przedszkolnym ogródku. Placówki często wykręcają się smogiem. – Argumenty nauczycielki mojego syna, która unikała wyjść, były mocno naciągane. Z inną nauczycielką w tym samym przedszkolu dzieci wychodzą niezależnie od pogody – mówi Michał Omelianowicz.

Takie rozbieżności wynikają z tego, że o wychodzeniu dzieci na powietrze w rzeczywistości nie decyduje ustawa, ale dyrektor placówki lub nauczyciele w oparciu o jej statut, ewentualnie organ prowadzący. W sytuacji przekroczenia poziomu zanieczyszczenia powietrza GIOŚ informuje Wojewódzkie Centra Zarządzania Kryzysowego, a te powinny przekazywać ostrzeżenia placówkom opiekuńczo-dydaktycz-

nym z zaleceniem unikania pobytu na wolnym powietrzu. Tak groźne sytuacje jednak zdarzają się o wiele rzadziej niż absencja na podwórku.

Korzyści ze spacerowania z dzieckiem pediatra dr Grażyna Rybak uznaje za nie do zastąpienia. – Połączenie kontaktu ze świeżym powietrzem i aktywności fizycznej poprawia wymianę tlenu w płucach, przyspiesza krążenie, wzmacnia układ odpornościowy – mówi lekarka. – Spacer to dla dziecka możliwość poznawania świata, doznawanie działania różnych bodźców wieloma zmysłami. To naturalny odpowiednik tak popularnej integracji sensorycznej. Spacer hartuje słuchówki. Kontakt z innymi rówieśnikami to kolejny atut w rozwoju psychospołecznym. Do re-

for. archiwum prywatne Michała Omelianowicza

zygnacji ze spaceru powinny skłaniać jedynie skrajne warunki pogodowe oraz smog.

CICHY ZABÓJCA

Jak tłumaczy Grażyna Rybak, smog to nie zwyczajna mgła czy dym, ale toksyczne powietrze zawierające substancje chemiczne – to cichy zabójca. Długotrwała ekspozycja na takie substancje w powietrzu może skutkować nie tylko bólem głowy, zmęczeniem, podrażnieniem układu oddechowego, ale także zmianami w nim, w układzie krążenia. Zawarty w smogu benzo(a)piren jest rakotwórczy i może wywoływać zapalenie różnych organów, uszkodzenie wątroby i nadnerczy – mówi pediatra. – Ale uwaga: równie rakotwórczy jest dym z papierosa i z grilla.

Zawarty w smogu dwutlenek siarki to substancja drażniąca, która powoduje nieżyt nosa, gardła, a w wyniku kumulacji w tkankach tchawicy i oskrzeli poprzez przewlekły kontakt – także POChP, zaostření astmy i choroby nowotworowe. – Smog, którego najwięcej jest zimą i wiosną, silniej oddziałuje na dzieci alergiczne, zwłaszcza te uczulone na roztozce i pyłki drzew wczesnych, bo już one działają drażniąco, a na to nakładają się skutki zanieczyszczonego powietrza – tłumaczy dr Rybak. Może to wywoływać przewlekłe i nawracające choroby układu oddechowego.

W dni smogowe lepiej więc unikać wychodzenia, lepiej też nie wietrzyć mieszkania, chyba że ma się oczyszczać powietrze. Na zewnątrz można założyć maskę z filtrem HEPA, ale już wszelka aktywność fizyczna w niej jest odradzana. – Jeśli zły stan powietrza utrzymuje się przez kilka dni, nie zaniedbujmy ruchu u dzieci – mówi pediatra. – Nawet w małym mieszkaniu można im zorganizować rytmikę, tańce, zabawę w berka, skakanie przez gumę.

Miastami z najbardziej zanieczyszczonym powietrzem w Polsce są Opoczno, Żywiec, Rybnik, Pszczyna. Badania potwierdzają, że dzieci z regionów „smogowych” bardziej chorują. – Wystarczy jednak, że wielkomiejski ośrodek zamienia np. na Suwalszczyznę, i okazuje się, że świetnie funkcjonują bez leków przeciwastmatycznych – mówi dr Grażyna Rybak. – Warto o tym pamiętać choćby przy planowaniu wakacji.

NIE TAKA WARSZAWA ZŁA

Wróćmy jednak do pytania: „smog – powód czy wymówka?”. Zagrożenie płynące z ekspozycji na zanieczyszczone powietrze jest bowiem tyleż realne, ile nadużywane. Zmysłowo nie zawsze jesteśmy w stanie stwierdzić obecność smo-

gu, dlatego warto śledzić stan powietrza, np. poprzez aplikację. – Mamy w Polsce ponad 270 stacji pomiarowych – mówi Barbara Toczko, wicedyrektor Departamentu Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (GIOŚ). – Na stacjach tych wykonywane są pomiary zawartości w powietrzu gazów: dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, ozonu, tlenku węgla i benzenu. Informacja o stężeniach tych zanieczyszczeń aktualizowana jest co godzinę. Można ją śledzić na stronie powietrze.gios.gov.pl lub przez aplikację na smartfony

„Jakość powietrza w Polsce”. Zawartość w powietrzu pyłów zawieszonych PM 10 i PM 2,5 mierzona jest dwoma metodami: automatyczną przez urządzenia działające on-line, i te informacje także są aktualizowane co godzinę, oraz manualnie. Wówczas co dwa tygodnie w laboratorium oznacza się wagę filtrów ze stacji pomiarowych, a na jej podstawie – stopień zanieczyszczenia.

Normy, zgodnie z którymi GIOŚ prowadzi pomiary, określa rozporządzenie, dlatego wyniki te charakteryzuje wysoka jakość. – Nie używamy czujników, które choć popularne, obarczone są dużym marginesem błędów – tłumaczy Barbara Toczko. – Czujniki te bowiem, między innymi, nie zawsze odróżniają parę wodną od pyłu zawieszonego i gdy powietrze jest bardzo wilgotne, mogą błędnie wykazywać wysokie stężenie pyłów w powietrzu.

Sześciostopniowej skali jakości powietrza towarzyszy ocena ryzyka. Bardzo dobra jakość powietrza oznacza, że zalecane są wszystkie aktywności. Dobra to jakość zadowalająca i niskie ryzyko dla zdrowia lub jego brak. Umiarkowana – akceptowalna – oznacza możliwe zagrożenie dla chorych, starszych, ciężarnych, dzieci. Dostateczna to zagrożenie dla zdrowia wspomnianej grupy ryzyka, ale także zdrowi mogą ograniczyć lub rozłożyć w czasie aktywność na powietrzu. Przy złej jakości powietrza grupa ryzyka powinna unikać aktywności na zewnątrz, reszta powinna ją ograniczyć. Jakość bardzo zła oznacza negatywny wpływ zanieczyszczonego powietrza na zdrowie; grupy ryzyka powinny bezwzględnie unikać wychodzenia, reszta powinna ograniczyć je do minimum, a aktywność fizyczną unikać, gdyż długotrwała ekspozycja na działanie substancji znajdujących się w powietrzu zwiększa ryzyko wystąpienia zmian m.in. w układzie oddechowym, naczyniowo-sercowym oraz odpornościowym.

– Kiedy mowa o dzieciach, chodzi o wiek do dziesięciu lat – mówi Barbara Toczko. – Chyba że są alergikami, wówczas unikanie wychodzenia w dni smogowe rekomendujemy niezależnie od wieku. Z kolei określenie „długotrwała ekspozycja” oznacza narażenie przez dłuższy czas. W ciągu roku przekroczenia normy dobowej dla pyłu PM 10 (czyli 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$) mogą występować maksymalnie przez 35 dni, 36. dzień z przekroczeniem tej wartości jest przekroczeniem normy. Półgodzinny spacer w takich warunkach nie jest tak groźny, jak miesz-

kanie w nich na stałe lub całodzienna praca na wolnym powietrzu.

Barbara Toczko zaznacza, że w Warszawie zabudowa nie jest tak gęsta jak w innych miastach, również europejskich, jednocześnie w centralnej jej części brak indywidualnych źródeł ogrze-

wania. – Stężenia benzo(a)pirenu są tu niższe niż w niejednym uzdrowisku – mówi. – Owszem, duży ruch samochodowy powoduje emisję do powietrza tlenków azotu, jednak mimo tego oraz mimo napływu zanieczyszczonego powietrza z peryferyjnych dzielnic Warszawy i sąsiednich miast powietrze w stolicy przez większość roku jest dobre lub bardzo dobre. Na jego jakość zawsze mają wpływ: temperatura (im mroźniejsza zima, tym większe spalanie paliw związane z ogrzewaniem budynków), gęstość zaludnienia, dostępność dobrej jakości opału, wreszcie występujące lokalnie nielegalne spalanie śmieci.

Choć to nie reguła, to przed południem stężenie zanieczyszczeń zazwyczaj jest mniejsze; po południu często następuje większa stagnacja atmosfery, powodująca zmniejszenie siły wiatru, i stężenia zanieczyszczeń mogą być wyższe. – W czasie smogu lepiej z domu nie wychodzić wcale – mówi Barbara Toczko. – W Warszawie sytuacje takie występują rzadko. W południowej Polsce dni „smogowych” w sezonie grzewczym jest kilkadziesiąt, a na częstotliwość ich występowania istotny wpływ mają warunki atmosferyczne, silniejszy wiatr lub opad deszczu czy śniegu, które obniżają stężenia zanieczyszczeń; cieplejsze dni z mniejszą emisją zanieczyszczeń również sprzyjają poprawie jakości powietrza.

W Warszawie, jak podkreśla Barbara Toczko, dni smogowych w tym sezonie grzewczym było zaledwie kilka, a do kwietnia będzie w sumie góra kilkanaście. Warto śledzić ich występowanie, by niepotrzebnie nie rezygnować ze spacerów.

Wielki Post to czas szczególny dla każdego chrześcijanina. Jak owocnie przygotować się na zmartwychwstanie Chrystusa? Co z tradycyjnymi postawami, jak post, modlitwa i jałmużna? Jak sprawić, by nie był to okres stracony?

Trwa Wielki Post. Czas, do którego – nie ma co ukrywać – nieco się przyzwyczailiśmy i który trochę nam spowszedniał i zszarzał. Tak jak wszystko, co powtarza się w naszym życiu: powszednie jest najlepsze jedzenie, gdy

fol. Towarzystwo Jezusowe

Czas odnowy

o. Tomasz Oleniacz SJ

jest go w nadmiarze i przyjmujemy je bez wdzięczności, w regularnych odstępach. Powszednie modlitwa, gdy sprowadza się do odmawiania i „zaliczania” wyuczonych dawno temu formuł. Powszednie miłość małżeńska, gdy po latach nie jest już tak ekscytująca jak na pierwszej randce. Wszystko, co wartościowe, może wypłowieć i zszarzeć. Dlaczego więc miałoby być inaczej z Wielkim Postem, który często sprowadzamy do jakiejś drobnej pokuty, ograniczenia w jedzeniu i kilku dodatkowych wizyt w kościele, by odprawić Gorzkie Żale lub wziąć udział w nabożeństwie Drogi Krzyżowej?

Jednak powtarzalność, oprócz niebezpieczeństwa szarości, niesie też ze sobą szansę nowego spojrzenia na to, co przed nami, co regularnie jest nam ofiarowane, co znamy i do czego się przyzwyczailiśmy. Może warto więc podjąć mały wysiłek i przeżyć te dni przygotowania do celebrowania największej tajemnicy wiary, do wydarzeń Triduum Paschalnego, w nieco inny, bardziej odnowiony sposób. Bo przecież w trakcie Triduum świętujemy miłość Boga, który w Jezusie daje się każdemu z nas całkowicie i za darmo.

BYĆ GOTOWYM

Zwykle Wielki Post nazywamy czasem odnowy. Wielokrotnie jesteśmy zapraszani do tego, by podjąć wysiłek „odnowy naszych serc”. Podejmujemy więc różnego rodzaju działania, aby dobrze przygotować się do Wielkanocy. Próbujemy pokazać

Bogu, jak wiele gotowi jesteśmy zrobić dla Niego, na ile wyrzeczeń i ofiar nas stać, by dobrze przeżyć te dni. Staramy się, każdy według swoich możliwości i hojności serca, zrobić jak najlepiej dla Boga. Niejeden z nas pod koniec czterdziestodniowego postu czuje się dumny i zadowolony z siebie, pokazując Bogu (i innym) kolorową laurkę ze swoich wielkopostnych zwycięstw. I pewnie jest to ważne i potrzebne, byśmy – przynajmniej od czasu do czasu – popracowali nad sobą przez te kilkadziesiąt dni, byśmy zrobili coś dobrego dla Boga, dla siebie i innych, co wyraża się w trzech klasycznych postawach wielkopostnych: modlitwie, poście i jałmużnie.

Ale czy na pewno o to chodzi w tym okresie, który jest nam dany przez Boga jako wielki dar? Czy Bogu zależy na naszym wysiłku i umartwieniu? Przecież On sam skarżył się przez proroka Izajasza, mówiąc: „Co mi po mnóstwie waszych ofiar? (...) Syt jestem całopalenia kozłów i łoju tłustych cielców. Krew wołów i baranów, i kozłów mi obrzydła” (Iz 1, 11). Może kluczem do dobrego przeżycia Wielkiego Postu nie jest to, co my robimy dla Boga, co z siebie ofiarujemy, ale zupełnie coś innego?

CZAS PASCHY

Kiedy Izraelici co roku, tak jak my, celebrowali Paschę, ich spojrzenie było nieco

inne. Oczywiście przygotowywali się do tego wydarzenia bardzo pieczołowicie. Dokonywali rytualnego oczyszczenia. Wybierali baranka, którego składali na ofiarę, udając się z pielgrzymką do jerozolimskiej świątyni. Ale nie stawali przed Bogiem z koszykiem dobrych uczynków, by móc się pochwalić, jak wiele uczynili dla Niego w tym czasie.

Oni świętowali Paschę, wspominając to, jak wiele Bóg uczynił dla nich. Wiedzieli dobrze, że byli ludem niewolników, że nie mieli przed sobą żadnej perspektywy, żadnej nadziei na lepszą przyszłość. Wiedzieli, że nie było żadnego powodu, dla którego Bóg

miałby spojrzeć na nich życzliwym okiem.

Byli świadomi, że nie mieli czym się wykupić, nie mieli czym sobie zasłużyć na Jego wejrzenie. Doskonale zdawali sobie sprawę z tego, jak prawdziwe są słowa wypowiedziane do nich przez Mojżesza: „Pan wybrał was i znalazł upodobanie w was nie dlatego, że licznie przewyższacie wszystkie narody, gdyż ze wszystkich narodów jesteście najmniejszym” (Pwt 7, 7). Oni to wszystko bardzo dobrze wiedzieli.

A mimo tego, że nie mieli nic, co mogliby w zamian zaoferować, Bóg wyprowadził ich „z domu niewoli”, przeprowadził przez Morze Czerwone i poprowadził „mocną ręką i wyciągniętym ramieniem” (Pwt 4, 34) do ziemi obiecanej, „ponieważ Pan ich umiłował” (Pwt 7, 8). Właśnie to celebrował

To, co celebrowali Izraelici, co przeczuwali, obchodząc święto Paschy, wypełniło się w Jezusie.

każdego roku lud wybrany w trakcie Paschy: miłość Boga, który nie tylko wybawił ich z niewoli, ale nadto – właśnie dzięki tej miłości – poprzez przymierze stał się ich Bogiem, tzn. oddał siebie swojemu ludowi.

Jednocześnie – im dalej od wyjścia z niewoli egipskiej, tym jaśniej – pojawiała się zapowiedź ukazująca, że to nie jest ostatnie słowo, które Bóg ma do powiedzenia, że On dokona jeszcze jednego, bardziej radykalnego wyprowadzenia z niewoli, bardziej uniwersalnego odnowienia człowieka i złączy się z nim jeszcze ściślej przymierzem.

ZMIANA PERSPEKTYWY

To, co celebrowali Izraelici, co przeczuwali, obchodząc święto Paschy, wypełniło się w Jezusie. Jednak tym razem – jak wiemy – nie baranek będzie ceną uzyskania wolności, ale Syn Boży, który oddał za nas swoje życie. I choć zmieniła się Ofiara, to nie zmieniła się, a raczej jeszcze bardziej stała się widoczna, miłość Boga, który wydaje samego siebie, byśmy byli wolni. To właśnie odzyskana wolność, którą utraciliśmy poprzez nasze wklanie się w tysiące większych i mniejszych spraw – które nas ranią, niszczą i odbierają nam życie – jest centralnym tematem świąt Wielkiej Nocy.

Jak wyśpiewujemy w paschalnym Exultecie: „Jest to ta sama noc, w której niegdyś ojców naszych, synów Izraela, wywiodłeś z Egiptu i przeprowadziłeś suchą nogą przez Morze Czerwone. (...) Tej właśnie nocy Chrystus, skruszywszy więzy śmierci, jako zwycięzca wyszedł z otchłani. Nic by

nam przecież nie przyszło z daru życia, gdybyśmy nie zostali odkupieni”. Do wyśpiewania tej pieśni wdzięczności i radości z przywróconej wolności przygotowujemy się przez cały Wielki Post, do wypowiedzenia głośno całemu światu: „jak wielkie rzeczy uczynił mi Wszechmogący” (por. Łk 1, 48).

Przynajmniej teoretycznie. Bo patrząc od strony naszej praktyki, mam czasem wrażenie, że niejednokrotnie odwracamy ten porządek spraw: koncentrujemy się bardziej na tym, co my robimy dla Boga, wyobrażamy sobie to, czego On od nas „wymaga”, i próbujemy sprostać tym wymaganiom, zapominając, co On robi dla nas i że to On jest tym, który pierwszy nas umiłował i „Syna swojego Jednorodzonego dał, abyśmy życie mieli dzięki Niemu” (por. J 3, 16).

STANĄĆ POD KRZYŻEM

Podajemy Wielki Post przede wszystkim nie po to, by coś w tym czasie zrobić dla Boga. Wchodzimy w ten czas 40 dni wyciszenia i zadumy, by – z perspektywy Paschy – lepiej widzieć, doceniać i sycić się tym, co On uczynił dla nas. Albo – ujmując to w nieco inne słowa – podejmujemy tę czterdziestodniową drogę do Paschy, by bardziej odkrywać tajemnicę Serca Jezusowego, które jest obrazem Bożej miłości do nas. Bo to przecież w Nim widzialne staje się to, co w Bogu jest niewidzialne (por. 1, 15).

Czy wobec tego mamy zrezygnować z tradycyjnych nabożeństw wielkopostnych, czy – lepiej widzieć, doceniać i sycić się tym, co On uczynił dla nas. Albo – ujmując to w nieco inne słowa – podejmujemy tę czterdziestodniową drogę do Paschy, by bardziej odkrywać tajemnicę Serca Jezusowego, które jest obrazem Bożej miłości do nas. Bo to przecież w Nim widzialne staje się to, co w Bogu jest niewidzialne (por. 1, 15).

Czy wobec tego mamy zrezygnować z tradycyjnych nabożeństw wielkopostnych,

które tak bardzo zrosły się z naszym postrzeganiem tego czasu, jak Gorzkie Żale czy nabożeństwa Drogi Krzyżowej? Niekoniecznie. Ale może warto zmienić nieco nasze podejście, korzystając chociażby z tego, co proponuje św. Ignacy Loyola, założyciel jezuitów, w tzw. rekolekcjach ignacjańskich. Zaprasza on uczestnika rekolekcji, by po pewnym czasie modlitwy i rozważania nad własną grzesznością, gdy już prawda o własnym zniewoleniu dotrze nie tylko do jego głowy, ale i do jego serca i będzie mógł wołać za św. Pawłem: „Nieszczęsny ja człowiek! Któż mnie wyzwolił z ciała, co wiedzie ku tej śmierci?” (Rz 7, 24) – aby wówczas stanął przed Ukrzyżowanym:

„Wyobrażając sobie Chrystusa, Pana naszego obecnego i wiszącego na krzyżu rozmawiać z nim [pytając go], jak to on, będąc Stwórcą, do tego doszedł, że stał się człowiekiem, a od życia wiecznego przeszedł do śmierci doczesnej i do konania za moje grzechy.

Podobnie patrząc na siebie samego pytać się siebie: Com ja uczynił dla Chrystusa? Co czynię dla Chrystusa? Com powinien uczynić dla Chrystusa? I tak widząc go w takim stanie przybitego do krzyża, rozważyć to, co mi się wtedy nasunie” (Ćwiczenia duchowe, nr 53).

Mówiąc inaczej: kiedy zobaczę ogromną miłość Boga, który w Jezusie „umiłował mnie i samego siebie wydał za mnie” (Ga 2, 20), dopiero wówczas, z tej perspektywy, mogę postawić sobie pytanie: co ja na to? Jak ja chcę i pragnę odpowiedzieć na tę miłość?

KONKLUZJA

Jak wobec tego mamy przeżyć Wielki Post? Co z tradycyjnymi postawami, jak post, modlitwa i jałmużna?

Podjąć w tym okresie posty i wyrzeczenia? Absolutnie tak. Jednak nie dlatego, by cokolwiek udowodnić Bogu, sobie czy innym. Ale dlatego, by uporządkować siebie, by wzmacniać ofiarowaną miłość Boga i stać się takim, jakim On mnie stworzył: wolnym, uporządkowanym, pełniącym Jego wolę. A przede wszystkim, by On nie musiał już więcej umierać za mnie.

Więcej się modlić w poście? Oczywiście, ale nie po to, by sobie coś wysłużyć, by wymusić na Bogu jakiś dar, którego pragniemy, ale by nawiązywać głębszą i bardziej zażyłą relację z Tym, który dla mnie stał się człowiekiem, dla mnie żył, cierpiał, umarł i zmartwychwstał. Modlić się, by – jak to wyraził św. Ignacy – bardziej poznać Jezusa, by Go pokochać i więcej naśladować.

for. Towarzystwo Jezusowe

Boża obietnica złożona
królowi Achazowi wypełnia
się za życia św. Józefa.

Czy tylko ona łączy te dwie
postacie?

ks. Jacek Stefański

Po omówieniu pierwszego objawienia otrzymanego przez św. Józefa ewangelista Mateusz pisze, że „stało się to wszystko, aby się wypełniło słowo Pańskie powiedziane przez Proroka: «Oto Dziewica pocnie i porodzi Syna, któremu nadadzą imię Emmanuel, to znaczy Bóg z nami»” (Mt 1, 22-23). Jest to pierwszy cytat ze Starego Testamentu na kartach Nowego, chociaż dostrzegamy w nim jedynie zapowiedź Boskiego Dziecięcia i Jego dziewiczej Matki. A co z Józefem? Czy on nie powinien być również zapowiedziany w tym pierwszym starotestamentowym cytacie, skoro odegrał tak ważną rolę w tajemnicy Wcielenia?

KONTEKST STAREGO TESTAMENTU

Sobór Watykański II w Konstytucji o Objawieniu Bożym poucza za św. Augustynem, że Bóg „mądrze rozporządził, aby Nowy Testament był ukryty w Starym, Stary zaś, aby w Nowym znajdował wyjaśnienie” (KO 16). Kluczowym elementem tego nauczania jest słowo „ukryty”. Wobec tego nie możemy się dziwić, że w zacytowanych przez św. Mateusza słowach odnośnie do Dziewicy rodzącej Syna nie dostrzegamy bezpośredniego nawiązania do św. Józefa. Dla niektórych zaskoczeniem może być odkrycie, że św. Józef jednak jest obecny w tym cytacie, chociaż nie w sposób bezpośredni.

Gdy Żydzi cytowali jakikolwiek starotestamentowy werset, mieli na myśli cały fragment biblijny, z którego pochodził. My zazwyczaj nie posiadamy umiejętności przywołania z pamięci kontekstu poszczególnych wersetów biblijnych, ale taką umiejętnością cieszył się św. Mateusz, jak również ci, dla których spisał swoją Ewangelię. Przytoczony przez

niego fragment o Dziewicy rodzącej Syna, który będzie nazwany Emmanuel, odnosi się w swoim pierwotnym kontekście do dziejów judzkiego króla Achaza, wspomnianych w Księdze Izajasza. Był to władca, któremu królowie Syrii i Izraela zaproponowali wejście w koalicję militarną z nimi przeciwko Asyryjczykom. Achaz odrzucił ich propozycję, bo wynioskował, że wojna przeciw potężnym Asyryjczykom byłaby skazana na porażkę. Rozważał raczej sprzymierzenie się z Asyrią i za to został zaatakowany przez Izrael i Syrię, co z kolei wprowało go w wielki strach (por. Iz 7, 2).

W tych okolicznościach zostaje posłany do niego prorok Izajasz z zapewnieniem, że

wicza Małżonka Józefa rodzi Syna Bożego w mieście Betlejem, które było „stolicą” rodu Achaza i Józefa.

Od czasów Achaza do czasów Oblubienica Najświętszej Maryi Panny Żydzi nie dostrzegali w wersecie o Dziewicy rodzącej Syna zapowiedzi narodzin Mesjasza. Wynikało to z faktu, że wspomniana przez Izajasza Niewiasta jest określona hebrajskim terminem *alma*. Jest to słowo, które można przetłumaczyć na różne sposoby: dziewica; młoda zamężna niewiasta; mężatka, która jest matką, albo po prostu młoda panna. Gdy zatem Achaz usłyszał, że *alma* porodzi syna, który otrzyma imię Emmanuel, rzecz jasna, że jego rozterka jedynie się pogłębiła. Bo jak miał

Znak św. Józefa

nie musi się bać swoich północnych sąsiadów. Winien tylko zaufać Bogu, który sprawi, że będzie bezpieczny. Widząc jednak, że Achaz skłania się ku błędnej decyzji, aby mimo wszystko sprzymierzyć się z Asyrią i u jej króla szukać pomocy zamiast u Boga, przybywa do niego Izajasz po raz kolejny i zachęca go, aby poprosił Pana o znak, który pomógłby mu zaufać Bożej Opatrzności, a nie szukać ratunku w układach politycznych (por. Iz 7, 10-11). Odpowiedź Achaza jest zaskakująca. Mówi, że nie będzie prosił Boga o znak, bo byłoby to równoznaczne z wystawieniem Pana na próbę. Izajasz zaś, wiedząc, że król jedynie symuluje pokorę, oznajmia mu, że w takim razie – chcąc nie chcąc – otrzyma od Pana Boga znak: Panna pocnie i porodzi Syna, który zostanie nazwany Emmanuel (por. Iz 7, 14).

JÓZEF I ACHAZ

Mając powyższe starotestamentowe dzieje w tle, możemy teraz dostrzec w królu Achazie – podobnie jak i w Józefie – osobę w rozterce, która początkowo decyduje się na rozwiązanie swojego dylematu w sposób różniący się od zamysłu Bożego. W konsekwencji Bóg wysłał swojego posłańca, aby nakłonić do podporządkowania się planom Opatrzności. Achaz odrzuca Boże orędzie. Józef zaś odpowiada na orędzie Pana z wiarą i ufnością, tak że dzięki jego postawie słowa o Dziewicy rodzącej Syna spełniają się w jego Dawidowym rodzie. Ale był to też ród Achaza, bo obaj, Józef i Achaz, byli potomkami Dawida. Tym bardziej znamienity jest fakt, że dzie-

zrozumieć „znak”, którego znaczenie nie było jednoznaczne?

W swoich przemyśleniach na ten temat Benedykt XVI zauważył, że słowa usłyszane przez Achaza były zatem słowami „oczekiwającymi”. Inaczej mówiąc, przez długi czas nikt nie mógł rozstrzygnąć, do jakiej niewiasty i do jakiego syna się odnosiły. Dopiero wydarzenia, których świadkiem był św. Józef, sprawiły, że zasłona opadła, a hebrajskie słowo *alma* – dotychczas wielo-

znaczne – nagle stało się jednoznaczne, bo wyraźnie wskazało na Niepokalaną Dziewicę rodzącą Boskie Dziecię.

ZACMIONY UMYŚŁ?

Tradycja żydowska podaje, że umysł króla Achaza został zaćmiony w wyniku porzucenia Bożego orędzia. Wołał on wejść w rozgrywkę polityczne, aniżeli zaufać Bogu. Sprzymierzysz się z królem Asyrii, nie tylko został jego wasalem, ale nawet wprowadził do świątyni jerozolimskiej ołtarz pogański poświęcony jednemu z asyryjskich bożków (por. 2 Krl 16, 10-16). Ten grzeszny czyn złe wpłynął na religijność Żydów, a nawet sprawił – jak podaje ta sama tradycja – że Bóg przestał być obecny wśród swojego ludu, i to nawet w świątyni jerozolimskiej, gdzie cały czas znajdowała się Arka Przymierza, „gwarantująca” obecność Pana. W ten sposób imię Emmanuel, które oznacza „Bóg z nami”, stało się ironicznym zaprzeczeniem tego, co nastąpiło. W wyniku złego działania przywódcy, preferującego układy polityczne nad Boską asekurację, znak Boży staje się antyznakiem

**Betlejem, w którym
Maryja jako małżonka
św. Józefa rodzi Syna
Bożego, było miastem
rodowym Achaza
i Józefa.**

dla króla i jego narodu: Bóg, który dotychczas był w świątyni „Bogiem z nami”, przestaje „być z nami”.

Taki jest los tych, którzy bardziej słuchają ludzi niż Boga. Konsekwencją jest zawsze utrata światła Bożego, które w przeciwnym razie oświeciłoby rozum i pomogłoby podjąć rozsądne decyzje. Dowodów nie trzeba nam daleko szukać. Znany nam jest przypadek przywódców, którzy zrezygnowali z absolutnej obrony wszystkich dzieci nienarodzonych, bo bali się protestów. W konsekwencji sami zostali rozszarpani przez tych, którym próbowali się przypodobać za cenę odwrócenia się od prawa Bożego. W wyniku takiej zdrady moralnej, duchowej i społecznej

utracili światło Boże dla umysłu, bo w pewnym momencie zaczęli się troszczyć bardziej o życie zwierząt aniżeli o życie ludzkie. Tak więc prawdziwy postęp społeczny, który jest możliwy tylko przy wierności Bożemu słowu, przemienia się w intelektualny i moralny regres cywilizacyjny.

CO NA TO ŚW. JÓZEFA?

Jakże wielce tego rodzaju zachowanie różni się od postawy i działania św. Józefa! On w swoich decyzjach nigdy nie traci jasności umysłu. W życiowych decyzjach nie popełnia błędów, bo nawet gdy jest bliski popełnienia błędu, korzysta w pełni ze znaku, który daje mu Bóg. Podobnie jak jego Niepoka-

łana Małżonka wyraża otwartość i zgodę na wolę Bożą: niech mi się stanie według słowa Twego.

Niektórzy Ojcowie Kościoła byli przekonani, że użyty przez ewangelistę Mateusza cytat z Księgi Izajasza odnośnie do Dziewicy rodzącej Syna Emmanuela był dalszą częścią objawienia otrzymanego przez św. Józefa z ust anioła (a nie komentarzem ewangelisty do narodzin Chrystusa). Uważali owi Ojcowie Kościoła, że orędzie niebiańskiego posłańca nie zakończyło się na stwierdzeniu, iż Nowonarodzony Syn Boży wybawi swój lud z grzechu, lecz na słowach „Bóg z nami”. To spostrzeżenie patrystyczne można byłoby rozszerzyć o dalsze stwierdzenie, że odstąpienie Boga od swego grzesznego narodu – zwłaszcza w wyniku niewierności przywódców – dobiega końca w kluczowym momencie. Bóg staje się ponownie obecny wśród swojego ludu – tym razem przez Wcielenie – wówczas, gdy znak dany kiedyś Achazowi zostaje dany ponownie jego potomkowi – Józefowi. Ten zaś przyjmuje ów znak z wiarą, przyczyniając się do naprawy tego, co zepsuł jego przodek.

Czasami w naszym życiu też pojawiają się złe skutki grzesznych czynów naszych przodków. Zamiast szukać usprawiedliwienia dla swoich grzechów, wad i niepowodzeń w niewłaściwych postępowaniach innych ludzi – spokrewnionych lub obcych – lepiej zwrócić się do św. Józefa. On jest ekspertem od naprawiania skutków grzechów uderzających w nas, mimo że wynikały z działań innych osób. Tak też nie będziemy narzekać, że jesteśmy ofiarami niewłaściwych zachowań ludzi, przez których my teraz cierpimy. Tego rodzaju myślenie paraliżuje – na przykład – wielu alkoholików, którzy są dziećmi lub wnukami alkoholików. Łatwo jest bowiem tłumaczyć sobie i innym, że nie da się nic zrobić z jakimś nałogiem, bo w końcu odziedziczyliśmy go. Do osób myślących w ten sposób św. Józef mówi dzisiaj, że bez względu na rangę zła popełnionego przez przodków we własnej rodzinie, czy przez innych, da się wszystko naprawić przy pomocy łaski Bożej, a szczególnie przez posłuszeństwo Panu Bogu. Opiekun naszego Zbawiciela jest osobą, która do takiej naprawy się przyczynia, jako ten, który naprawił grzeszną niewiarę i nieudolność swoich przodków.

Uciekajmy się więc do Józefa i błagajmy go, aby z Nieba kontynuował dzieło naprawcze, jakie rozpoczął we własnym rodzie. Ufajmy, że naprawi też błędy i wady naszych rodzin, a przede wszystkim główne błędy i wady naszego narodu. W ten sposób on sam stanie się znakiem nadziei dla nas i przypomni nam, że trzeba słuchać Boga bardziej niż ludzi. Oto znak Józefa dla naszych czasów.

Autor jest kapłanem diecezji ełckiej,
doktorem biblistą,
urodził się i wychował w Izraelu

fol. xhz

for. xbz

W GÓRACH

Kto chodził po górach, wie, że posiadanie dobrej kondycji jest proporcjonalne do satysfakcji i możliwości osiągnięcia zamierzonego celu. Wiele razy słyszałem radę: „chcesz poznać człowieka, wyjedź na tygodniowy ekstremalny wypoczynek, a najlepiej w góry”.

Takie właśnie pierwsze skojarzenia nasuwają mi się po odczycaniu dzisiejszej ewangelii. W górach coś się objawia o człowieku, jego kondycji – nie tylko cielesnej, ale także duchowej. Przez dzieło stworzenia i swego rodzaju efekt przytłoczenia figurami przestrzennymi rodzi się piękno i dostrzega się Stwórcę.

Jezus zabiera uczniów na górę Przemienienia, by im objawić swoje bóstwo, by umocnić ich wiarę, by nie zgorszyli się krzyżem. Góra ta, w sensie dalszych decyzji i misji apostolskich, ma pomóc dojść do innej góry, jeszcze trudniejszej – Golgoty. Na niej Chrystus będzie objawiał swoją ogromną, nieograniczoną miłość do ludzi, przyjmie niesprawiedliwy wyrok, aby człowiek mógł żyć. My już teraz dobrze wiemy, że ten przewidywany efekt udał się tylko w przypadku św. Jana, który jako jedyny z uczniów stanął na Golgotcie, wytrzymał do końca, nie uciekł ze szlaku, poddając się lękom i zagrożeniom realnie istniejącym.

Wanda Rutkiewicz, najsłynniejsza polska himalaistka, zauważyła: „Dla niektórych ludzi te parę sekund, które przeżyją gdzieś tam w górach, [jest] ważniejsze niż cokolwiek innego w życiu, i temu życiu te parę sekund przeżyte tam – nada sens”. Życie to chodzenie po górach, codzienne zdobywanie mniejszych czy większych szczytów, przez które wykuwa się nasz charakter, duchowość, tożsamość, wytrwałość, cierpliwość.

Wydaje się, że nie potrzeba wymyślać skomplikowanych i wykwalifikowanych postanowień wielkopostnych, by być kimś. Wystarczy wierność obowiązkom, zadaniom, trzymanie się szlaku Bożej woli, w których okaże się, że chcemy pozostać wierni pomimo odrzucenia, czyści wbrew pokusom, uczciwi i jednoznaczni wobec diabelskich propozycji fałszywego sukcesu. Dla wielu z nas pierwszym etapem duchowej wspinaczki będzie wstanie z łóżka na pierwszy dźwięk budzika, zaplanowanie modlitwy, konsekwencja w codziennych obowiązkach czy łagodność wobec bliźniego. Można wymieniać i wymieniać... Eucharystia, modlitwa to chyba najprostsze do zinterpretowania wydarzenia, w których Bóg chce się nam objawić i mówić o miłości. Gdy się wsłuchamy, zaplanujemy czas, przyjmujemy do swego serca głęboko, nauczymy się wchodzić na Golgotę.

ks. Michał Dziedzic

Autor jest dyrektorem Wydziału Duszpasterstwa Młodzieży Diecezji Warszawsko-Praskiej, diecezjalnym duszpasterzem młodzieży i asystentem diecezjalnym KSM

II NIEDZIELA WIELKIEGO POSTU

28 lutego 2021

Czytanie z Księgi Rodzaju

22, 1-2. 9-13. 15-18

Bóg wystawił Abrahama na próbę i rzekł do niego: „Abrahamie!”. A gdy on odpowiedział: „Oto jestem” – powiedział: „Weź twego syna jedyne, którego miłujesz, Izaaka, idź do kraju Moria i tam złóż go w ofierze na jednym z pagórków, jaki ci wskażę”.

A gdy przyszli na to miejsce, które Bóg wskazał, Abraham zbudował tam ołtarz, ułożył na nim drwa i związaawszy syna swego, Izaaka, położył go na tych drwach na ołtarzu. Potem Abraham sięgnął ręką po nóż, aby zabić swego syna. Ale wtedy Anioł Pański zawołał na niego z nieba i rzekł: „Abrahamie, Abrahamie!”. A on rzekł: „Oto jestem”. Anioł powiedział mu: „Nie podnoś ręki na chłopca i nie czyn mu nic złego! Teraz poznałem, że boisz się Boga, bo nie odmówiłeś Mi nawet twego jedyne syna”. Abraham, obejrzaawszy się poza siebie, spostrzegł barana uwikłanego rogami w zaroślach. Poszedł więc, wziął barana i złożył w ofierze całopalnej zamiast swego syna.

Po czym Anioł Pański przemówił głośno z nieba do Abrahama po raz drugi: „Przysięgam na siebie, mówi Pan, że ponieważ uczyniłeś to, a nie odmówiłeś Mi syna twego jedyne, będę ci błogosławił i dam ci potomstwo tak liczne jak gwiazdy na niebie i jak ziarenka piasku na wybrzeżu morza; potomkowie twoi zdobędą warownie swych nieprzyjaciół. Wszystkie ludy ziemi będą sobie życzyć szczęścia takiego, jakie jest udziałem twego potomstwa, dlatego że usłuchałeś mego rozkazu”.

Psalm responsoryjny

116B, 10. 15-19

Refren: W krainie życia będę widział Boga.

Ufność miałem nawet wtedy, gdy mówiłem: „Jestem w wielkim ucisku”.

Cenna jest w oczach Pana śmierć Jego wyznawców.

O Panie, jestem Twoim sługą,
Twym sługą, synem Twojej służebnicy.
Ty rozerwałeś moje kajdany,
Tobie złożę ofiarę pochwalną
i wezwę imienia Pana.

Wypełnię me śluby dla Pana
przed całym Jego ludem.
W dziedzicach Pańskiego domu,
pośrodku ciebie, Jeruzalem.

Czytanie z Listu św. Pawła Apostoła do Rzymian

8, 31b-34

Bracia: Jeżeli Bóg z nami, któż przeciwko nam? On, który nawet własnego Syna nie oszczędził, ale Go za nas wszystkich wydał, jakże miałby także wraz z Nim wszystkiego nam nie darować? Któż może wystąpić z oskarżeniem przeciw tym, których Bóg wybrał? Czyż Bóg, który usprawiedliwia? Któż może wydać wyrok potępienia? Czy Chrystus Jezus, który poniósł za nas śmierć, co więcej – zmartwychwstał, siedzi po prawicy Boga i przyczynia się za nami?

Aklamacja przed Ewangelią: Chwała Tobie, Królu wieków.

Z obłoku świetlanego odezwał się głos Ojca:
„To jest mój Syn umiłowany, Jego słuchajcie”.

Słowa Ewangelii według św. Marka

9, 2-10

Jezus wziął z sobą Piotra, Jakuba i Jana i zaprowadził ich samych osobno na górę wysoką. Tam się przemienił wobec nich. Jego odzienie stało się lśniąco białe, tak jak żaden na ziemi folusznik wybielić nie zdoła. I ukazał się im Elias z Mojżeszem, którzy rozmawiali z Jezusem.

Wtedy Piotr rzekł do Jezusa: „Rabbi, dobrze, że tu jesteśmy; postawimy trzy namioty: jeden dla Ciebie, jeden dla Mojżesza i jeden dla Eliasza”. Nie wiedział bowiem, co powiedzieć, tak byli przestraszeni. I zjawił się obłok, osłaniający ich, a z obłoku odezwał się głos: „To jest mój Syn umiłowany, Jego słuchajcie!”. I zaraz potem, gdy się rozejrzeli, nikogo już nie widzieli przy sobie, tylko samego Jezusa.

A gdy schodzili z góry, przykazał im, aby nikomu nie rozpowiadali o tym, co widzieli, zanim Syn Człowieczy nie powstanie z martwych. Zachowali to polecenie, rozprawiając tylko między sobą, co znaczy „powstać z martwych”.

foto: PAP/EPA/Cuglicimo Mangiapane

Z NAUCZANIA PAPIEŻA FRANCISZKA

JEZU, UFAM TOBIE

Dzisiaj moja myśl kieruje się do sanktuarium w Płocku, w Polsce, gdzie przed 90 laty Pan Jezus ukazał się św. Faustynie Kowalskiej, powierzając jej szczególne orędzie Bożego Miłosierdzia. Za pośrednictwem św. Jana Pawła II orędzie dotarło do całego świata. Jest ono niczym innym, jak Ewangelią Jezusa Chrystusa, który umarł i zmartwychwstał i obdarza nas miłosierdziem Ojca. Otwórzmy przed Nim serce, mówiąc z wiarą: „Jezu, ufam Tobie”.

Przed modlitwą „Anioł Pański” 21 lutego

POTRZEBUJEMY MIŁOSIERDZIA I ŁASKI

Bracia i siostry, ta nasza podróż powrotu do Boga jest możliwa tylko dlatego, że wcześniej odbyła się Jego podróż ku nam [...]. Zanim przyszedł do Niego, On zstąpił do nas. On nas uprzedził, wyszedł nam na spotkanie. Dla nas zszedł niżej, niż mogliśmy to sobie wyobrazić: stał się grzechem, stał się śmiercią. Paweł nam przypomina: „On to [Bóg] dla nas grzechem uczynił Tę, który nie znał grzechu” (2 Kor 5, 21). [...] Aby nie zostawić nas samymi i towarzyszyć nam w pielgrzymowaniu, zstąpił w nasz grzech i naszą śmierć. Dotknął grzechu, dotknął naszego prochu. Zatem nasza podróż jest pozwoleniem, by nas wzięto za rękę. Ojciec, który wzywa nas do powrotu, to Ten, który opuszcza dom, aby nas szukać; Pan, który nas uzdrawia, to Ten, który pozwolił się zranić na krzyżu; Duch, który sprawia, że zmieniamy nasze życie, to Ten, który tchnie z mocą i łagodnością na nasz proch.

Oto zatem błaganie apostoła: „pojednajcie się z Bogiem” (w. 20). Pozwólcie się pojednać; pielgrzymowanie nie opiera się na naszych siłach. Nikt nie może pojednać się z Bogiem o własnych siłach. Nawrócenie serca, wraz z gestami i praktykami, które je wyrażają, jest możliwe tylko wtedy, gdy wychodzi się od prymatu działania Boga. To nie nasze zdolności i zasługi, z którymi można się obnosić, sprawiają, że wracamy do Niego, ale Jego łaska, którą możemy przyjąć. Zbawia nas łaska. Zbawienie jest czystą łaską. Czystą bezinteresownością.

Jezus powiedział nam to jasno w Ewangelii: tym, co czyni nas sprawiedliwymi, nie jest sprawiedliwość, którą praktykujemy wobec ludzi, ale nasza szczerza relacja z Ojcem. Początkiem powrotu do Boga jest uznanie, że Go potrzebujemy, że potrzebujemy miłosierdzia, że potrzebujemy Jego łaski. To jest właściwa droga, droga pokory (...).

Podczas audyencji generalnej, 17 lutego

KALENDARIUM LITURGICZNE

Poniedziałek, 1 marca

Czytania mszalne: Dn 9, 4b-10; Ps 79, 5a. 8-9. 11. 13; Łk 6, 36-38

Wtorek, 2 marca

Czytania mszalne: Iz 1, 10. 16-20; Ps 50, 8-9. 16b-17. 21. 23; Mt 23, 1-12

Środa, 3 marca

Czytania mszalne: Jr 18, 18-20; Ps 31, 5-6. 14-16; Mt 20, 17-28

Czwartek, 4 marca

Święto św. Kazimierza, królewicza

Czytania mszalne: Syr 51, 13-20 lub Flp 3, 8-14; Ps 15, 1b-5; J 15, 9-17

Piątek, 5 marca

Czytania mszalne: Rdz 37, 3-4. 12-13a. 17b-28; Ps 105, 16-21; Mt 21, 33-43. 45-46

Sobota, 6 marca

Czytania mszalne: Mi 7, 14-15. 18-20; Ps 103, 1b-4. 9-12; Łk 15, 1-3. 11-32

Chiny są jednym z niewielu krajów świata, które nie tylko nie straciły podczas pandemii, ale jeszcze umocniły swoją pozycję. To zaś prowadzi do nasilenia konfliktu z państwem wciąż najpotężniejszym, czyli Stanami Zjednoczonymi. Ci zaś, dla których USA są kluczowym sojusznikiem, a Chiny – ważnym partnerem handlowym, są w ogromnym kłopotcie. W takiej sytuacji jest też Polska.

żyły „bezprawne ograniczenia”, wymagając od obcych okrętów wojennych uzyskania pozwolenia przed wpływnięciem na wody wokół wysp. Waszyngton nie zgadza się też z chińskimi żądaniem dotyczącymi wyłącznej strefy ekonomicznej wokół wysp, zamieszkałych przez zaledwie 1,4 tys. mieszkańców. Według rzecznika 7. Floty są to „bezprawne i szeroko zakrojone roszczenia”, które stanowią „poważne za-

zji, cofnął licencję dla chińskiej telewizji CGTN (China Global Television Network). Zarzut: CGTN jest kontrolowana przez partię komunistyczną, a polityczna kontrola nad telewizją jest w Wielkiej Brytanii zakazana. Ale też każda chińska telewizja jest od zawsze pod kontrolą Komunistycznej Partii Chin, więc CGTN nigdy nie powinna dostać licencji. W odpowiedzi Chiny zablokowały u siebie nadawanie brytyj-

Starcie USA–Chiny

Piotr Kościński

Chińska gospodarka odnotowała w zeszłym roku 2,3-procentowy wzrost. To więcej, niż podawały prognozy Międzynarodowego Funduszu Walutowego i innych ważnych, międzynarodowych instytucji finansowych. A pierwszy kwartał 2020 r. był dla ChRL fatalny. Tymczasem sama tylko nadwyżka w handlu zagranicznym Chin sięgnęła rekordowej kwoty 535 miliardów dolarów.

Niedawno opublikowano symboliczne dane: liczba pasażerów lotniczych w USA po raz pierwszy jest niższa od analogicznych przewozów w ChRL. Od stycznia do listopada 2020 r. amerykańskie linie lotnicze przewoziły na terytorium USA 354 miliony pasażerów, gdy linie chińskie w Chinach aż 363 miliony.

SPÓR POLITYCZNY

O tym, że Pekin w swym dążeniu do umacniania pozycji w świecie może natknąć się na trudne wyzwania, świadczą dwa wydarzenia. Na początku lutego doszło do incydentu na Morzu Południowochińskim. Amerykański niszczyciel rakietowy przeplął w pobliżu kontrolowanych przez Chińczyków Wysp Paracelskich. Wyspy te położone są 325 km

fol. PAP/EPA/Wu hong

na wschód od Wietnamu, a szacuje się, że pod dnem otaczającego je morza znajdują się złoża ropy naftowej i gazu. Francja anektowała je w 1932 r., a w 1954 r. przejęte zostały przez Wietnam Południowy. W 1974 r. wyspy zostały zajęte przez wojsko ChRL. Wietnam tego nie uznał, a pretensje do wysp rości sobie również Tajwan.

Niszczyciel USS „John S. McCain” płynął w ramach tzw. operacji swobodnej nawigacji w celu „zapewnienia praw i wolności nawigacyjnych” – oświadczył porucznik Joe Keiley z amerykańskiej 7. Floty. Zdaniem Amerykanów zarówno ChRL, jak i Wietnam oraz Tajwan (czyli Republika Chin, bo taka jest nazwa państwa na Tajwanie) nało-

grożenie dla wolności morza, w tym swobody żeglugi i przelotów”.

Władze ChRL odpowiedziały dość standardowo:

oświadczyły, że w stan alarmu postawione zostały chińskie siły morskie i lotnicze. Ale w tle są inne, narastające problemy: relacje Pekinu z Tajwanem, stosunki chińsko-wietnamskie i działania władz chińskich, zmierzające do całkowitego podporządkowania sobie Hongkongu.

Również na początku lutego brytyjski urząd Ofcom, będący w jakiejś mierze odpowiedzialnym polskiej Krajowej Rady Radiofonii i Telewi-

skiej BBC World News, i tak niedostępnej dla przeciętnego obywatela.

SPÓR O COVID

Trwa też inny spór, o wyniki prac misji Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) badającej pochodzenie koronawirusa. Wszystko to sprzyja nasileniu w USA i krajach Zachodu plotek i pogłosek o celowym wytworzeniu pandemii przez Chiny, a w samych Chinach – o międzynarodowym antychińskim spisku, kierowanym przede wszystkim przez Waszyngton (który według chińskiej teorii spiskowej wysłał wirusa do Państwa Środka).

Chińska gospodarka odnotowała w zeszłym roku 2,3-procentowy wzrost.

Eksperci WHO badający pochodzenie koronawirusa w Chinach odkryli, że wybuch epidemii nastąpił w ChRL wcześniej niż

w grudniu 2019 r. i możliwe, że w innym miejscu niż Wuhan, a zwłaszcza bazar w tym mieście, znany ze sprzedaży różnych dziwnych stworzeń, poszukiwanych przez chińskich smakoszy. Główny ekspert misji, Peter Ben Embarek, powiedział CNN, że misja znalazła kilka oznak szerszego rozprzestrzeniania

się wirusa. – W grudniu wirus był już szeroko rozpowszechniony w Wuhan – powiedział. Możliwe, że najpierw rozwinął się w ciałach nietoperzy, ale jak przeniół się na ludzi – nie wiadomo.

Misja WHO wspólnie z towarzyszami jej naukowcami chińskimi zorganizowała konferencję prasową. Z wypowiedzi podczas konferencji wynika, że eksperci podtrzymują chińską wersję wydarzeń, iż wirus „prawie na pewno” nie został wyprodukowany w laboratorium w Wuhan – natomiast być może pojawił się po raz pierwszy poza Chinami, gdzie w Azji Południowo-Wschodniej.

Tymczasem działania Chin w sprawie badań nad koronawirusem skrytykowały Stany Zjednoczone. Biały Dom wezwał Pekin do udostępnienia danych z pierwszych dni epidemii, podkreślając, iż dotychczasowe działania ChRL w tej kwestii budzą „głębokie obawy” o wiarygodność przekazywanych informacji. To stanowisko poparł brytyjski minister spraw zagranicznych Dominic Raab. – Podzielałmy obawy, że misja WHO nie otrzyma pełnej współpracy ze strony chińskiej i nie uzyska niezbędnych odpowiedzi. Będziemy więc naciskać, aby misja miała pełny dostęp do informacji, aby móc odpowiedzieć na pytania, na które ludzie chcą usłyszeć odpowiedź – mówił.

W odpowiedzi Pekin wydał oficjalne oświadczenie, że Stany Zjednoczone „poważnie zaszkodziły” międzynarodowej współpracy w sprawie pandemii, osłabiając WHO i utrudniając międzynarodową współpracę w sprawie walki z COVID-19.

WYŚCIG O PIERWSZEŃSTWO

To wszystko są elementy wyścigu o miejsce w świecie. Nazywające się Państwem Środka Chin wygrywają, bo są krajem szczególnym – i nie chodzi wyłącznie o to, że żyją

w nim ludzie bardzo pracowici. Paradoksalnie, rozwojowi chińskiej gospodarki sprzyja specyficzny system polityczny. Niepodzielnie rządzi Komunistyczna Partia Chin (choć mało kto wie, że funkcjonuje też osiem małych „partii sojuszniczych”), ale gospodarka jest w znacznej mierze prywatna. Używany jest wzór 60/70/80/90: sektor prywatny wytwarza 60 proc. PKB, przyczynia się do 70 proc. innowacji, daje 80 proc. zatrudnienia w miastach i 90 proc. eksportu. Zarazem państwo jest tak bogate, że może wspierać działania za granicą, sypiąc miliardami dolarów, na przykład w ramach planu „Jeden pas i jedna droga” stworzenia korytarzy transportowych do Europy (także przez Polskę).

Usiłują temu przeciwdziałać Stany Zjednoczone. I tak, chiński koncern Huawei został oskarżony o działalność szpiegowską. W maju 2019 r. prezydent Donald Trump umieścił go (razem z innymi chińskimi firmami) na czarnej liście, przez co nie może np. współpracować z Google i nie może instalować w swych smartfonach jego popularnych aplikacji; uniemożliwiono mu też tworzenie sieci 5G w innych krajach.

Trump podejmował zakrojone na szeroką skalę działania dla ograniczenia współpracy z Chinami, obwiniając ten kraj o zabieranie Ameryce miejsc pracy. A jego następca, prezydent Joe Biden, wydaje się być jeszcze ostrzejszy. Spodziewano się, że będzie inaczej – ale takie są wnioski z nominacji do zespołu, który zajmie się sprawami chińskimi. W efekcie można się spodziewać zwiększenia nacisków na sojuszników USA, w tym na Polskę, by współpracowały przy hamowaniu chińskiej ekspansji gospodarczej. A to niekoniecznie może się nam opłacać.

Ewa Makowska

Gdy serce galopuje

Prawidłowa częstość akcji serca mieści się w granicach 60-100 uderzeń na minutę. Jeśli serce bije powyżej 100 razy na minutę, mówimy o tachykardii. Zwykle tachykardii towarzyszy uczucie kołatania serca. Nie zawsze jednak subiektywne odczucie kołatania serca wiąże się z rzeczywistym przyspieszeniem jego rytmu, dlatego warto lub patrząc na wynik otrzymany przy pomiarze ciśnienia tętniczego automatycznym ciśnieniomierzem (aparat pokazuje wartość ciśnienia skurczowego, rozkurczowego oraz właśnie częstość rytmu). Można też użyć pulsoksymetru.

W warunkach prawidłowych rytm serca powstaje w strukturze umieszczonej w górnej części prawego przedsionka serca zwanego węzłem zatokowym. Prawidłowy rytm nazywany jest więc zatokowym. Tachykardia może być wynikiem wzmożonej aktywności węzła zatokowego (tachykardia zatokowa), ale także zaburzeń rytmu, czyli sytuacji, gdy inne miejsce w sercu (niejako nieuprawnione do tego) narzuca sercu swój rytm. Mierząc tętno, nie możemy rozróżnić tych sytuacji. Można to zrobić jedynie w oparciu o badanie EKG.

Tachykardia zatokowa zwykle jest prawidłową reakcją organizmu na sytuację prowadzącą do zwiększenia zapotrzebowania metabolicznego. Dzieje się tak zarówno w stanach fizjologicznych, jak i patologicznych. Fizjologicznie zapotrzebowanie metaboliczne wzrasta w ciąży, w stresie oraz podczas wysiłku fizycznego, kiedy to rytm serca może ulec znacznemu przyspieszeniu. Prawidłowe tętno w czasie maksymalnego wysiłku wyli-

cza się indywidualnie ze wzoru 220 minus wiek. Oznacza to, że osoba czterdziestoletnia w czasie bardzo intensywnego wysiłku może mieć tętno nawet 180 na minutę.

Stany chorobowe przebiegające z przyspieszeniem rytmu zatokowego często nie są bez-

pośrednio związane z sercem. Do tachykardii zatokowej dochodzi w przebiegu gorączki, odwodnienia, utraty krwi, anemii, a także niedoboru potasu, magnezu czy żelaza. Tachykardią objawia się zarówno spadek, jak i wzrost poziomu glikemii. Powodują ją też używki (kofeina, nikotyna, alkohol, narkotyki), jak również nagłe ich odstawienie. Inne przyczyny to choroby układu oddechowego prowadzące do niedotlenienia, nadczynność tarczycy, wstrząs, a także stany lękowe.

Najczęstsze choroby serca z towarzyszącą tachykardią zatokową to niewydolność serca, tzw. zespół wypadania płatków zastawki mitralnej oraz uszkodzenie serca w przebiegu wieloletniej cukrzycy.

Niezależnie od przyczyny utrzymywanie się przez dłuższy czas spoczynkowego rytmu powyżej 85/min wiąże się z podwyższonym ryzykiem wystąpienia powikłań ze strony układu sercowo-naczyniowego.

Niekiedy w sercu dochodzi do całkowicie bezładnej szybkiej czynności elektrycznej. Jeśli tak dzieje się w przedsionkach serca, mówimy o migotaniu przedsionków. Przekłada się to na niemierny rytm komór, często przyspieszony, spełniający kryteria tachykardii. Jeśli taka szybka, bezładna czynność elektryczna powstanie w komorach serca, dochodzi do ustania mechanicznej pracy serca, a co za tym idzie – do zatrzymania krążenia, co w krótkim czasie prowadzi do śmierci. W chwili obecnej istnieją metody zapobiegania nagłej śmierci sercowej, ale o tym za tydzień.

Autorka jest kardiologiem, doktorem nauk medycznych

Nazwy potraw azjatyckich

dr hab. Tomasz Korpysz

Przed tygodniem, pisząc ogólnie o nowszych zapożyczeniach, podkreślałem, że wbrew dość powszechnemu odczuciu do polszczyzny trafiają współcześnie nie tylko wyrazy i wyrażenia z języka angielskiego, choć oczywiście jest on obecnie najważniejszym źródłem różnego typu zapożyczeń. Jednakże choćby dzięki mediom, ale też podróżom, Polacy przyswajają również liczne określenia z innych języków – także takie, które dotyczą szeroko rozumianej sfery kulinariów. Przyjrzyjmy się dziś grupie takich właśnie wyrazów obcych – mniej lub bardziej przyswojonych i częściej bądź rzadziej stosowanych przez Polaków – a związanych z kuchnią i jedzeniem.

Rosnąca popularność restauracji serwujących potrawy azjatyckie sprawiła, że do słownika wielu współczesnych użytkowników polszczyzny trafiły, takie słowa, jak np.:

bánh mì – ‘rodzaj wietnamskiej bagietki z mąki pszennej i ryżowej, nadziewanej kiszoną marchewką, rzodkwią japońską, ogórkiem, papryczkami chili, kolendrą, majonezem, tofu oraz innymi składnikami’,

chirashi-zushi – ‘rodzaj japońskiej potrawy sushi, podawanej w miseczce lub drewnianym pudełku, złożonej z pokropionego octem ryżu i ułożonych na nim różnorodnych składników: owoców morza, grzybów shiitake, krewetek, warzyw czy sera tofu’,

daikon – ‘rzodkiew japońska, warzywo popularne w kuchni azjatyckiej’,

dashi – ‘tradycyjny japoński bulion z ryb i wodorostów, wykorzystywany m.in. jako składnik zupy *miso-shiru*’,

kamaboko – ‘pasta rybna zagęszczona skrobą, formowana w wałeczki, gotowana na parze i krojona w plastry’,

kimchi – ‘tradycyjna potrawa koreańska w postaci sałatki na bazie sfermentowanej lub kiszonej kapusty’,

laksa – ‘azjatycka zupa z makaronem, przygotowana na bazie mleczka kokosowego i pasty z czerwonego curry’,

miso – ‘tradycyjna japońska pasta ze sfermentowanej soi, ryżu i drożdży, używana jako składnik wielu dań lub dodatków do nich’,

nori – ‘japońska nazwa określająca różne gatunki jadalnych wodorostów, najczęściej z rodzaju *Porphyra* z gromady krasnorostów’,

onigiri – ‘rodzaj japońskiej kanapki z ryżu uformowanego w trójkąt lub owal oraz dodatku warzyw, mięsa lub ryb, zwykle owiniętej w wodorosty’,

pad thai – ‘rodzaj potrawy tajskiej złożonej z makaronu ryżowego smażonego w sosie rybnym, kawałków sera tofu i krewetek lub mięsa kurczaka, zwykle podawanej ze świeżym szczypiorkiem, kielkami bambusa, rozdrobnionymi orzechami ziemnymi, płatkami suszonego chili i częstkami limonki’,

ramen – ‘japoński rosół na bazie wieprzowiny, z makaronem pszennym, jajkiem na twardo, sosem sojowym i warzywami’,

chāshū-rāmen – ‘plastry pieczonej wieprzowiny podawane w misce z kluskami’,

tom yum – ‘rodzaj ostro-kwaśnej tajskiej zupy z grzybami, trawą cytrynową i krewetkami lub mięsem kurczaka’,

tonkatsu – ‘japońska potrawa, składająca się z panierowanego, smażonego na głębokim tłuszczu wieprzowego kotleta o grubości od jednego do dwóch centymetrów, pokrojonego na kawałki o wielkości jednego kęsa, dogodne do zjedzenia i ujęcia pałeczkami’,

wakame – ‘undaria pierzastodzielna (undaria pierzasta), gatunek glonu (brunatnicy) wykorzystywany w kuchni japońskiej jako warzywo’.

Przyznam na koniec, że nie jestem miłośnikiem kuchni azjatyckiej, jednak z zainteresowaniem wyszukuję i staram się zapamiętywać nazwy charakterystycznych dla niej potraw. Może i Państwu ten minisłowniczek pomoże w wyborze potrawy, gdy już po otwarciu restauracji zechcą Państwo odwiedzić np. jakiś bar sushi.

Darowizny na COVID-19

Edyta Pisarczyk-Kulon

W pomoc w zapobieganiu i zwalczaniu

COVID-19 włączyły się nie tylko instytucje do tego powołane, ale także firmy z sektora prywatnego i zwykli podatnicy. Darowizny finansowe i rzeczowe przekazane na ten cel można rozliczyć w rocznym zeznaniu PIT i w ten sposób pomniejszyć podstawę opodatkowania.

Chodzi o darowizny przekazane na rzecz podmiotów świadczących opiekę zdrowotną, Agencji Rezerw Materiałowych, Centralnej Bazy Rezerw Sanitarno-Przeciwepidemicznych, domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, noclegowni, schronisk dla osób bezdomnych,

w tym z usługami opiekuńczymi, ośrodków wsparcia, rodzinnych domów pomocy, domów pomocy społecznej, o których mowa w ustawie o pomocy społecznej, oraz Funduszu Przejawiania COVID-19.

Wysokość pomniejszenia podstawy opodatkowania jest uzależniona od okresu, w którym została przekazana darowizna. I tak w przypadku darowizny przekazanej do 30.04.2020 r. odliczeniu podlega kwota odpowiadająca 200 proc. wartości darowizny. Przekazane w maju 2020 r. uprawniają do odliczenia kwoty odpowiadającej 150 proc. wartości darowizny. Darowizny przekazane w okresie od 1.06.2020 r. do 30.09.2020 r. pozwalają na odliczenie kwoty odpowiadającej wartości darowizny (100 proc.). Kwoty darowizn przekazanych

od 1.10.2020 r. do 31.12.2020 r. to odliczenie darowizny odpowiadającej 200 proc. jej wartości. Darowizny te można odliczyć w zeznaniu rocznym, jeśli wcześniej nie zostały one odliczone przy zaliczkach na podatek.

Stan epidemii trwa, dlatego możliwość pomniejszenia podstawy opodatkowania dotyczy również darowizn przekazanych w 2021 r. Darowizny przekazane w okresie od 1.01.2021 r. do 31.03.2021 r. pozwalają na odliczenie kwoty odpowiadającej 150 proc. wartości darowizny. Według stanu na dziś darowizny przekazane od 1.04.2021 r. do końca miesiąca, w którym zostanie odwołany stan epidemii ogłoszony z powodu COVID-19, uprawniają do odliczenia kwoty odpowiadającej wartości darowizny, tj. 100 proc. przekazanej kwoty.

Ulgą podatkową objęci są podatnicy, którzy przekazali darowizną, na rzecz orga-

nów prowadzących jednostki oświatowe lub innym jednostkom celem dalszego nieodpłatnego przekazania tym organom lub placówkom, komputery przenośne, tzn. laptopy lub tablety. Wartość odliczenia darowizny kształtuje się podobnie jak w przypadku darowizn przekazanych w związku z zapobieganiem i zwalczaniem COVID-19.

W przypadku darowizn pieniężnych potwierdzeniem jest przelew bankowy, a przekazanie darowizn rzeczowych powinno być potwierdzone oświadczeniem obdarowanego. Dokumentów tych nie trzeba dołączać do rozliczenia podatkowego. Urząd skarbowy może jednak kontrolować prawidłowość złożonego zeznania podatkowego w ciągu pięciu lat. W praktyce rozliczenie podatkowe za 2020 r. urząd skarbowy może kontrolować do końca 2026 r.

Autorka jest radcą prawnym

foto: PAP/EPN/Robert Choment

Mieszanka skoków

Rywalizacja drużyn mieszanych w sobotnim konkursie PŚ w Rasnovie nie była udana dla Polaków, którzy zajęli 7. pozycję. Lepsze skoki Dawida Kubackiego i Kamila Stocha przeplatali się z gorszymi Anny Twardosz i Kamili Karpiel. Zwyciężyła drużyna Norwegii. Dzień wcześniej Stoch stanął na 2. miejscu podium.

Dogania rywali

Dwóch wielkoszlemowych tytułów brakuje Novakowi Djokovicowi, by w klasyfikacji wszech czasów w męskim singlu wyrównać sukces R. Federera i R. Nadala. Serb po raz 9. wygrał Australian Open, pokonując Daniłła Miedwediewa (7:5, 6:2, 6:2). W rywalizacji kobiet Naomi Osaka zwyciężyła w finale z Jennifer Brady (6:4, 6:3), drugi raz w karierze wygrywając imprezę w Melbourne.

foto: PAP/EPN/Dean Lewins

WYPUSZCZENI NA WOLNOŚĆ

Mariusz Jankowski

Luzowanie obostrzeń miało być ważnym sygnałem dla nas wszystkich. Sygnałem, że na horyzoncie pojawi się chociaż namiastka powrotu do normalności. I co się stało? Bilety w kinach, które otwarto – wyprzedane. Wejściówki do teatrów? Na wagę złota. Muzea? Oblegane jak chyba nigdy w historii. W każdym z tych miejsc ludzie pokazali, jak bardzo brakuje im bycia razem, obcowania z kulturą i drugim człowiekiem.

W tym samym czasie widzieliśmy jednak sceny żenujące. Na ulicach Zakopanego, jak w soczewce, skupiły się zachowania naszych rodaków, za które można się tylko wstydić. A wszystko to działo się przy okazji konkursów Pucharu Świata w skokach narciarskich. Obecni na miejscu koledzy opowiadali o tym, co się działo, z wielkim niesmakiem. Okazało się, że jeśli Polak dostanie palec, od razu musi sięgnąć po całą dłoń. Nie umie pomału, na spokojnie. Najczęściej musi mieć wszystko od razu, teraz. Wiem, dotyczy to tylko części z nas. Niekoniecznie tej szukającej wejściówek do kina czy teatru. Mam jednak graniczące z pewnością wrażenie, że są to grupy stale się przenikające. Takich nachalnie czerpiących zawsze ze wszystkiego garściami spotkać możemy wszędzie. Na ulicy, w muzeum, w kościele. Tak, niestety także w kościele – ostatni przykład to Środa Popielcowa. Widziałem dużo starań o zachowanie dystansu i godną postawę. Do momentu błogosławieństwa... a potem ruszamy! W tłoku, blisko siebie, aby do wyjścia. Przykro na to patrzeć, równie przykro o tym pisać. Luzowanie obostrzeń miało być testem. Testem na to, jak w tych trudnych czasach będziemy się zachowywać.

Czy pandemia nas czegoś nauczyła? Obawiam się, że niewiele. Wypuszczeni na wolność zbyt często zapominamy o obowiązkach ciążyących na każdym z nas. A tak już jest w społeczeństwie, że kilka jednostek może zepsuć coś ważnego większości. Piję tutaj do oczekiwanego od dawna otwarcia stadionów. Czekają na nie niecierpliwie wszyscy – sportowcy, działacze, kibice. Otwarcia na dłużej, na stałe, jednak nie będzie, jeśli zabraknie odpowiedzialności. W grupie, w tłumie łatwo się ukryć. A z ukrycia łatwo próbować robić rzeczy nie mające nic wspólnego z odpowiedzialnością. Dlatego martwię się, że podobnie jak wczasowicze na Krupówkach część wypuszczonych na wolność kibiców zachłynie się nią tak mocno, że nie pozostanie nic innego, jak znów zamknąć stadiony i hale na cztery spusty. Bo w życiu nie jest łatwo stosować mądre słowa wypowiedziane przez Johna F. Kennedy'ego: „Nie szukajmy odpowiedzialnych za błędy młodości, lecz przyjmijmy swoją odpowiedzialność za przyszłość”.

Autor jest dziennikarzem TVP

foto: PAP/Tytus Żmijewski

W życiowej formie

Maryna Gąsienica-Daniel zajęła szóstą pozycję w slalomie gigancie alpejskich MŚ w Cortinie d'Ampezzo. To najlepszy polski wynik od lat 80. 27-letnia Gąsienica-Daniel startowała od lat, ale w tym sezonie osiągnęła życiową formę i regularnie zdobywa pucharowe punkty.

foto: PAP/EPN/Christian Bruna

Przedostatnie słowo panczenistów

Z dużą przewagą nad rywalkami Magdalena Cyszczoń wygrała Mistrzostwa Polski w Wieloboju rozgrywane w Sanoku. Bardziej zaciętą i wyrównaną walkę stoczyli panowie, wśród których najlepszy był Marcin Bachanek. Niespełna dwa punkty dzieliły go od drugiego Jakuba Piotrowskiego. Panczenistów czeka jeszcze finał Pucharu Polski w Tomaszowie Maz.

foto: Paweł Skarba <https://www.facebook.com/PZLSP/skaphotos>

Podwójna motywacja

Halowe Mistrzostwa Polski przyniosły sprinterce Ewie Swobodzie 5. tytuł mistrzyni Polski w biegu na 60 m (7,1 s). Jak stwierdziła zawodniczka, rok temu nie startowała i nie broniła żadnego medalu, więc teraz miała podwójną motywację. W biegu na 1500 m Marcin Lewandowski odparł atak Michała Rozmysa i był najszybszy, a zwyciężczyni w pchnięciu kulą Klaudia Kardasz uzyskała minimum na olimpiadę w Tokio.

Probiotyk gratis

Barbara Wiśniowska

W e wczesnym dzieciństwie lubiłam chyba tylko słodki smak i nie wypowiedziałabym nawet strasznego słowa „kiszzenie”, ale nadszedł w końcu dzień, kiedy posmakowały mi plasterki cytryny, oliwki, kiszzone ogórki i kwaśnica cioci Polusi. Ciocia, moim zdaniem, dawała idealną ilość kwasu z kapusty i jej kwaśnica była naprawdę kwaśna. Najpierw długo gotowała tłusty kawał mięsa lub boczku, wyciągała go z zupy i dopiero wtedy dokwaszała.

Nieraz widziałam kwaśnicę w menu górskich restauracji i zamawiałam ją, licząc, że będzie tak dobra jak u cioci. Nic z tego: w talerzach pływały tłuste skwary, że aż się słabo robiło, a kwas? Kwas był chyba tylko w nazwie, bo na pewno nie w smaku. Cóż, trzeba było wziąć się do pracy i jak zwykle ugotować so-

bie własnoręcznie to, co mi odpowiada. Był jeden mały kłopot, nigdy nie lubiłam kapusty. Wiem, że zdrowa, ale co z tego, kiedy boli mnie po niej brzuch? Tu nawet nie chodzi o smak, bo ten dość mi odpowiada. Pewnie jestem nieprzyzwyczajona, musiałabym ją sobie powoli przemycać codziennie po odrobinie, żeby uspić czujność zbuntowanego organizmu. Okazało się jednak, że jeśli przyjdzie się ze stoikiem do osiedlowego sklepiku, w którym sprzedają kapustę na wagę, dostanie się kwas za darmo, bo i tak nikt go nie chce. Z radością zauważyłam też, że gdy się dobrze poszuka, można kupić kwas z kapusty w półlitrowych kartonikach.

Polecam serdecznie dodawanie go do każdej zupy. Jest źródłem dobrych bakterii, wspomaga trawienie, chroni żołądek, dwunastnicę, wątrobę, śledzionę

fol. Barbara Wiśniowska

KWASÓWKA

Składniki: 2 szklanki soku z kiszonej kapusty ■ 3 żółtka ■ 1 l wywaru warzywnego lub mięsnego ■ kilka ziemniaków ■ łyżeczka soli ■ kilka łyżek oleju lnianego ■ pestki dyni, sezam, siemę lniane

Sposób przygotowania: Ziemniaki z solą gotujemy 15 minut, następnie miksujemy lub tłuczemy. Żółtka mieszamy w odrobinie chłodnej wody i gotujemy w wywarze przez kilka sekund. Łączymy wszystkie składniki.

i pęcherzyk żółciowy. Leczy reumatyzm, miażdżycę i choroby pasożytnicze, refluks, choroby tarczycy i dnę moczanową. Jest polecany diabetikom. Wspo-

maga wchłanianie żelaza, usuwanie toksyn i odchudzanie. Wzmacnia odporność, serce i ścianki naczyń krwionośnych.

KRZYŻÓWKA Z HASŁEM Siostry Honoraty

POZIOMO

- 1 A – narzędzie rzeźbiarza
- 1 G – tworzy przepaść
- 2 E – osiada na meblach
- 3 A – egipskie nieszcześcia
- 3 G – brat Mojżesza
- 6 A – chłopski bazar
- 6 H – auto z postoju
- 8 C – chilijska pustynia
- 9 A – część telewizora
- 9 G – część kończyny
- 10 E – tygodnik Urbana
- 11 A – weksel ciągniony
- 11 G – sznur holowniczy

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1											
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											

PIONOWO

- A 1 – ministerstwo w USA
- C 1 – sąsiad Arizony
- C 8 – turecki wóz
- D 3 – góra Kalwaria
- E 1 – forma narracji
- E 8 – matka Maryi
- F 4 – era archaiczna
- G 1 – żołnierz jazdy lekkiej
- G 8 – prośba do narodu
- H 3 – klątwa kościelna
- I 1 – lekka tkanina
- I 8 – Pakula, reżyser
- K 1 – uznanie za świętego

**Hasło do odczytania
w zaznaczonym wierszu**

--	--	--	--	--	--	--	--

Rozwiązania prosimy nadsyłać
do 12 marca na adres redakcji „Idziemy”.
Wylosowanych autorów poprawnych odpowiedzi
nagrodzimy książkami.

TVP 1

04.40 Klan (3759) – telenowela TVP;
05.10 Klan (3760) – telenowela TVP;
05.30 Klan (3761) – telenowela TVP;
06.00 Słownik polsko@polski; **06.25** wojsko-polskie.pl; **06.55** Słowo na niedzielę; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach; **08.00** Tydzień; **08.30** Zakończaj się w Polsce; **09.00** Weterynarze z sercem; **09.30** Przyrodnik na tropie; **10.05** Stulecie Winnych (25) – serial TVP; **10.55** Słowo na niedzielę; **11.00** Transmisja Mszy Świętej z Jasnej Góry; **11.55** Między ziemią a niebem; **12.00** Anioł Pański; **12.15** Między ziemią a niebem; **12.50** Pasterz – Dom Rodzinny – Zuzela; **13.15** BBC w Jedynce; **14.15** Z pamięci – Ewa Starowieyska; **14.25** Okrasa łamie przepisy – Staropolski post; **15.00** Komisarz Alex (184); Zastrzyk; **16.45** Skoki narciarskie – Mistrzostwa świata w Oberstdorfie – konkurs mieszany (studio); **16.55** Teleexpress; **17.00** Skoki narciarskie; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.15 Sanatorium miłości – reality show
21.10 Sanatorium miłości. Kulisy programu
21.20 Wyklęty – dramat, Polska 2017, reż.: Konrad Łęcki, wyk.: Wojciech Niemczyk, Janusz Chabior, Robert Wrzosek, Marcin Kwaśny, Hanna Świątnicka
23.20 Creed: Narodziny legendy – dramat, USA 2015, reż.: Ryan Coogler, wyk.: Michael B. Jordan, Sylvester Stallone, Tessa Thompson
01.40 Życie za życie – dramat, USA/ Niemcy 2003, wyk.: Kevin Spacey, Kate Winslet, Laura Linney, Gabriel Mann
03.55 Skok – film TVP
04.55 Z pamięci – Ewa Starowieyska – felieton
05.00 Zakończenie dnia

TVP 2

05.25 Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2393) – serial obyczajowy TVP;
05.55 Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2394) – serial obyczajowy TVP;
06.25 Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2395) – serial obyczajowy TVP;
07.00 Dla niesłyszących – M jak miłość (1569) – serial TVP; **07.55** Pytanie na śniadanie; **10.30** Policzmy się dla Polski; **10.35** Ostoja – magazyn przyrodniczy; **11.05** Zaczynaj Od Nowa – odcinek specjalny; **11.40** The Voice Kids – Przesłuchania w ciemno; **12.45** The Voice Kids – Przesłuchania w ciemno; **14.00** Famiłada; **14.35** Koło fortuny – teleturniej; **15.15** Szansa na sukces. Opole 2021 – Krzysztof Krawczyk; **16.15** Kabaret. Super Show Dwójki; **17.05** Program rozrywkowy; **17.15** Na sygnale (292): Coś jest z nią nie tak; **17.40** Lajki; **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Wojciech Cejrowski – boso przez świat: Peru; **18.55** Smaki świata po polsku; **19.25** Rodzinka.pl (156): Dżambalaja
20.00 Postaw na milion – teleturniej
21.00 Tylko dla odważnych – film akcji, USA 2017, wyk.: Josh Brolin, Miles Teller, Jeff Bridges, Jennifer Connelly, James Badge Dale, Taylor Kitsch, Andie MacDowell, Geoff Stults, Alex Russell, Thad Luckinbill, Ben Hardy, Scott Haze, Jake Picking, Scott Fox, Dylan Kenin, Ryan Michael Busch, Kenneth Miller, Ryan Jason Cook, Brandon Bunch, Matthew Van Wetering
23.20 Kino bez granic – Kochankowie z Księżyca – film fabularny, USA 2012
01.05 Ptaki śpiewają w Kigali – dramat
03.10 Oddział Delta – film fabularny, USA/Izrael 1986
05.20 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.55 Powitanie: Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata; **06.21** Pogoda Info; **06.29** Serwis Info Poranek; **06.52** Pogoda Info; **06.59** Serwis Info Poranek; **07.21** Pogoda Info; **07.29** Serwis Info Poranek; **07.52** Pogoda Info; **07.59** Serwis Info Poranek; **08.22** Pogoda Info; **08.30** W Kontrze; **09.15** Serwis Info Poranek; **09.41** Pogoda Info; **09.50** Woronicza 17; **10.59** Serwis Info Dzień weekend; **11.21** Pogoda Info; **11.29** Serwis Info Dzień weekend; **11.50** Salon dziennikarski; **12.30** Serwis Info Dzień weekend; **13.29** Serwis Info Dzień weekend; **13.59** Serwis Info Dzień weekend; **14.29** Serwis Info Dzień weekend; **14.53** Pogoda Info; **15.00** Debaty Senior; **15.53** Pogoda Info; **16.00** Okiem Wiary; **16.29** Serwis Info Dzień weekend; **16.55** Teleexpress; **16.59** Teleexpress Extra; **17.14** Teleexpress na deser; **17.29** Serwis Info Dzień weekend; **18.00** Panorama; **18.18** Serwis Info Wieczór weekend; **18.25** Studio Zachód; **18.50** Info V4+; **19.05** Głębia ostrości
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 W pełnym świetle
21.30 Serwis Info Wieczór weekend
21.42 Pogoda Info
21.50 Strefa starcia
23.00 Info Wieczór
23.55 Serwis Info Wieczór weekend
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.58 Pogoda Info
01.07 Woronicza 17
02.10 Minęła 20
03.00 Serwis dla Polonii
03.16 Pogoda Info
03.20 Filmy Dokumentalne TVP Info
04.15 Filmy Dokumentalne TVP Info
05.13 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Możesz – 10 przykazań; **06.45** Głos serca; **07.30** Ocaliś od zapomnienia; **07.45** Kolory Świętości; **07.50** 40 dni ze św. Józefem; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Słowo Życia; **08.05** Polski Punkt Widzenia; **08.25** Święty na każdy dzień; **08.30** Z Parlamentu Europejskiego; **09.00** 100 cudownych miejsc na świecie; **09.10** Spotkanie z M. Buczek; **09.15** Katecheza bpa Antoniego Długosza; **09.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **10.35** Niedziela; **10.40** Cuda Jezusa; **11.25** Juan Diego; **12.00** Anioł Pański; **12.20** Wiś – to też Polska; **13.30** Papież Polak do Rodaków; **14.15** Charlie; **15.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Koncert życzeń; **17.00** Gorzkie Żale; **17.30** Nowa Ewangelizacja; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Rozmowy niedokończzone
19.30 Opowieści biblijne historie animowane z Nowego Testamentu
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Kolory Świętości
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej na Jasnej Górze – transmisja
21.20 Informacje dnia
21.40 Retrospekcja
21.45 Cuda Jezusa
22.30 Świętość w codzienności. Św. Joanna Beretta Molla
23.00 Jak my to widzimy
23.30 Tam, gdzie Bóg płacze
00.00 Programy powtórkowe

Serial kryminalny
KOMISARZ ALEX
TVP 1 – 15.00

Komisarz Górski przyprowadza Alexa do przychodni weterynaryjnej na szczepienie. W tym samym czasie weterynarza odwiedza ze swoim kotem sześćdziesięcioletnia Anna. W poczekalni kobieta słabnie i umiera. Przed przychodnią Górski odkrywa zaparkowany samochód Anny z nabazgranym napisem „jesteś trupem”. Policja szybko ustala, że kobieta była nauczycielką w jednej ze szkół zawodowych. Dzięki Alexowi policjant znajduje Kamila, autora napisu na samochodzie. Chłopak zostaje zatrzymany. Tymczasem przeprowadzona przez Leona sekcja zwłok wykazuje, że chora na cukrzycę Anna umarła w wyniku przedawkowania insuliny. Czy kobieta sama mogła przedawkować?

TVN

05.10 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **05.25** Ukryta prawda – program obyczajowy; **06.25** Kuchenne rewolucje; **07.25** Nowa Maja w ogrodzie; **07.55** Akademia ogrodnika; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Brzydula (92); **12.00** Brzydula (93); **12.35** Co za tydzień – magazyn; **13.10** Tajemnica zawodowa; **14.10** Patent na dom; **15.10** In Vitro. Nauka czy cud?; **16.10** Listy do M. 4 – kulisy powstawania filmu; **16.45** Bardzo Dzikie Zachód – western, USA 1999, reż.: Barry Sonnenfeld, wyk.: Will Smith, Kevin Kline, Kenneth Branagh, Salma Hayek; **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga!; **20.00** Szybcy i wściekli – film sensacyjny, USA/ Niemcy 2001, reż.: Rob Cohen, wyk.: Paul Walker, Vin Diesel, Michelle Rodriguez; **22.15** Godzina zemsty – film sensacyjny, USA 1999, reż.: Brian Helgeland, wyk.: Mel Gibson, Gregg Henry, Maria Bell; **00.25** Klinika bez tajemnic; **01.25** Kuchenne rewolucje; **02.25** Uwaga!; **02.45** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News;
08.15 Gdzie jest Nemo? – animacja; **09.15** USA 2003, reż.: Andrew Stanton;
10.30 Jumanji – film przygodowy, USA 1995, reż.: Joe Johnston, wyk.: Robin Williams, Jonathan Hyde; **12.40** Kraina lodu II – animacja, USA 2019, reż.: Chris Buck, Jennifer Lee; **14.50** Czarna pantera – USA 2018, reż.: Ryan Coogler, wyk.: Angela Bassett, Chadwick Boseman, Martin Freeman, Danai Gurira, Michael B. Jordan; **17.40** Nasz Nowy Dom; **18.50** Wydarzenia; **19.20** Sport; **19.25** Pogoda; **19.30** Państwo w Państwie – program publicystyczny; **20.00** Love Island. WySPA miłości; **22.10** Faceci w czerni 3 – komedia, USA 2002, wyk.: Emma Thompson, Jemaine Clement, Josh Brolin, Will Smith, Tommy Lee Jones; **00.35** Transporter – film akcji, USA/ Francja 2002, reż.: Louis Leterrier, Corey Yuen, wyk.: Jason Statham, Qi Shu, Matt Schulze, Francois Berleand; **02.35** Tajemnice Iosu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.15 Przysięga (359) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **06.05** Elif (925) – serial, Turcja 2018; **06.50** Policzmy się dla Polski; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Okiem Wiary; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.30** Policzmy się dla Polski; **08.35** Ranczo (57): Człowiek z Rio – serial obyczajowy TVP; **09.35** Komisarz Alex (165): Jaszczurka – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (265): Bez wyjścia – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – Na bruk; **14.00** Elif (926); **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.00** Policzmy się dla Polski; **16.05** Przysięga (360); **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3762); **18.20** Kasta; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (347)
21.00 Teatr Telewizji – Melduję tobie Polsko. Rotmistrz Pilecki – monodram, Polska 2020, reż.: Sławomir Gaudyn, wyk.: Przemysław Tejkowski, Robert Żurek, Robert Chodor
21.55 Gala Festiwalu Kultury Narodowej „Pamięć i Tożsamość” – Polska 2021
23.15 Świat bez fikcji – Mój Tata – film dokumentalny, Polska 2019, reż.: Leszek Staron
00.20 Warto rozmawiać
01.20 Wykłęby – dramat, Polska 2017, reż.: Konrad Łęcki, wyk.: Wojciech Niemczyk, Janusz Chabior
03.20 Białe noce – dramat, USA 1985, reż.: Taylor Hackford
05.35 Notacje
05.45 Zakończenie dnia

TVP 2

05.30 Górscy ratownicy (5): Falszywa gra – serial obyczajowy, Niemcy 2010; **06.15** Policzmy się dla Polski; **06.25** Coś dla Ciebie; **06.50** Familiada – teleturniej; **07.20** Policzmy się dla Polski; **07.30** Pytanie na śniadanie; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.15** Policzmy się dla Polski; **11.25** Rodzinka.pl (109): Pierwsze mieszkanie – serial komediowy TVP; **11.50** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2395) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (60) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (238): Serce na dłoni – serial fabularny TVP; **15.05** Górscy ratownicy (14): Niebezpieczne związki – serial obyczajowy, Niemcy 2010; **15.50** Zainwestuj w marzenia; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Więzień miłości (501); **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque; **18.45** Kozacka miłość (61)
19.35 Barwy szczęścia (2395)
20.10 Barwy szczęścia (2396)
20.40 Kulisy serialu M jak miłość
20.55 M jak miłość (1570)
21.50 Stulecie Winnych (17)
22.45 Stulecie Winnych (18)
23.40 Van Gogh. U bram wieczności – film fabularny, Szwajcaria/Irlandia/Wielka Brytania/Francja/USA 2018, reż.: Julian Schnabel, wyk.: Willem Dafoe, Rupert Friend, Mads Mikkelsen
01.35 Warto kochać (48)
02.30 Kochankowie z Księżyca – film fabularny, USA 2012, reż.: Wes Anderson, wyk.: Bruce Willis, Edward Norton, Bill Murray
04.10 Rodzinka.pl (234): Słona zupa
04.35 Rodzinka.pl (235): Małe przyjemności
05.00 Zakończenie programu

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
03.11 Pogoda Info
03.15 O co chodzi
03.42 Światowiec
04.11 Taśmy безпеki
05.15 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Cuda Jezusa; **06.45** Święta Klara; **07.40** Święty na każdy dzień; **07.45** Kolory Świętości; **07.50** 40 dni ze św. Józefem; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Wieś – to też Polska; **09.25** Słowo Życia; **09.30** Opowieści biblijne historie animowane z Nowego Testamentu; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.30** Przyroda w Obiektywie; **11.50** Kolory Świętości; **11.55** Święty na każdy dzień; **12.00** Aniol Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Sanktuarium Matki Bożej o Złotym Sercu w Beaurain; **13.15** Chrystus w Biblii i Kodzie Leonarda da Vinci; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Droga do wolności Edwarda Taraszkiewicza; **15.40** 100 cudownych miejsc na świecie; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Sanktuaria polskie; **16.30** Zew natury; **16.55** Świadkowie; **17.25** Kolory Świętości; **17.30** Natura obiektywnie; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Aniol Pański
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Opowieści Starego Testamentu
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitwenna
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Stan bezpieczeństwa państwa
22.10 Mojężesz – 10 przykazań
23.00 Danuta Siedzikówna „Inka”
23.25 Święty na każdy dzień
23.30 Zostaliśmy z Bogiem, Panie Pułkowniku
00.05 Programy powtórkowe

TVN

05.10 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **05.20** Nowa Maja w ogrodzie; **05.50** Akademia ogrodnika; **06.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Jesteśmy w domu; **11.45** Ukryta prawda; **12.50** Szpital; **13.50** LAB; **14.55** Szpital – program obyczajowy; **15.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** LAB; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga!; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej (3179) – serial obyczajowy, Polska; **20.55** Milionerzy; **21.30** Równi sobie; **22.30** American Pie II – komedia, USA 2001, reż.: James B. Rogers, wyk.: Jason Biggs, Shannon Elizabeth, Alyson Hannigan; **00.45** Co za tydzień; **01.20** Strzelec (3); **02.20** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **02.40** Noc Magii; **04.00** Szpital – program obyczajowy

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny; **10.40** Dlaczego ja?; **11.40** Gliniarze; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy; **14.40** Dlaczego ja?; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3182); **18.50** Wydarzenia; **19.30** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** MEGA HIT: Transporter – film akcji, USA/Francja 2002, reż.: Louis Leterrier, Corey Yuen, wyk.: Jason Statham, Shu Qi, Matt Schulze, Francois Berleand; **22.05** Love Island. Wyspa miłości; **23.10** Zakładnik z Wall Street – USA 2016, reż.: Jodie Foster, wyk.: Caitriona Balfe, Dominic West; **01.20** W imię zasad – film akcji, USA 2014, reż.: Keoni Waxman, wyk.: Ron Balicki, Steven Seagal, Iulia Verdes; **03.45** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Thriller

ZAKŁADNIK Z WALL STREET

POLSAT – 23.10

Lee Gates (George Clooney), zwany „guru Wall Street”, prowadzi popularne telewizyjne show, w którym doradza ludziom, jak i w co inwestować pieniądze. Producentką programu jest Patty Fenn (Julia Roberts). Pewnego dnia do studia nadawanej na żywo audycji wpada niespodziewanie Kyle Budwell (Jack O'Connell), który za sprawą wskazówek Lee stracił dorobek całego życia. Zdesperowany mężczyzna terroryzuje ekipę, grożąc, że zabije prowadzącego, jeśli akcje, w które zainwestował, nie pójdą do góry w ciągu doby. Publiczność zamiera z przerażenia, a oglądalność show rośnie w rekordowym tempie...

Źródło: filmweb.pl

TVP 1

06.00 Elif (926) – serial, Turcja 2018;
06.50 Policzmy się dla Polski; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Kościół z bliska; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwa-drans polityczny; **08.30** Policzmy się dla Polski; **08.40** Ranczo (58): Obcy kra-jowcy – serial obyczajowy TVP; **09.40** Komisarz Alex (166): Dogrywka – se-rial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Ma-teusz (266): Gniew – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta – Zatrute miejsce; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Rok w ogo-rdzie Extra; **12.50** Natura w Jedyńce; **14.00** Elif (927) – serial, Turcja 2018; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzy-zówka; **16.05** Przysięga (361) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **17.00** Tele-express; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3763); **18.20** Kasta – Rachunki do zapłacenia; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (348)
21.00 Górski – 100 lat – magazyn
21.40 Magazyn Ekspresu Reporterów
22.45 Ocaleni – reality show
23.50 Magazyn śledczy Anity Gargas
00.25 Białe noce – dramat, USA 1985, reż.: Taylor Hackford, wyk.: Isabella Rossellini, Florence Faure, Michail Barysznikow
02.50 Mała matura 1947 (1/4) – se-rial, Polska 2010, reż.: Janusz Majewski, wyk.: Marian Opa-nia, Adam Wróblewski, Antoni Królikowski, Marek Kondrat, Wojciech Pszoniak, Wiktor Zbo-rowski, Agnieszka Michalska
03.45 Magazyn Ekspresu Reporterów
04.40 Notacje
04.55 Zakończenie dnia

TVP 2

05.00 Cafe piosenka – Michał Mastoń – talk-show; **05.30** Górscy ratownicy (6): Iskierka nadziei – serial obyczajowy, Niemcy 2010; **06.15** Policzmy się dla Polski; **06.25** To Bóg daje talenty; **06.50** Familiada – teleturniej; **07.20** Policzmy się dla Polski; **07.30** Pytanie na śniada-nie; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.15** Policzmy się dla Pol-ski; **11.25** Rodzinka.pl (110): Przepr-wadzka – serial komediowy TVP; **11.50** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2396) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (61) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque; **14.35** Na sygnale (239): Dzikie harce – se-rial fabularny TVP; **15.10** Górscy ratownicy (15): Ucieczka panny mło-dej – serial obyczajowy, Niemcy 2010; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada; **17.15** Więzień miłości (502) – Turcja 2019; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque; **18.45** Kozacka miłość (62)
19.35 Barwy szczęścia (2396)
20.10 Barwy szczęścia (2397)
20.45 Kulisy serialu M jak miłość
20.55 M jak miłość (1571)
21.50 Stulecie Winnych (19)
22.35 Zainwestuj w marzenia (30): Twoja kariera
22.45 Stulecie Winnych (20)
23.35 Historia, której nie pamiętam – film dokumentalny, Polska 2019, reż.: Andrzej Jurewicz
00.40 Paciorki jednego różańca – dra-mat, Polska 1979, reż.: Kazi-mierz Kutż
02.35 Van Gogh. U bram wieczności – film fabularny, Szwajcaria/Irlandia/Wielka Brytania/Francja/USA 2018, reż.: Julian Schnabel
04.30 Człowiek, który chciał zobaczyć wszystko – film dokumentalny, Hiszpania 2017, reż.: Albert Albacete
05.20 Zakończenie programu

TVP INFO

05.35 Powitanie – Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **06.50** Wsta-ję dzień; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropo-goda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Ser-wis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kra-ju i świata; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wie-czór; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
03.11 Pogoda Info
03.15 O co chodzi
03.42 Pogoda Info
03.45 Światowiec
04.15 Taśmy bezpieki
04.47 wojsko-polskie
05.16 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Mojżesz – 10 przykazań; **06.50** Stan bezpieczeństwa państwa; **07.00** Piloci. Bia-ło-czerwoni z Dębina; **07.45** Kolory Świę-tości; **07.50** 40 dni ze św. Józefem; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.35** Słowo Życia; **08.40** Świadkowie; **09.10** Pa-pież Polak do Rodaków; **09.55** Kolory Świę-tości; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Jak my to widzimy; **10.45** Zew natury; **11.05** Mocni w wierze; **11.35** Mysłąc Ojczyzna; **11.45** Historia i architektura Polski w rysunkach prof. Ryszarda Natusiewicz; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Sank-tuaria polskie; **12.40** O. Wenanty Katarzy-niec; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudowne-go Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Koncert Pasyjny; **15.45** Święty na każdy dzień; **15.50** Ma się rozu-mieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Jestem mamą; **16.30** Kalejdoskop Młodych; **16.50** Ukrzyżowanie – wiersze Romana Brand-staettera; **17.00** 100 cudownych miejsc na świecie; **17.10** Prosto o gospodarce; **17.30** Rajd Katyński; **17.55** Poczet Wielkich Pola-ków; **18.00** Anioł Pański
18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Każdy maluch to potrafi
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Mysłąc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Cudowne przejście przez Morze Czerwone
23.20 Inżynier
23.50 100 cudownych miejsc na świecie
00.00 Programy powtórkowe

Thriller
NIGDY WIĘCEJ

POLSAT – 23.10

Slim (Lopez), młoda kel-nerka, poznaje mężczyznę swych marzeń i wkrótce wychodzi z niego. Mitch (Campbell) jest przemi-łym, przystojnym i boga-tym właścicielem firmy budowlanej. Wspólnie roz-poczynają idylliczne życie, jednak wkrótce po urodze-niu córki Slim zauważa, że osobowość Mitcha ma również drugą, mroczną stronę. Okazuje się, że jej mąż ma kochankę. Gdy ona próbuje z nim o tym porozmawiać, mężczyzna wpada w furję i dotkliwie ją bije. Kilka dni później sytuacja się powtarza. Slim wraz z córeczką ucieka z domu, zmienia wygląd i nazwisko. Jednak nawet w ten sposób nie może się ukryć przed swoim prześladowcą...

TVN

05.45 Uwaga! – program interwen-cyjno-śledczy; **06.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-roz-rywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda – program obyczajowy; **12.50** Szpital – program obyczajowy; **13.50** LAB; **14.55** Szpital – program oby-czajowy; **15.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** LAB; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga! – program in-terwencyjno-śledczy; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej (3180) – serial obyczajowy; **20.55** Milionerzy – teleturniej; **21.30** Chyłka – Rewizja; **22.30** Kuba Wojewódzki – talk-show; **23.30** Superwizjer – magazyn repo-rterów; **00.05** Na granicy światów – serial, USA/Wielka Brytania; **01.05** Na granicy światów; **02.05** Niewierni (7/10) – serial, USA; **03.05** Uwaga!; **03.25** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski, Anna Lucińska; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **10.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **11.40** Gliniarze; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza mi-łość (3183); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Ninja Warrior Polska; **22.10** Love Island. Wyspa miłości; **23.10** Nigdy więcej – thriller, USA 2002, reż.: Michael Apted, wyk.: Jen-nifer Lopez, Bill Campbell, Tessa Allen, Juliette Lewis, Dan Futterman; **01.50** 12 rund 2 – film akcji, USA 2013, reż.: Roel Reine; **03.50** Tajemnice Iosu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.10 Przysięga (361) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **06.00** Elif (927) – serial, Turcja 2018; **06.50** Policzmy się dla Polski; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Rodzinny ekspres; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.30** Policzmy się dla Polski; **08.35** Ranczo (59): Doktor Wezót; **09.35** Komisarz Alex (167): Gorzka czekolada – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (267): Reguły gry – serial kryminalny TVP; **11.25** Kasta; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.35** Agropogoda; **12.40** Rok w ogrodzie Extra; **12.55** Natura w Jedyńce; **14.00** Elif (928) – serial, Turcja 2018; **14.50** Policzmy się dla Polski; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (362); **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3764); **18.20** Kasta; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.00 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Leśniczówka (349)
20.55 Piłka nożna – Puchar Hiszpanii – 1/2 finału (#1B): Barcelona – Sevilla (1 pol.)
22.00 Piłka nożna – Puchar Hiszpanii – 1/2 finału (#1B): Barcelona – Sevilla (2 pol.)
23.05 Historia bez tajemnic – Kakofonia Donbasu – film dokumentalny, Ukraina 2018, reż.: Igor Minaev
00.20 Mafia (8) – serial, Wielka Brytania 2018
01.30 Krew, pot i... kłamstwa – film fabularny, USA 2018, reż.: Lane Shefter Bishop, wyk.: Adam Huber, Drew Roy
03.00 wojsko-polskie.pl
03.30 Chichot losu (6/13): Zdrada
04.30 Notacje
04.40 Zakończenie dnia

TVP 2

05.25 Górcy ratownicy (7): Desperacki czyn – serial obyczajowy, Niemcy 2010; **06.15** Policzmy się dla Polski; **06.20** Pożyteczni.pl; **06.50** Familiada – teleturniej; **07.20** Policzmy się dla Polski; **07.30** Pytanie na śniadanie; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.15** Policzmy się dla Polski; **11.25** Rodzinka.pl (111): Oświecenie – serial komediowy TVP; **11.50** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2397) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Koło fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (62) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque (203) – teleturniej; **14.35** Na sygnale (240): Rodziny się nie wybiera – serial fabularny TVP; **15.10** Górcy ratownicy (16): Tylko nadzieja – serial obyczajowy, Niemcy 2010; **16.00** Koło fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Wierzeń miłości (503); **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque – teleturniej; **18.45** Kozacka miłość (63)
19.30 Barwy szczęścia (2397)
20.05 Barwy szczęścia (2398)
20.40 Kulisy serialu Na dobre i na złe
20.50 Na dobre i na złe (800): Obywatel Wronka
21.45 Stulecie Winnych (21) – serial TVP
22.40 Stulecie Winnych (22) – serial TVP
23.40 Kilka słów o miłości – USA 2016, reż.: Rick Bota, wyk.: Charlotte Sullivan, Corey Sevier, Christie Laing
01.15 W pułapce miłości (cz. 1) – dramat, Hiszpania 2009, reż.: Manuel Estudillo, wyk.: Olivia Molina, Rafael Rojas, Pepe Sanchez
02.20 Życ pełnią życia – film dokumentalny, USA 2017, reż.: Sky Bergman
03.25 Defekt (8/9) – serial sensacyjny TVP
04.25 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda Info; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Minęła 20
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
03.11 Pogoda Info
03.15 O co chodzi
03.42 Światowiec
04.10 Taśmy bezpieki
04.43 Taśmy bezpieki
05.14 Agrobiznes
05.30 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Cudowne przejście przez Morze Czerwone; **07.20** Ja głuchy; **07.45** Kolory Świętości; **07.50** 40 dni ze św. Józefem; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Każdy maluch to potrafi; **09.00** Kalejdoskop Młodych; **09.20** Kolory Świętości; **09.25** Sanktuarium polskie; **09.45** Święty na każdy dzień; **09.50** 100 cudownych miejsc na świecie; **10.00** Audycja generalna; **11.00** Świat na wyciągnięcie ręki; **11.15** Hwange; **11.25** Myśląc Ojczyznę; **11.40** Prosto o gospodarce; **12.00** Aniol Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Katedra w Chartres; **13.20** 100 cudownych miejsc na świecie; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Powrót; **15.45** Święty na każdy dzień; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Na zdrowie; **16.30** Galilejczyk; **17.00** Po stronie prawdy; **17.30** Rykoszetem; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Aniol Pański

18.05 Informacje dnia
18.15 Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Brat Franciszek
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyznę
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Czerdzieści nocy
23.25 Historia krzyża na Tarnicy
23.50 100 cudownych miejsc na świecie
00.00 Programy powtórkowe

TVN

05.45 Mango – Telezakupy; **06.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda; **12.50** Szpital – program obyczajowy; **13.50** LAB; **14.55** Szpital – program obyczajowy; **15.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** LAB; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **20.10** Doradca smaku; **21.15** Na Wspólnę (3181) – serial obyczajowy, Polska; **20.55** Milionerzy – teleturniej; **21.30** Tajemnica zawodowa; **22.30** Kroniki Riddicka – film s.f., USA 2004, reż.: David Twohy, wyk.: Vin Diesel, Colm Feore; **01.00** Superwizjer – magazyn reporterów; **01.35** Klinika bez tajemnic; **02.35** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **02.55** Noc Magii; **04.15** Szpital – program obyczajowy

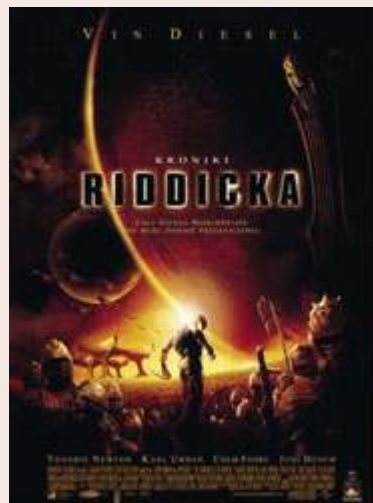
POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski, Anna Lucińska, Magdalena Rembacz; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny; **10.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **11.40** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy; **14.40** Dlaczego ja?; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3184); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Nasz Nowy Dom; **21.05** Komisarz Mama; **22.10** Love Island. Wyspa miłości; **23.25** John Tucker musi odejść – komedia romantyczna, USA/Kanada 2006, reż.: Betty Thomas, wyk.: Jesse Metcalfe, Brittany Snow, Ashanti Douglas, Penn Badgley, Sophia Bush; **01.20** Grzanie ławy – USA 2006, reż.: Dennis Dugan; **03.15** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Film s.f. KRONIKI RIDDICKA

TVN – 22.30

Kontynuacja przeboju science fiction „Pitch Black”. Akcja rozgrywa się kilka lat po wydarzeniach, które miały miejsce w poprzednim filmie. Riddick (Vin Diesel) – międzygalaktyczny więzień – starając się uniknąć polujących na niego najemników, trafia na planetę Helion. Poproszony o pomoc przez jednego ze swoich byłych towarzyszy, walczy o uratowanie Helionu i całej rasy ludzkiej przed wyznawcami morderczej sekty, prowadzonej przez tajemniczego lorda Marshalla. Kroniki Riddicka zaskakują rozmachem realizacyjnym, wspaniałymi efektami specjalnymi i niezwykle scenografią.

Źródło: filmweb.pl

TVP 1

05.10 Przysięga (362) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **06.00** Elif (928) – serial, Turcja 2018; **06.50** Policzymy się dla Polski; **07.00** Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze; **07.30** Coś dla Ciebie; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.30** Policzymy się dla Polski; **08.40** Ranczo (60): Włoski rozłącznik; **09.40** Komisarz Alex (168): Wycieczka po śmierć; **10.35** Ojciec Mateusz (268): Akcja; **11.15** Policzymy się dla Polski; **11.25** Kasta – Kółko teatralne; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.40** Zainwestuj w marzenia; **12.45** Natura w Jedyńce; **14.00** Elif (929); **14.45** Policzymy się dla Polski; **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (363); **17.00** Teleexpress; **17.15** Jaka to melodia?; **17.55** Klan (3765); **18.20** Kasta – Wina ofiary; **18.55** Jeden z dziesięciu; **19.25** Sport **19.30** Wiadomości **20.05** Pogoda **20.10** ALARM! – magazyn **20.30** Leśniczówka (350) **21.00** Sprawa dla reportera **21.55** Magazyn śledczy Anity Gargas **22.30** Magazyn kryminalny 997 **23.15** Motel Polska **23.50** Tanie Dranie – Moroz i Kłopotowski komentują świat **00.35** Londyńczyk (11/13) – serial obyczajowy TVP **01.30** Nowa – Pierwsza sprawa – serial TVP, Polska 2010, reż.: Tomasz Szafranski, wyk.: Justyna Kulig-Schneider, Marcin Bosak, Małgorzata Kozuchowska, Szymon Bobrowski, Piotr Grabowski **02.25** Ocaleni – reality show **03.30** Sprawa dla reportera **04.25** Magazyn śledczy Anity Gargas **04.50** Zakończenie dnia

TVP 2

04.50 Cafe piosenka – zespół Goose Bumps; **05.25** Górscy ratownicy (8): Fałszywy trop – serial obyczajowy, Niemcy 2010; **06.10** Policzymy się dla Polski; **06.20** Zaczniij Od Nowa – odcinek specjalny; **06.50** Familiada; **07.20** Policzymy się dla Polski; **07.30** Pytanie na śniadanie; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.15** Policzymy się dla Polski; **11.25** Wojciech Cejrowski – boso przez świat – Peru; **11.50** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2398) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Kolo fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (63) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (241): Skoro się kochacie... – serial fabularzowany TVP; **15.10** Górscy ratownicy (17): Gorączka złota, cz. 1 – serial obyczajowy, Niemcy 2012; **16.00** Kolo fortuny; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Węzłami miłości (504) – Turcja 2019; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque; **18.45** Kozacka miłość (64) **19.35** Barwy szczęścia (2398) **20.10** Barwy szczęścia (2399) **20.45** Kulisy serialu Na sygnale **20.55** Na sygnale (293): Ludzie wstydu nie mają **21.20** Na sygnale (294): Nikt nie może się dowiedzieć **21.50** Stulecie Winnych (23) **22.45** Stulecie Winnych (24) **23.45** Ośmiorniczka – film sensacyjny, Wielka Brytania/USA 1983, reż.: John Glenn, wyk.: Roger Moore **01.55** Larry Crowne. Uśmiech Iosu – dramat, USA 2011, reż.: Tom Hanks, wyk.: Tom Hanks, Julia Roberts, Bryan Cranston, Gugu Mbatha-Raw **03.40** Bez tożsamości (23) – serial, Hiszpania 2016 **04.25** Art Noc – Europejski Stadion Kultury – Rzeszów (cz. 2) **05.20** Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień; **17.00** Teleexpress; **17.15** Teleexpress Extra; **17.30** Dla niesłyszących: O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi **19.30** Wiadomości **19.58** Gość Wiadomości **20.13** Minęła 20 **21.00** Nie da się ukryć **21.25** Serwis Info Wieczór **21.41** Pogoda Info **21.50** W tyle wizji **22.25** Serwis Info Wieczór **22.30** W tyle wizji Extra **23.00** Info Wieczór **23.30** W akcji **23.55** Serwis Info Wieczór **00.03** Wiadomości **00.31** Gość Wiadomości **00.56** Pogoda Info **01.00** Minęła 20 **01.55** W tyle wizji **02.30** Serwis Info Wieczór **02.35** W tyle wizji Extra **03.00** Serwis dla Polonii **03.11** Pogoda Info **03.15** O co chodzi **03.43** Światowiec **04.12** Taśmy bezpieki **04.45** Taśmy bezpieki **05.16** Agrobiznes **05.30** Zakończenie dnia

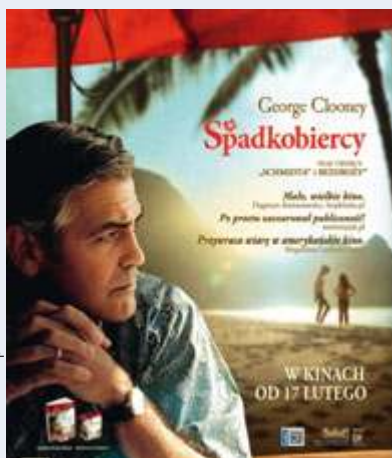
TV TRWAM

06.00 Audycja generalna; **07.00** Próba wiary. Św. Jan Bosco; **07.50** 40 dni ze św. Józefem; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Niezwykłości przyrody Nowej Zelandii; **09.00** Na zdrowie; **09.25** Święty na każdy dzień; **09.30** Laus in Ecclesia, czyli w szkole św. Benedykta; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Rozmowy niedokończone; **11.25** Myśląc Ojczyznę; **11.35** Przyroda i ludzie; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Po stronie prawdy; **12.50** Wyszyński; **13.20** Niedziela; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Św. Józef, w imieniu Ojca; **15.25** 100 cudownych miejsc na świecie; **15.35** Filmowe Życiorysy; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Z wędką nad wodę w Polskę i Świat; **16.35** Porady Medyczne Bonifratrów **17.00** Modlitwa w intencji rodzin i obrony życia poczętego w sanktuarium św. Józefa w Kaliszu **19.25** Akademia pro-life **19.30** Przyjaciele i bohaterowie **20.00** Informacje dnia **20.20** Różaniec – audycja modlitewna **20.50** Głos Polski **21.00** Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze **21.20** Informacje dnia **21.40** Polski Punkt Widzenia **22.00** W Męce Mojej szukaj siły i światła **22.30** Z wędką nad wodę w Polskę i Świat **23.00** Isaac Hecker, podróż do katolickiej Ameryki **23.55** Kolory Świętości **00.00** Programy powtórkowe

Komediodramat
SPADKOBIERCY

POLSAT – 23.10

Wzięty prawnik z Hawajów Matt King (George Clooney) wraz z krewnymi przygotowuje się do sprzedaży ziemi odziedziczonej po arystokratycznych przodkach. Inwestorzy ostrzą sobie zęby szczególnie na ostatni dzwonek kawałek wyspy Kauai, będący w posiadaniu rodziny. Planują postawić tam ekskluzywny kompleks hotelowy. Intratna transakcja schodzi na dalszy plan, gdy żona Matta, Elizabeth (Patricia Hastie), ulega wypadkowi na motorówce i zapada w śpiączkę bez szans na odtworzenie. Dotąd to ona zajmowała się domem i wychowaniem ich dwóch córek. Opiekę nad zbuntowaną nastoletnią Alex (Shailene Woodley) i młodszą Scottie (Amar Miller) przejmuje teraz Matt, który nie bardzo wie, jak sobie radzić...

Źródło: filmweb.pl

TVN

05.45 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **06.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku; **11.45** Ukryta prawda – program obyczajowy; **12.50** Szpital – program obyczajowy; **13.50** LAB; **14.55** Szpital – program obyczajowy; **15.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** LAB; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **20.10** Doradca smaku; **20.15** Na Wspólnej (3182); **20.55** Milionerzy – teleturniej; **21.30** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **22.35** Po prostu przyjaźń – komedia, Polska 2016, reż.: Filip Zylbert, wyk.: Agnieszka Włodocha, Magdalena Rózczyńska, Maciej Zakościelny; **01.15** Chyłka – Rewizja; **02.20** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **02.40** Noc Magii; **04.00** Szpital

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.40** Malanowski i Partnerzy; **09.10** Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny; **10.40** Dlaczego ja?; **11.40** Gliniarze – wyk.: Arkadiusz Krygier, Tomek Skrzypniak, Ewelina Ruckgaber, Piotr Mróz; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja?; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3185); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Nasz Nowy Dom; **21.05** Przyjaciółki (195); **22.10** Love Island. Wypa miłości; **23.10** Spadkobiercy – komediodramat, USA 2011, reż.: Alexander Payne, wyk.: George Clooney, Patricia Hastie, Nick Krauze; **01.45** Dzień matki – USA 2016, reż.: Garry Marshall, wyk.: Jennifer Aniston, Kate Hudson, Julia Roberts; **04.25** Kabarety; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

TVP 1

05.15 Przysięga (363) – serial obyczajowy, Turcja 2020; **06.05** Elif (929) – serial, Turcja 2018; **06.50** Policzmy się dla Polski; **07.00** **Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze**; **07.30** Agape; **08.00** Wiadomości; **08.10** Pogoda poranna; **08.15** Kwadrans polityczny; **08.50** Policzmy się dla Polski; **08.55** Ranczo (61): Honor i zęby trzonowe; **09.35** Komisarz Alex (169): Zakład – serial kryminalny TVP; **10.35** Ojciec Mateusz (269): Figiel; **11.25** Kasta; **12.00** Wiadomości; **12.10** Agrobiznes; **12.30** Agropogoda; **12.35** Rok w ogrodzie Extra; **12.50** Natura w Jedynce; **13.50** Policzmy się dla Polski; **14.00** Elif (930); **15.00** Wiadomości; **15.10** Pogoda; **15.15** ALARM!; **15.35** Gra słów. Krzyżówka; **16.05** Przysięga (364); **16.50** Narcziarstwo klasyczne – Skoki narciarskie. Mistrzostwa świata w Oberstdorfie – konkurs indywidualny (studio); **16.55** Teleexpress; **17.00** Narcziarstwo klasyczne; **19.25** Sport

19.30 Wiadomości
20.05 Pogoda
20.10 ALARM!
20.30 Lekkoatletyka – Halowe Mistrzostwa Europy, Toruń cz. 2 – sesja wieczorna
21.55 Blondynka (108)
22.40 Blondynka. Kulisy serialu
23.00 Nie ma róży bez ognia – komedia, Polska 1974, reż.: Stanisław Bareja, wyk.: Jacek Fedorowicz, Stanisława Celińska, Mieczysław Czechowicz, Stanisław Tym

00.45 Uwężeni – thriller, Wielka Brytania/USA 2012, reż.: Eduardo Rodríguez I
02.30 S. W. A. T. – Jednostka specjalna (29) – serial, USA 2018
03.25 Godziny grozy (7/8) – serial, Wielka Brytania 2016
04.20 Magazyn kryminalny 997
05.05 Notacje
05.20 Zakończenie dnia

TVP 2

05.25 Górscy ratownicy (9): Przyjacielska przysługa – serial obyczajowy, Niemcy 2010; **06.15** Policzmy się dla Polski; **06.20** Anna Dymna – spotkajmy się – Karolina Sieroni; **06.50** Familiada – teleturniej; **07.20** Policzmy się dla Polski; **07.30** Pytanie na śniadanie; **10.40** Panorama; **10.50** Pytanie na śniadanie; **11.10** Policzmy się dla Polski; **11.25** Zaczynaj Od Nowa – odcinek specjalny; **11.50** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2399) – serial obyczajowy TVP; **12.30** Kolo fortuny – teleturniej; **13.15** Kozacka miłość (64) – serial kostiumowy, Rosja 2013; **14.05** Va Banque – teleturniej; **14.35** Na sygnale (242): Zła wróżba – serial fabularyzowany TVP; **15.10** Górscy ratownicy (18): Gorączka złota cz. 2 – serial obyczajowy, Niemcy 2012; **16.00** Kolo fortuny – teleturniej; **16.35** Familiada – teleturniej; **17.15** Węzień miłości (505) – Turcja 2019; **18.00** Panorama; **18.20** Va Banque; **18.45** Kozacka miłość (65)

19.35 Barwy szczęścia (2399) – serial obyczajowy TVP
20.10 Barwy szczęścia (2400)
20.45 Dance Dance Dance (cz. 1) – widowisko rozrywkowe
21.55 Dance Dance Dance (cz. 2)
22.55 Stulecie Winnych (25) – serial TVP
23.50 Stulecie Winnych (26)
00.50 6 kul – film akcji, USA 2012, reż.: Ernie Barbarash, wyk.: Jean-Claude Van Damme, Joe Flanigan, Charlotte Beaumont, Uriel Emil Pollack
02.55 Ośmiorniczka – film sensacyjny, Wielka Brytania/USA 1983, reż.: John Glenn, wyk.: Roger Moore, Maud Adams, Louis Jourdan
05.05 Rodzinka.pl (236): Stymulujemy się intelektualnie – serial komediowy TVP
05.30 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.35 Powitanie: Poranek; **05.39** Serwis Info Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek; **06.30** Serwis Info Poranek; **07.00** Serwis Info Poranek; **07.12** Jedziemy; **07.50** Agrobiznes; **07.55** Agropogoda; **08.00** Jedziemy dalej; **08.15** Serwis Info Poranek; **08.18** Minęła 8; **09.00** Serwis Info Poranek; **09.11** Minęła 9; **10.00** Serwis Info Poranek; **10.59** Serwis Info Dzień; **11.51** Pogoda Info; **12.00** Info Raport; **13.29** Serwis Info Dzień; **13.50** Pogoda Info; **13.59** Serwis Info Dzień; **14.29** Serwis Info Dzień; **14.49** Pogoda Info; **14.59** Dla niesłyszących: Serwis Info Dzień; **15.29** Info Dzień, w tym wiadomości z kraju i świata; **15.54** Pogoda Info; **16.55** Teleexpress; **16.59** Teleexpress Extra; **17.14** Dla niesłyszących: O co chodzi; **17.30** O co chodzi; **18.00** Panorama; **18.19** Serwis Info Wieczór; **18.37** O tym się mówi
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Forum
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Info Wieczór
23.30 W akcji
23.55 Serwis Info Wieczór
00.03 Wiadomości
00.31 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Forum
01.55 W tyle wizji
02.30 Serwis Info Wieczór
02.35 W tyle wizji Extra
03.00 Serwis dla Polonii
03.11 Pogoda Info
03.15 O co chodzi
03.43 W akcji
04.03 Taśmy bezpieki
04.35 Taśmy bezpieki
05.06 Przystanek Łądmorski
05.36 Agrobiznes
05.50 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Pierre Teilhard de Chardin; **06.55** Laus in Ecclesia, czyli w szkole św. Benedykta; **07.25** 100 cudownych miejsc na świecie; **07.35** Niezwykłości przyrody Nowej Zelandii; **07.45** Kolory Świętości; **07.50** 40 dni ze św. Józefem; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Polski Punkt Widzenia; **08.40** Słowo Życia; **08.45** Przyjaciele i bohaterowie; **09.10** Z wędką nad wodę w Polsce i Świat; **09.35** Święty na każdy dzień; **09.45** Duc in altum; **10.00** Informacje dnia; **10.15** Droga Krzyżowa z Benedyktem XVI; **11.25** Głos Polski; **11.35** 100 cudownych miejsc na świecie; **11.45** Spotkania z ekologią; **12.00** Anioł Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Wystarczy mi jeden krok; **12.55** Kolory Świętości; **13.00** 100 cudownych miejsc na świecie; **13.10** Aktywna zima; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Zrozumieć Antycypilizację; **14.55** Słowo Życia; **15.00** Modlitwa w Godzinie Miłosierdzia Koronką do Bożego Miłosierdzia; **15.20** Mocni w wierze; **15.50** Ma się rozumieć; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Siódmy sakrament; **16.35** Świat na wyciągnięcie ręki; **17.00** Droga Krzyżowa; **17.30** Antykultura III; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Anioł Pański; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Westerplatte Młodych; **18.55** Niedziela; **19.00** Warto zauważyć...
19.30 Opowieści Theo
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyzna
21.00 Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Ziemia Obiecana
22.45 Zbrodnica decyzja – Katyń, 05.03.1940
23.10 Filmowe Życiorysy
23.45 Kolory Świętości
23.50 100 cudownych miejsc na świecie
00.00 Programy powtórkowe

TVN

05.45 Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **06.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **07.00** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.35** Doradca smaku – program kulinarny; **11.45** Ukryta prawda – program obyczajowy; **12.50** Szpital – program obyczajowy; **13.50** LAB; **14.55** Szpital – program obyczajowy; **15.55** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **17.00** LAB; **18.00** Ukryta prawda – program obyczajowy; **19.00** Fakty; **19.25** Uwaga! Koronawirus; **19.35** Sport; **19.45** Pogoda; **19.55** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **20.05** Kong: Wyspa czaszki – film przygodowy, USA/Chiny 2017, reż.: Jordan Vogt-Roberts; **22.40** Sicario II: Soldado – film sensacyjny, USA/Meksyk 2018, reż.: Stefano Sollima, wyk.: Benicio Del Toro, Josh Brolin; **01.15** Kuba Wojewódzki – talk-show; **02.15** Klinika bez tajemnic; **03.15** Uwaga! – program interwencyjno-śledczy; **03.35** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News;
08.40 Malanowski i Partnerzy – wyk.: Bronisław Cieślak, Marek Krupski, Anna Lucińska, Magdalena Rembacz;
09.10 Malanowski i Partnerzy; **09.40** Sekrety rodziny – program obyczajowy; **10.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **11.40** Gliniarze; **12.50** Wydarzenia; **13.25** Interwencja; **13.40** Trudne sprawy – program obyczajowy; **14.40** Dlaczego ja? – program obyczajowy; **15.50** Wydarzenia; **16.10** Pogoda; **16.15** Interwencja; **16.30** Na ratunek 112; **17.00** Gliniarze; **18.00** Pierwsza miłość (3186); **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Twoja Twarz Brzmi Znamo; **22.10** Love Island. Wyspa miłości; **23.10** Legenda Herkulesa – USA 2014, reż.: Renny Harlin, wyk.: Scott Adkins; **01.15** A.I. Sztuczna inteligencja – film s.f., USA 2001, reż.: Steven Spielberg, wyk.: Frances O'Connor, Haley Joel Osment, Jude Law; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Telezakupy TV Okazje

Film przygodowy KONG:

WYSPA CZASZKI

TVN – 20.05

Wciągający film przygodowy, opowiadający o początkach legendy o mitycznym King Kongu. Film śledzi losy zespołu badaczy, którzy zapuszczają się w głąb niezbadanej wyspy położonej na Pacyfiku – tak samo pięknej, jak i zdradliwej – nie wiedząc, że wchodzi na teren należący do mitycznego King Konga.

Źródło: filmweb.pl

TVP 1

05.30 Klan (3762) – telenowela TVP;
06.00 Sprawa dla reportera; **06.50** Policzmy się dla Polski; **07.00** *Transmisja Mszy Świętej z sanktuarium Matki Bożej na Jasnej Górze*; **07.35** Rok w ogrodzie; **08.00** Rok w ogrodzie Extra; **08.15** wojsko-polskie.pl; **08.40** Pełnosprawni (394) – magazyn dla niepełnosprawnych; **09.10** Prywatne życie zwierząt; **09.30** Policzmy się dla Polski; **09.45** Fascynujący świat – Cała prawda o menopauzie; **10.50** Blondynka (108) – serial TVP; **11.50** Zabawka – film obyczajowy, USA 1982, reż.: Richard Donner, wyk.: Richard Pryor, Jackie Gleason; **13.35** Policzmy się dla Polski; **13.45** Okrasa łamie przepisy; **14.15** Z pamięci – felieton; **14.25** Jaka to melodia? – teleturniej muzyczny; **15.05** Osiecka (2) – serial TVP; **16.00** Sanatorium miłości; **16.55** Teleexpress; **17.00** Narciarstwo klasyczne – Skoki narciarskie. Mistrzostwa świata w Oberstdorfie – konkurs drużynowy; **19.25** Sport
19.30 Wiadomości
20.00 Pogoda
20.05 Lekkoatletyka – Halowy mityng Mistrzostw Europy – Toruń dz. 3 – sesja wieczorna
21.20 Hit na sobotę – Creed II – film fabularny, USA 2018, reż.: Steven Caple Jr., wyk.: Sylvester Stallone, Michael B. Jordan, Dolph Lundgren, Tessa Thompson
23.35 Nie ma róży bez ognia – komedia, Polska 1974, reż.: Stanisław Bareja, wyk.: Jacek Fedorowicz, Stanisław Celiński, Mieczysław Czechowicz
01.20 Uwężeni – thriller, Wielka Brytania/USA 2012, reż.: Eduardo Rodriguez I
03.10 Hydrozagadka – film TVP, Polska 1970, reż.: Andrzej Kondratiuk
04.25 Z pamięci
04.30 Zakończenie dnia

TVP 2

05.50 Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2396) – serial obyczajowy TVP; **06.25** Dla niesłyszących – Barwy szczęścia (2397) – serial obyczajowy TVP; **06.55** Dla niesłyszących – M jak miłość (1570) – serial TVP; **07.45** Policzmy się dla Polski; **07.55** Pytanie na śniadanie; **11.05** Policzmy się dla Polski; **11.15** Rodzinny ekspres – Gorzkie żale, Droga krzyżowa pomocą w przeżywaniu Wielkiego Postu; **11.45** Dance Dance Dance (cz. 1) – widowisko rozrywkowe; **13.00** Dance Dance Dance (cz. 2) – widowisko rozrywkowe; **14.00** Familiada – teleturniej; **14.35** Koło fortuny; **15.15** Wojciech Ciejrowski – boso przez świat – Peru; **15.45** Smaki świata po polsku; **16.25** Na dobre i na złe (800): Obywatel Wronka; **17.25** Na sygnale (293): Ludzie wstydu nie mają – serial fabularny zwanym TVP; **17.50** Dla niesłyszących – Słowo na niedzielę; **18.00** Panorama; **18.20** Pogoda; **18.30** Postaw na milion; **19.20** Rodzinka.pl (157): Jajo i kura
20.00 The Voice Kids – Przesłuchania w ciemno (3)
21.05 The Voice Kids – Przesłuchania w ciemno (4)
22.15 Kabaret. Super Show Dwójki (2) – program kabaretowy
23.15 Larry Crowne. Uśmiech losu – dramat, USA 2011, reż.: Tom Hanks, wyk.: Tom Hanks, Julia Roberts, Bryan Cranston, Gugu Mbatha-Raw
01.00 Źródło nadziei – dramat, Australia/USA 2014, reż.: Russell Crowe, wyk.: Russell Crowe, Olga Kurylenko, Yilmaz Erdogan
03.00 Koneser – Włochy 2013, reż.: Giuseppe Tornatore, wyk.: Geoffrey Rush, Jim Sturgess, Sylvia Hoeks, Donald Sutherland
05.10 Zakończenie dnia

TVP INFO

05.55 Powitanie: Poranek; **05.59** Serwis Info Poranek – wiadomości z kraju i świata – w tym: Info Poranek, Pogoda, relacje korespondentów; **06.21** Pogoda Info; **06.29** Serwis Info Poranek; **06.52** Pogoda Info; **06.59** Serwis Info Poranek; **07.21** Pogoda Info; **07.29** Serwis Info Poranek; **07.52** Pogoda Info; **07.59** Serwis Info Poranek; **08.22** Pogoda Info; **08.30** W Kontrze; **09.15** Salon dziennikarski; **11.59** Serwis Info Dzień weekend; **12.29** Serwis Info Dzień weekend; **12.51** Pogoda Info; **12.59** Serwis Info Dzień weekend; **13.29** Serwis Info Dzień weekend; **13.59** Serwis Info Dzień weekend; **14.53** Pogoda Info; **15.00** Debata TVP Info; **15.29** Info Dzień; **15.54** Pogoda Info; **15.59** Info Dzień weekend; **16.55** Teleexpress; **16.59** Teleexpress Extra; **17.14** Serwis Info Dzień weekend; **17.30** Studio Wschód; **18.00** Panorama; **18.18** Serwis Info Wieczór weekend; **18.30** Kobięcym okiem; **18.52** Serwis Info Wieczór weekend
19.30 Wiadomości
19.58 Gość Wiadomości
20.13 Minęła 20
21.00 Nie da się ukryć
21.25 Serwis Info Wieczór weekend
21.41 Pogoda Info
21.50 W tyle wizji
22.25 Serwis Info Wieczór weekend
22.30 W tyle wizji Extra
23.00 Magazyn śledczy Anity Gargas
23.25 Info Wieczór
00.00 Wiadomości
00.28 Gość Wiadomości
00.56 Pogoda Info
01.00 Salon dziennikarski
01.46 Pogoda Info
01.56 Minęła 20
02.49 Pogoda Info
03.00 Serwis dla Polonii
03.15 Filmy Dokumentalne TVP Info
04.10 Filmy Dokumentalne TVP Info
05.10 Reportaż TVP Info
05.28 Magazyn śledczy Anity Gargas
05.50 Zakończenie dnia

TV TRWAM

06.00 Ziemia Obiecana; **06.45** Pierre Teilhard de Chardin; **07.45** Kolory Świętości; **07.50** 40 dni ze św. Józefem; **07.55** Poczet Wielkich Polaków; **08.00** Informacje dnia; **08.15** Westerplatte Młodych; **08.55** Słowo Życia; **09.00** Głos serca; **09.40** Procesja dziejów; **10.00** Informacje dnia; **10.20** Święty na każdy dzień; **10.25** Myśląc Ojczyznę; **10.35** Polski Punkt Widzenia; **11.00** Kropelka radości; **12.00** Aniol Pański; **12.03** Informacje dnia; **12.20** Warto zauważyć...; **12.50** Aktywna zima; **13.20** Ocalić od zapomnienia; **13.30** Msza Święta z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze; **14.30** Niedziela; **14.35** Święta Klara; **15.30** Wierzę w Boga; **16.00** Informacje dnia; **16.10** Ks. Henryk Mosing; **17.00** Z Parlamentu Europejskiego; **17.30** Mocni Jego mocą; **17.55** Poczet Wielkich Polaków; **18.00** Aniol Pański; **18.05** Informacje dnia; **18.15** Rozmowy niedokończone
19.25 Święty na każdy dzień
19.30 Katecheza ks. bpa Antoniego Długosza
19.45 Modlitwa z telefonicznym udziałem dzieci
20.00 Informacje dnia
20.20 Różaniec – audycja modlitewna
20.50 Myśląc Ojczyznę
21.00 *Apel Jasnogórski z kaplicy Cudownego Obrazu Matki Bożej Częstochowskiej na Jasnej Górze*
21.20 Informacje dnia
21.40 Polski Punkt Widzenia
22.00 Mojżesz – 10 przykazań
22.45 100 cudownych miejsc na świecie
22.55 Kolory Świętości
23.00 Głos serca
23.45 Filmowe Życiorysy
00.00 Programy powtórkowe

Komedia RAJ DLA PAR

TVN – 20.00

Cztery pary przyjaciół wyruszają na tropikalną wyspę na kursy dla małżeństw. Jedna para chce poddać się terapii i uzdrowić swój związek, pozostali jadą dla towarzystwa. Na miejscu okazuje się, że terapia małżeńska to ciężka praca i wcale nie służy rozrywce. Znakomita obsada zapewnia chwilę świetnej rozrywki.

Źródło: filmweb.pl

TVN

05.10 Uwaga!; **05.25** Ukryta prawda; **06.25** Kuchenne rewolucje – program kulinarno-rozrywkowy; **07.25** Kobieta na krańcu świata (2/9); **08.00** Dzień Dobry TVN; **11.30** Brzydula (94) – wyk.: Julia Kamińska, Filip Bobek, Maja Hirsch, Małgorzata Socha, Łukasz Garlicki, Krzysztof Czeczot, Marek Włodarczyk; **12.00** Brzydula (95); **12.35** Brzydula (96); **13.00** Brzydula (97); **13.30** Brzydula (98); **14.00** Na Wspólnej Omnibus (811); **15.00** O! Łńienia 2021 – Nagrody Kulturalne Onetu i Miasta Kraków; **17.00** Nic do zgłoszenia; **18.00** Kuchenne rewolucje; **19.00** Fakty; **19.25** Sport; **19.35** Pogoda; **19.45** Uwaga!; **20.00** Raj dla par – komedia, USA 2009, reż.: Peter Billingsley; wyk.: Vince Vaughn, Jason Bateman, Faizon Love, Jon Favreau; **22.20** Milion sposobów, jak zginąć na Zachodzie – western, USA 2014, reż.: Seth MacFarlane; **00.55** Mroczne ciemności – komedia, USA/Australia 2012, reż.: Tim Burton; **03.20** Uwaga!; **03.35** Noc Magii

POLSAT

06.00 Nowy dzień z Polsat News; **08.25** Człłata z Beverly Hills – USA 2008, reż.: Raja Gosnell; **10.10** Ewa gotuje; **10.40** Nasz Nowy Dom; **11.40** Bogaty dom – biedny dom; **12.40** Łowcy nagród; **13.45** Łowcy nagród; **14.45** Rolnicy. Podlasie; **15.45** Więzienie; **16.15** Więzienie; **16.45** Więzienie; **17.15** Więzienie; **17.45** Chłopaki do wzięcia; **18.20** Chłopaki do wzięcia; **18.50** Wydarzenia; **19.25** Gość Wydarzeń; **19.45** Sport; **19.55** Pogoda; **20.05** Kowalscy kontra Kowalscy; **20.35** Kowalscy kontra Kowalscy; **21.05** Piękni i bezrobotni; **21.35** Piękni i bezrobotni; **22.05** Seksmisja – komedia s.f., Polska 1983, reż.: Juliusz Machulski, wyk.: Jerzy Stuhr, Olgierd Łukaszewicz, Ryszarda Hainin, Beata Tyszkiewicz; **00.50** W sieci pajaka – USA/Niemcy/Kanada 2001, reż.: Tamahori Lee, wyk.: Morgan Freeman, Monica Potter, Dylan Baker, Mika Boorem; **03.10** Tajemnice losu; **04.40** Disco Gramy; **05.25** Teleszakupy TV Okazje

Redakcja „Idziemy” nie ponosi odpowiedzialności za zmiany w programach TV wprowadzone przez nadawców po 19 II 2021 r.

Komunistyczna cenzura nakazała wycofać jego książki z bibliotek, mimo że ich autor odszedł do domu Ojca przeszło ćwierć wieku wcześniej. Tworząc, nie zdołał poznać potworności obydwu totalitaryzmów odpowiedzialnych za koszmar II wojny światowej i powojennego zniewolenia połowy Europy. A jednak został uznany za na tyle niebezpiecznego, że postanowiono bez skrupułów wymazać go ze społecznej pamięci.

wości i moralizatorstwu. Owi komentatorzy zapominają, że dla autora „Antychrysta” wiara przenika wszelkie aspekty życia, stając się istotnym składnikiem nie tylko codzienności, ale i twórczości. Ks. Jan Gnatowski nie może być więc kimś zupełnie innym niż podpisujący się pod tekstem Jan Łada. Czyż wymaganie czegoś podobnego od osoby wierzącej nie jest nadużyciem?

W jednym ze swoich tekstów napisał, że „katolicyzm nie boi się ani światła, ani nawet krytyki, tylko będąc prawdą – prawdy żąda, będąc poważnym – poważnego traktowania, a będąc celem niezliczonych napaści i oszczerstw – liczenie się z usposobieniem czytelników z wrażeniem, z możliwością zgorzenia wielu”. Ks. Gnatowski walczył więc o swój Kościół publicystyką, ale i literaturą. Jego popularnym dziełem pozostaje wciąż „Antychryst. Opowieść z ostatnich dni świata” (1920) – czyli jego własna wizja końca świata, z wyobrażeniem papieża jako ostatniej ludzkiej instancji, u której ludzie szukać mogą ratunku.

W „Ostatniej mszy” (1912) opisywał dramat kasaty klasztoru, wypędzenia siostr zakonnych i profanacji świątyni, przedstawiając to z perspektywy siostry zakonnej. Nie jest to jednak opis pełen przemocy i gwałtu. Jest to raczej wyobrażenie osoby wierzącej, oczekującej, że „może cud się stanie? Może pułki aniołów z płomiennymi mieczami w dłoniach zejdą z niebios, odpędzą najeźdźców, ocalą świątynię i ołtarz...”. Owe „pułki aniołów” nie przybywają, a siostrą pozostaje zmaganie się z próbą wiary wystawioną na ciężki sprawdzian. A to wszystko skonfrontowane z bezdusznym carskim wojskiem, grożącym otworzeniem ognia i aresztowaniami.

„Proboszcz z Priesslau” (1904) to obraz germanizacji polskiej wsi, gdzie negatywnym bohaterem jest niemiecki ksiądz, germanizator. Lecz myliłby się ten, kto stwierdziłby a priori, że będzie to prosto-linijne opowiadanie o tragedii germanizacji. Staje przed nami pytanie: czy niemiecki germanizator i na dodatek były

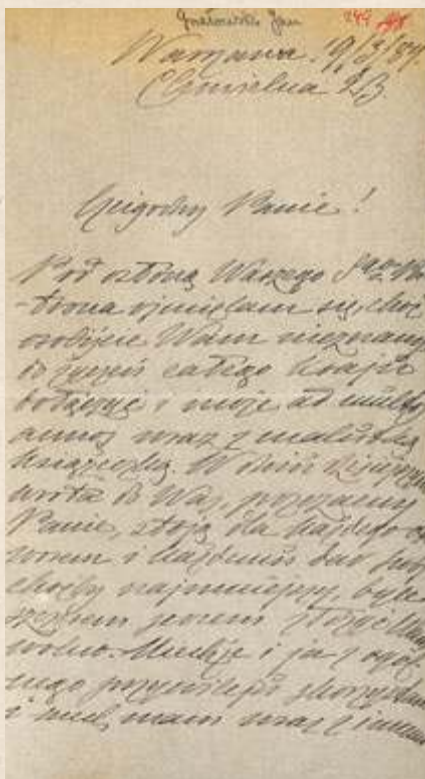
Twórczość moralnego sprzeciwu

Tomasz Brzustowski

Ks. Jan Gnatowski zmarł w 1925 r. Miał temperament publicysty, talent pisarza i wyobraźnię twórcy literatury fantastycznej. Urodził się w 1855 r. na Podolu, w rodzinie szczytującą się herbem Łada. Publikował zresztą pod pseudonimem Jan Łada. Był dobrze wykształcony. Zdobył dyplom studiów filozoficznych UJ, studiował historię sztuki we Włoszech. Zdobył doświadczenie dyplomatyczne, będąc sekretarzem nuncjatury w Monachium. Po zaledwie dwóch latach wrócił do Lwowa i został katechetą. W 1905 r. przeszedł na emeryturę. Przeniósł się do Warszawy. Mimo stopniowej utraty wzroku nie zaprzestał działalności, wspierał Towarzystwo św. Wincentego à Paulo i ciągle publikował.

Ideowo ukształtował się pod wpływem konserwatywnego krakowskich „stańczyków”. Sam był wychowankiem Stanisława Tarnowskiego, co niewątpliwie odcisnęło na nim znaczące piętno. Antoni Chłoniński, charakteryzując księdza, pisał o nim: „elegancki i ugrzeczniony w obęjsiu, mówi słodkiutko, przyciszonym głosem, silnym akcentem ukraińskim (...)”.

Krytycy zarzucają ks. Gnatowskiemu, że w jego twórczości tzw. obiektywizm ustępuje miejsca kaznodziejskiej stronie osobo-

List ks. Gnatowskiego
do Józefa Ignacego Kraszewskiego

żołnierza ma szansę na zmianę swoich zapatrywań?

Lecz ks. Gnatowski wykraczał poza kanon jednego gatunku, tworząc również fantastykę. Jego „Oman” to opowieść o chrześcijańskim rycerzu. Mamy tu mieszaninę legend arturiańskich, baśni, a nawet powieści gotyckiej. Z kolei „W zaklętym zamczysku” to historia dwóch skłóconych rodów, słabiej jednak oceniona niż „Oman”. Obydwie zdecydowanie ustąpiły popularności „Antychrystowi”. W tym samym roku czytelnicy mogli zapoznać się z utworem „Białe i czarne duchy”, przestrzegającym przed satanizmem i spirytyzmem, z niezrozumiałych względów coraz bardziej wówczas modnymi. Do tego można jeszcze dorzucić „Zły czar” (1922), gdzie czarnym charakterem jest socjalistka próbująca rozpowszechnić kult szatana.

Dla „literatów” z ulicy Mysiej najwidoczniej było to zbyt dużo. Komunizująca satanistka, chrześcijański rycerz, antychryst walczący z Kościołem – to nie miało prawa przejść. Dzieła ks. Jana Gnatowskiego dostały dożywotni szlaban. Przy czym „dożywocie” należy rozumieć jako zgon PRL, jak szczęśliwie pokazała nam historia.

FUNDACJA DOMOWE HOSPICJUM DZIECIĘCE

PROMYCZEK

**BO KAŻDY DZIEŃ
JEST NAJWAŻNIEJSZY**

Przekaż **1% podatku...**

KRS 0000336442

FUNDACJA DOMOWE HOSPICJUM DZIECIĘCE PROMYCZEK

UL. GABRIELA NARUTOWICZA 80, 05-400 OTWOCK

TEL.: 507 500 411, 509 731 513; PROMOCJA.PROMYCZEK@GMAIL.COM

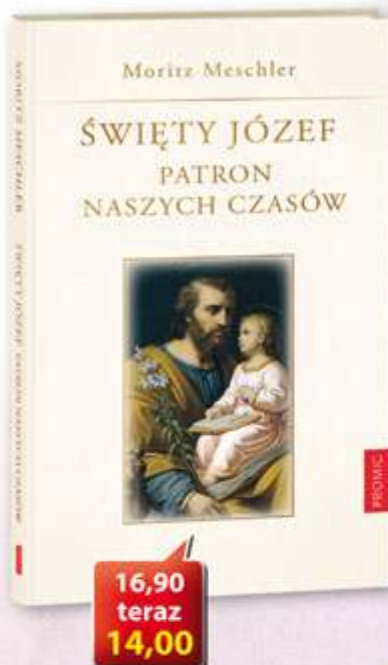
SPONSOREM
REKLAMY SĄ

SuperDrob

WWW.HOSPICJUMPROMYCZEK.PL

■ *Książka Święty Józef. Patron naszych czasów* przybliży historyczną i duchową sylwetkę św. Józefa: oblubieńca Najświętszej Maryi Panny, opiekuna Jezusa Chrystusa, głowy Świętej Rodziny. Opierając się na Piśmie Świętym i tradycji wiary, a także nawiązując do wyobrażeń artystycznych, autor przedstawia poszczególne okresy i wydarzenia z życia św. Józefa i zarazem Świętej Rodziny oraz ich znaczenie teologiczne dla każdego katolika. Wartościowa i pouczająca lektura dla tych, którzy pragną lepiej poznać i zrozumieć zewnętrzne i wewnętrzne życie tej bardzo ważnej postaci.

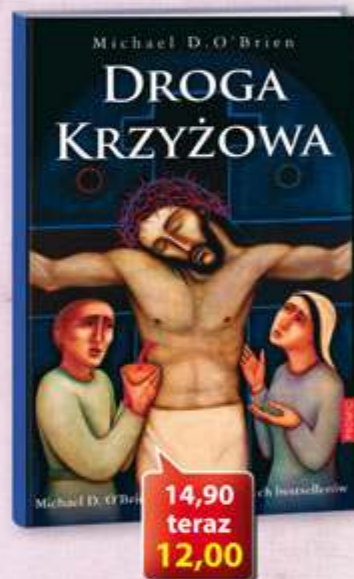

■ Zbiór modlitw do św. Józefa, opiekuna Jezusa i Świętej Rodziny. Za jego wstawieniem możemy zanosić nasze prośby w każdej intencji, a zwłaszcza w intencji naszych rodzin, prosząc o dobrą śmierć czy o silną wiarę.

■ Oto pełna poezji historia miłosna Maryi i Józefa. Nic ze stereotypów, do których tak przywykliśmy. Do dwojga młodych ludzi przychodzi Bóg z odwiecznym planem zbawienia, tak niemieszczącym się w ich ludzkich oczekiwaniach. Widzimy jak Józef, bo to książka przede wszystkim o nim, jest nieustannie stawiany w obliczu trudnych wyborów. Każde „tak” Józefa to jego wzrastanie w wierze i równocześnie dorastanie do ojcostwa.

■ Kolejny raz ruszamy za Chrystusem w życiu i w modlitwie. Teksty Michaela O'Briena będą w tej wędrówce pomocą nieocenioną. Obrazy namalowane przez autora, cytaty biblijne, medytacje i modlitwy – to wszystko umożliwia niebywale emocjonalne odczuwanie i przeżywanie miłości Pańskiej. Na końcu książki znalazły się modlitwy, litanie oraz czytania z pism świętych i encyklik papieskich.

■ Ta książka to pewnego rodzaju przewodnik prowadzący od Środy Popielcowej do uroczystości Zesłania Ducha Świętego, w którym odpowiedzi i objaśnienia czerpią z teologii, historii i Biblii.

■ To bardzo osobista książka, bo choć w jej centrum jest Jezus i Jego dzieło zbawienia, tak naprawdę jest ona wyznaniem wiary Autora, który dzieli się z Czytelnikiem swoim doświadczeniem Boga. Przy okazji rekolekcji, które prowadzi w Polsce i poza jej granicami, często przytacza parafrazę słów św. Augustyna: „Karmię was tym, czym sam żyję”. Tą książką chce nakarmić wszystkich, którzy są głodni miłości Boga...

